



รายงานการวิจัย

เรื่อง

แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

โดย

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา

สนับสนุนโดย

เงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะกรรมการ

ปี 2561

คณะกรรมการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2561

กิตติกรรมประกาศ

การวิจัยเรื่อง “แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร” ได้รับทุนสนับสนุนโครงการวิจัยเงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะกรรมการ ปิงบประมาณ 2561 ผู้วิจัยขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี เพราะความร่วมมือจากหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบคุณ ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ผู้อำนวยการ ครู และ นักศึกษาการศึกษานอกระบบของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ทั้ง 50 เขตใน กรุงเทพมหานคร และผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่กรุณาให้ข้อเสนอแนะอันมีคุณค่าเป็นประโยชน์ต่องานวิจัยอย่างยิ่ง รวมถึงคณาจารย์สาขาวิชาการศึกษาการศึกษานอกระบบโรงเรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา ที่ช่วยให้คำปรึกษาและคำแนะนำอันส่งผลให้การวิจัยลุล่วงไปได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าองค์ความรู้เกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ สามารถนำไปใช้เป็นกรอบการดำเนินการของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการในการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียน อีกทั้งองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยครั้งนี้ยังสามารถใช้เป็นข้อมูลสำคัญและเป็นประโยชน์ต่อผู้สนใจเกี่ยวกับการจัดการศึกษานอกระบบโรงเรียนเพื่อนำไปศึกษาหรือทำวิจัยต่อไป

ผู้วิจัย

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย	5
คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	7
บทที่ 2 เอกสารที่เกี่ยวข้อง	9
ตอนที่ 1 การรู้สารสนเทศ	9
1.1 ความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ	10
1.2 นิยามของการรู้สารสนเทศ	11
1.3 องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ	12
1.4 ขั้นตอนการรู้สารสนเทศ	14
1.5 แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์	15
1.6 ตัวอย่างรูปแบบการรู้สารสนเทศจากต่างประเทศ	17
1.7 คุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ	18
1.8 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ	19
1.9 ลักษณะของการรู้สารสนเทศของผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน	27
1.10 สถานการณ์ด้านการศึกษารื่องการรู้สารสนเทศในต่างประเทศ	29
ตอนที่ 2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร	32
2.1 ความเป็นมาของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร	32
2.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร	33
2.3 กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์	33
2.4 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	35
ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	38
ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย	43
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	46

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	54
ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม การรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร	54
ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร	86
บทที่ 5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	92
สรุปผลการวิจัย	92
อภิปรายผล	101
ข้อเสนอแนะจากการวิจัย	109
รายการอ้างอิง	112
ภาคผนวก	117
ภาคผนวก ก รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย	118
ภาคผนวก ข รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม	119
ภาคผนวก ค เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	120
ภาคผนวก ง ประมวลภาพการดำเนินการวิจัย	139

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครและเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศเก็บข้อมูลกับนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และแบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศเก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการและครู แล้วดำเนินการตรวจสอบแนวทางโดยใช้การสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศในระดับมาก ($M= 3.85, SD=0.886$) โดยเมื่อเปรียบเทียบระหว่างนักศึกษาที่มีอายุ เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพที่แตกต่างกันจะมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศที่ต่างกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ผู้อำนวยการและครูกล่าวว่าสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศมีความเหมาะสมในระดับปานกลาง ($M=3.82, SD=0.513$) มีปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในระดับน้อย ($M=2.81, SD=0.966$) และมีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ($M=3.88, SD=0.607$) ส่วนแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีดังนี้ **1. การจัดการทางกายภาพ** มีมาตรการดำเนินงานดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เอื้อต่อการใช้สารสนเทศในการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีระบบเครือข่ายภายในศูนย์และมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สภาพห้องเรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน กศน.แขวง และห้องสมุดมีบรรยากาศที่ดีในการรู้สารสนเทศ มีมุมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองและสื่อการเรียนรู้หลากหลายและเป็นปัจจุบัน มีการสำรวจสภาพแหล่งการเรียนรู้เพื่อใช้ในการเรียนรู้สารสนเทศ ส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการการรู้สารสนเทศ **2. การจัดการเรียนรู้** มีมาตรการดำเนินงานดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรที่ใช้กระบวนการรู้สารสนเทศเป็นฐาน ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศบูรณาการในหลักสูตรทุกรายวิชาหรือมีรายวิชาการรู้สารสนเทศ พัฒนาหลักสูตรที่ครอบคลุมการเรียนรู้พื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ จัดการเรียนการสอนให้รู้วิธีการค้นหาความรู้และการวิเคราะห์เนื้อหาสารสนเทศและประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ที่เน้นการสืบค้นและการศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง สนับสนุนให้มีการอบรมหลักสูตรระยะสั้นในด้านการรู้สารสนเทศ ส่วนครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรใช้การรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบและควรกำหนดการประเมินการรู้สารสนเทศ **3. การบริหารจัดการ** มีมาตรการดำเนินงานดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีนโยบายระดับมหภาคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรู้สารสนเทศ จัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังโดยมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณรองรับที่เป็นรูปธรรม กำหนดอัตราค่าจ้างที่เกี่ยวกับด้านการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกหลักเพื่อพัฒนาให้เกิดศูนย์กลางการเรียนรู้ทางการศึกษาในแต่ละพื้นที่โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีอาชีพศึกษาวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศ ส่งเสริมชุมชนแห่งการเรียนรู้สารสนเทศของบุคลากรการศึกษานอกระบบที่เกี่ยวข้อง ส่วนศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในด้านการใช้สารสนเทศ ส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในศูนย์มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศและมีการนำไปใช้อย่างจริงจังต่อเนื่อง ให้ครูการศึกษานอกระบบได้พัฒนาตนเองในด้านการจัดการสารสนเทศ ส่งเสริมให้ชุมชนองค์กรชุมชน และองค์กรเอกชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศ และมีการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสารสนเทศที่มีคุณภาพ

Abstract

The purpose of this research were (1) to study the information literacy status and educational management for promoting information literacy of non-formal education students in Bangkok Metropolis and (2) to propose the guidelines for educational management to promote information literacy of non-formal education students in Bangkok Metropolis. The research methodology was descriptive research using mixed method. The research instrument used in this study was a survey of information literacy behavior of non-formal education students in Bangkok and the questionnaire on educational management conditions to promote information literacy with the directors and teachers. The survey was conducted using a group discussion with experts in the field at both policy and operational levels.

The results showed that students had a high level of information literacy ($M = 3.85$, $SD = 0.886$). Different levels of age, race, religion and occupation were significantly different at the .05 level. The condition of education management to promote information literacy, the directors and teachers reported that the condition of that was moderately appropriate ($M = 3.82$, $SD = 0.513$). The problem of enhancing information literacy was low ($M = 2.81$, $SD = 0.966$) and there was a moderate in the needs for information literacy enhancement ($M = 3.88$, $SD = 0.607$). The guidelines for educational management to promote information literacy are as follows. **1. Physical management**, the guidelines are as follows: Office of the Non-Formal and Informal Education should support the physical infrastructure that facilitates the use of information in learning; Non-Formal and Informal Education Center should have a network of centers and be well-equipped with good information technology infrastructure; classroom and the community learning center, non-formal and informal education centers, and the library should have a good atmosphere for information literacy providing the self-learning experience corners with many learning resources; deliver the survey of learning resources for information literacy learning; and promote community participation in the information literacy process. **2. Learning Management**, the guidelines are as follows: Office of the Non-Formal and Informal Education should allocate funds for the development of curriculum-based information innovation. Non-Formal and Informal Education Center should provide information about integrated information in all courses or information literacy courses; develop curriculum that covers basic learning of information technology; teach how to find knowledge and analyze information content and apply information technology that focuses on searching and studying information by themselves; support for short training courses in information literacy; non-formal education and informal education teachers should use information literacy in the management of non-formal education and informatics. **3. Management**, the guidelines are as follows: Office of the Non-Formal and Informal Education should have a macro-level policy on information technology for information literacy; develop strategic plans that focus on information literacy and lead to serious action by setting policies, project plans, and allocating concrete budgets; set up a concise information literacy rate; use of information technology as the main mechanism to develop the educational learning center in each area by setting up a teacher education center for non-formal education and professional education; conduct research studies on information literacy that promote the information literacy; Non-Formal and Informal Education Center should promote community learning focusing on information literacy; encourage all educational personnel in the center to participate in setting up guidelines for information activities and to actively apply them; non-formal education and informal education teachers should develop themselves in the field of information management; encourage community, community organization and community organization to take part in information activities; develop the community digital center as a source of quality information.

บทที่ 1

บทนำ

ความสำคัญและความเป็นมาของปัญหาในการวิจัย

ในช่วงที่ผ่านมาสังคมไทยและสังคมโลกได้มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา ทั้งด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง รวมทั้งการสื่อสารและเทคโนโลยีต่างๆ เป็นยุคของระบบเศรษฐกิจฐานความรู้ หรือระบบเศรษฐกิจที่อาศัยการผลิต การแพร่กระจาย และการใช้ความรู้มาเป็นตัวขับเคลื่อนหลักที่ทำให้เกิดการเติบโต สร้างความมั่งคั่ง และสร้างงานในอุตสาหกรรมทุกรูปแบบ (OCED, 1996) ดังนั้นพื้นฐานการขยายตัวทางเศรษฐกิจจึงต้องอาศัยองค์ความรู้เป็นตัวผลักดันให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ ดังคำกล่าวที่ว่า เศรษฐกิจที่ใช้ความรู้มาเป็นพื้นฐานในการพัฒนา และเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงเศรษฐกิจสังคมแบบดั้งเดิมให้เป็นเศรษฐกิจที่พัฒนาทั้งทางด้านความรู้ใหม่และเทคโนโลยีใหม่ ซึ่งจะเป็นตัวนำของการเพิ่มผลผลิตรวมทั้งมีผลต่อการจ้างงานในระยะยาว และยังสามารถนำไปสู่ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจแบบยั่งยืน (<http://www.riphuket.ac.th/economic/article/knowledge-baseecon.html>)

ด้วยเหตุนี้ความรู้จึงเป็นพื้นฐานสำคัญในการแข่งขันสำหรับสังคมโลกปัจจุบัน ซึ่งข้อได้เปรียบของการแข่งขันในโลกเศรษฐกิจคือ การคิดค้นสิ่งใหม่ (innovate) และการเปลี่ยนแปลง (change) ได้รวดเร็วกว่าผู้อื่นนั่นเอง ดังองค์ประกอบของการนำไปสู่เศรษฐกิจฐานความรู้ ได้แก่ นวัตกรรมและการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม และสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจ (<http://www.riphuket.ac.th/economic/article/knowledge-baseecon.html>)

สังคมไทยเป็นสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว จากอดีตที่สังคมเป็นยุคของเกษตรกรรม ยุคอุตสาหกรรม และยุคที่มีการนำเกษตรกรรมเข้าสู่ระบบอุตสาหกรรมอย่างเต็มรูป รวมถึงการพัฒนานวัตกรรมเพื่อการพัฒนาในด้านต่างๆ โดยใช้ข้อมูลสารสนเทศส่งผ่านถึงกันอย่างมากและฉับไวเพื่อการพัฒนาประเทศ เป็นยุคที่ทั่วโลกใช้เทคโนโลยีและสื่อรูปแบบต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นสื่อสารมวลชน สื่อทัศนูปกรณ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ สื่อโทรศัพท์เคลื่อนที่ สื่อบุคคล และสื่อทางวัฒนธรรม ฯลฯ ทำให้คนในสังคมต้องรับข้อมูลข่าวสารทั้งที่ตั้งใจและมีได้ตั้งใจ ไม่ว่าจะเป็นทางบวกหรือทางลบอย่างมากมาย

สังคมไทยเป็นสังคมเปิดที่รับเอาข้อมูลข่าวสารอย่างไม่รู้เท่าทัน และมีความอ่อนไหวต่อข้อมูลเป็นอย่างมาก ซึ่งรัฐได้มีความพยายามใช้การศึกษาเป็นกลไกในการพัฒนาเสริมสร้างให้คนในชาติรู้จักคัดกรองข้อมูลข่าวสาร แม้จะกล่าวถึงการส่งเสริมการมีความคิดอย่างไตร่ตรอง การคิดอย่างมีวิจารณญาณ รวมทั้งการคิดเป็น ที่ต้องพัฒนาและส่งเสริมให้คนไทยมีความคิดต่างๆ เหล่านี้มานานหลายสิบปี แต่ในเชิงปฏิบัติ คนไทยในชาติกลับมิได้เป็นดังที่หวัง ผู้คนมากมายยังคงอยู่ในวัฒนธรรมแห่งความเงิบ ขาดจิตสำนึกเชิงวิพากษ์วิจารณ์ ตกอยู่ในข้อมูลของกระแสบริโภคนิยมอย่างไม่รู้เท่าทัน ดังเช่น อุ๋นตา นพคุณ และคณะ (2526) เสนอว่าจากลักษณะการคิดที่ใช้ข้อมูลสามด้าน คือ ข้อมูลด้านตนเอง ด้านชุมชนและสังคม และด้านวิชาการน้อยมาก ส่วนใหญ่ประชาชนใช้ข้อมูลเพียงสองด้านคือข้อมูลด้านวิชาการเป็นหลัก ควบคู่กับข้อมูลด้านตนเองหรือกับข้อมูลด้านชุมชนและสังคม

นอกจากนี้ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและการพัฒนาองค์ความรู้ที่หลากหลาย ทำให้กำแพงของห้องเรียนและห้องสมุดขยายกว้างไปสู่โลกภายนอก สารสนเทศจำนวนมากอาศัยอยู่ในรูปแบบที่หลากหลาย ไม่ว่าจะเป็นสิ่งตีพิมพ์ วิทยุโทรทัศน์ วีดิทัศน์ คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์เคลื่อนที่ เป็นต้น ความเปลี่ยนแปลงดังกล่าวทำให้รูปแบบของสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปด้วย เช่น ในทางเศรษฐกิจพบว่าการทำงานในหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชน ต้องการบุคลากรที่มีความสามารถมากกว่าการอ่านเขียนและคำนวณเท่านั้น โครงสร้างของหน่วยงานจากเดิมที่มีผู้บังคับบัญชาและผู้ปฏิบัติ มีแนวโน้มเปลี่ยนเป็นผู้ร่วมงานที่ต้องร่วมทำ ร่วมคิด

การเปลี่ยนผ่านการศึกษาจึงมีความจำเป็นยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อนำไปสู่การแข่งขันเพื่อการอยู่รอดในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนผ่านการศึกษาจะพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม เพิ่มคุณภาพ ลดต้นทุน ลดระยะเวลาในการผลิตผลงานหรือผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ๆ อันนำไปสู่การตอบสนองความต้องการ และความคาดหวังของประชาชนไทยได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

การเปลี่ยนผ่านการศึกษา เป็นการเปลี่ยนการเรียนรู้ของบุคคล การเรียนรู้ไม่จบลงในโรงเรียนเท่านั้น แต่จำเป็นต้องเป็นกระบวนการต่อเนื่องตลอดชีวิต ดังนั้นจึงเป็นการเตรียมผู้เรียนให้พร้อมสำหรับชีวิตจริง ในการตอบสนองเศรษฐกิจที่มีการเปลี่ยนแปลงดังกล่าว การศึกษาจึงต้องสอนให้รู้ถึงวิธีการเรียนรู้และต้องปลูกฝังความสามารถในการใช้สารสนเทศเพื่อนำไปสร้างความรู้ใหม่ต่อไปได้ โดยการเปลี่ยนผ่านการศึกษาเพื่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ต้องมีคุณลักษณะ 12 ประการด้วยกัน คือ รู้จักแสวงหา คัดสรร และสร้างความรู้ ใช้และจัดการความรู้ได้ มีทักษะทางวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทักษะการวิเคราะห์และการแก้ปัญหา มีทักษะทางภาษาและการสื่อสาร มีการคิดใหม่ คิดสร้างสรรค์ และคิดแจ้งแทงตลอด มีจิตมุ่งคุณภาพ มาตรฐาน และความเป็นเลิศ มีการทำงาน การร่วมมือ เป็นทีม และสร้างเครือข่าย มีการจัดการ มีทักษะการแข่งขัน อดทน สู้งานหนัก เห็นแก่ส่วนรวม เป็นธรรม และยั่งยืน และรักความเป็นไทยใฝ่สันติ

การศึกษาเป็นกลไกที่สำคัญที่จะทำให้คนเราเปลี่ยนผ่านไปสู่การเป็นบุคคลที่มีลักษณะ 12 ประการดังกล่าวได้ โดยเฉพาะการศึกษาเพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) ที่ช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลในการเข้าถึงสารสนเทศจากทั่วทุกมุมโลก และดึงสารสนเทศออกมาเป็น “ความรู้” เพื่อนำมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ โดยส่งเสริมเสรีภาพในการเรียนรู้ (Free to learn for everyone) ที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศ รู้จักประเมินสารสนเทศ และใช้สารสนเทศ จากกิจกรรมและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ

การเปลี่ยนผ่านการศึกษาจึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ดังกล่าวข้างต้น เพื่อนำไปสู่การแข่งขันเพื่อการอยู่รอดในยุคปัจจุบัน การเปลี่ยนผ่านการศึกษามุ่งพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาพื้นฐานด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและโทรคมนาคม เพิ่มคุณค่า ลดต้นทุน ลดระยะเวลาในการผลิตผลงานหรือผลิตภัณฑ์ หรือบริการใหม่ อันนำไปสู่การตอบสนองความต้องการ และความคาดหวังของประชาชนไทยได้อย่างถูกต้องและรวดเร็ว

สอดคล้องกับการศึกษาวรรณคดีและงานวิจัยจากองค์กรและสถาบันต่างๆ ได้แก่ American Library Association และ The Big6 Center for Media Literacy National Skills Standard Board สามารถจำแนกทักษะการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21 ได้เป็น 4 ลักษณะ ดังนี้ (www.21stcenturyskills.org) 1. ทักษะสารสนเทศ

และการสื่อสาร ได้แก่ ทักษะการรู้สารสนเทศและการรู้สื่อ ทักษะการสื่อสาร 2. ทักษะการคิดและการแก้ปัญหา ได้แก่ การคิดวิเคราะห์และการคิดเป็นระบบ การระบุปัญหา/การดำเนินการและแนวทางการแก้ปัญหา ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และความใฝ่รู้เชิงปัญญา 3. ทักษะปฏิสัมพันธ์และการชี้นำตนเอง ได้แก่ ทักษะการมีปฏิสัมพันธ์และการประสานร่วมมือ การชี้นำตนเอง การเป็นที่น่าเชื่อถือและการปรับตัว ความสำเร็จที่คาดหวังต่อสังคม จากทักษะการเรียนรู้ดังกล่าว จะเห็นได้ว่าทักษะการรู้สารสนเทศเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับการเรียนรู้ในทศวรรษที่ 21

การรู้สารสนเทศ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Information Literacy ถูกกล่าวถึงครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา เมื่อปี ค.ศ. 1974 โดย พอลชัวร์คอฟสกี อดีตนายกสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศได้อธิบายว่าการรู้สารสนเทศต้องตระหนักถึงความจำเป็นของทักษะการรู้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีแนวโน้มเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว เน้นความสามารถในการใช้สารสนเทศในการทำงานและการแก้ปัญหา (Zurkowski, 1974) จากนั้นจึงมีการส่งเสริมและเผยแพร่แนวคิดเรื่องการรู้สารสนเทศนี้ไปทั่วโลก ซึ่งสมาคมห้องสมุดประเทศสหรัฐอเมริกา (American Library Association) ได้อธิบายความหมายเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ (Information Literacy) หมายถึง ความสามารถของบุคคลในการระบุสารสนเทศของตนเองที่ต้องการและมีความสามารถในการค้นหา ประเมินคุณค่า และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ (American Library Association, 1989) ซึ่งการรู้สารสนเทศไม่ได้หมายถึงเพียงการเรียนรู้โดยการสืบค้นสารสนเทศจากห้องสมุดหรือการรู้เทคโนโลยีคอมพิวเตอร์อย่างหนึ่งเท่านั้น แต่การรู้สารสนเทศเป็นทักษะที่ต้องอาศัยองค์ประกอบด้านต่างๆ มาบูรณาการเข้าด้วยกัน เพื่อให้บุคคลสามารถเข้าถึงสืบค้น ประเมิน และนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ตรงความต้องการของตนเองได้อย่างถูกต้อง (คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548) ดังนั้นการรู้สารสนเทศจึงจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับทุกคนในสังคมเพื่อพัฒนาตนเองตามความสามารถ ความสนใจให้เท่าทันกับสารสนเทศที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว (อาชัญญา รัตนอุบล, 2551)

สำหรับความหมายของคำว่า การรู้สารสนเทศนั้น นักวิชาการส่วนใหญ่ได้ให้ความหมายไว้โดยมีฐานของความคิดเห็นที่ตัวบุคคลเช่น “การรู้สารสนเทศ หมายถึง การมีพฤติกรรมเข้าถึงสารสนเทศที่เหมาะสมอย่างมีความคิดและมีจริยธรรม โดยผ่านช่องทางหรือสื่อใดๆ เพื่อได้มาซึ่งสารสนเทศตามความต้องการ ” (Webber, 2003)

หลักการสำคัญของการรู้สารสนเทศคือ การเข้าถึงสารสนเทศซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภทคือ การเข้าถึงทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Access) และการเข้าถึงทางกายภาพ (Physical Access) การเข้าถึงทางเชาว์ปัญญา (Intellectual Access) หมายถึง การใช้ความสามารถเชิงความคิดและกระบวนการทางสมองเพื่อจัดการกับสารสนเทศ เช่น การเลือกสารสนเทศ การเรียกสารสนเทศ การวิเคราะห์สารสนเทศ และการประเมินสารสนเทศ เป็นต้น สำหรับการเข้าถึงทางกายภาพ (Physical Access) หมายถึง การใช้ความสามารถเพื่อเข้าถึงในสื่อรูปแบบต่างๆ เช่น หนังสือ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ เป็นต้น

หลักการพื้นฐานในการพิจารณาคุณค่าของการรู้สารสนเทศคือ การพิจารณา “การรู้สารสนเทศ” ว่าเป็นกระบวนการ (Process) อันเป็นแกนในการเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆ ความสำเร็จของการสอนทักษะสารสนเทศ

จึงจำเป็นต้องบูรณาการกับหลักสูตร และครอบคลุมบริบทต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา และพิจารณาทักษะการรู้สารสนเทศว่าเป็นส่วนสำคัญของความสำเร็จในอนาคตของผู้เรียน

ตัวอย่างรูปแบบการรู้สารสนเทศของต่างประเทศเช่น The Big 6 Skills Model เป็นรูปแบบของกระบวนการแก้ไขปัญหาสารสนเทศที่นิยมใช้กันอย่างแพร่หลาย มีการนำไปประยุกต์เพื่อการสอนทักษะทางสารสนเทศในสถาบันการศึกษาต่างๆ โดยมีกระบวนการแก้ไขปัญหาสารสนเทศ 6 ขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การนิยามภาระงาน (Task Definition) เป็นการระบุปัญหาหรือกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการใช้และกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการค้นหาสารสนเทศ ขั้นที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์แสวงหาสารสนเทศ (Information Seeking Strategies) เป็นการกำหนดว่าแหล่งสารสนเทศใดที่มีสารสนเทศที่ต้องการ และประเมินว่าแหล่งสารสนเทศใดเหมาะสมกับปัญหา หรือให้สารสนเทศได้ตรงกับความต้องการมากที่สุด ขั้นที่ 3 การกำหนดแหล่งสารสนเทศและเข้าถึงสารสนเทศ (Location and Access) เป็นการระบุแหล่งที่อยู่ของสารสนเทศและค้นหาสารสนเทศภายในแหล่งนั้น ขั้นที่ 4 การใช้สารสนเทศ (Use of Information) โดยการอ่านหรือพิจารณาสารสนเทศที่ต้องการและคัดเลือกข้อความที่เกี่ยวข้องออกมาใช้ ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์สารสนเทศ (Synthesis) เป็นการจัดกระทำสารสนเทศที่ค้นหาได้และนำเสนอสารสนเทศที่ค้นได้มาจำแนก และเตรียมการวางแผนเพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้ และขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลงานที่ได้ทำขึ้น รวมทั้งประเมินกระบวนการแก้ไขปัญหาสารสนเทศด้วย

ดังนั้นการศึกษาจึงเข้ามาเป็นกลไกหนึ่งในการช่วยพัฒนาและเสริมสร้างและเปลี่ยนผ่านให้เป็นผู้ที่รู้จักทำความเข้าใจ รู้จักเลือกและประเมิน รวมทั้งนำข้อมูลไปใช้อย่างคนที่คิดเป็นและมีจิตสำนึก

สำหรับสถานการณ์ปัญหาของการรู้สารสนเทศในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นจากการศึกษาของ อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2547) พบว่า มีปัญหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในสถานศึกษาทั้งการศึกษาในระบบและนอกระบบ กล่าวคือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพยังมีน้อยอยู่ ได้แก่ การมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้า รวมทั้งการบำรุงรักษา การมีห้องคอมพิวเตอร์ที่มีการเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต และการประชาสัมพันธ์ที่ยังขาดการใช้สื่อที่หลากหลาย สภาพแวดล้อมทางวิชาการที่ควรปรับปรุง ได้แก่ การระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถาม และแสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเอง การเลือกใช้แหล่งสารสนเทศที่ตรงกับความต้องการ การวิเคราะห์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ การประเมินขั้นตอนการใช้ข้อมูลสารสนเทศ และผลลัพธ์จากการทำงานต่างๆ การนำข้อมูลไปใช้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม การเชิญวิทยากรภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้ และการส่งเสริมให้ผู้สอนได้ผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการที่ควรปรับปรุง ได้แก่ การให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดแผนการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศ และการดำเนินงานอย่างจริงจัง การกำหนดลักษณะความรับผิดชอบ และการกระจายงานด้านการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศ การประสานและการประชุมในหน่วยงานย่อยของสถานศึกษาเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศ การส่งเสริม สนับสนุนทรัพยากรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศ การส่งเสริมการประเมินผลการปฏิบัติงาน การส่งเสริมการเพิ่มพูนความรู้ของผู้สอน การร่วมมือกับชุมชนและผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องที่ ชุ่มจิตต์ แซ่ฉั่น และวรสิริ สิริ

วิพันธ์ (2559) เสนอว่า ในสถานศึกษาควรมีทรัพยากรสารสนเทศ อุปกรณ์และโปรแกรมเทคโนโลยีของห้องเรียน ห้องสมุด และห้องคอมพิวเตอร์ ให้เพียงพอและทันสมัย รวมทั้งออกแบบการสอนและกิจกรรมการเรียนรู้ใหม่แบบร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอน บรรณารักษ์ และ บุคลากรฝ่ายคอมพิวเตอร์ของสถานศึกษา เพื่อส่งเสริมทักษะการรู้ สาระสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร

นอกจากนี้ในการวิจัยของอาชัญญา รัตนอุบล และคณะดังกล่าว พบว่า ผลการวิจัยระดับการรู้ สาระสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีการรู้สารสนเทศจากรายงานตนเองในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

จะเห็นได้ว่าการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ณ ขณะนั้นยังอยู่ในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำอยู่ ซึ่งในปัจจุบันยังไม่มีการทำวิจัยที่ศึกษาสถานการณนี้ จากสภาพปัญหาที่กล่าวมาผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาสภาพปัญหาการรู้สารสนเทศและระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบเพื่อนำไปสู่การนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบเปลี่ยนผ่านจาก Dependent Learner สู่ Independent Learner ที่สามารถเข้าถึงสารสนเทศ (Access Information) ประเมินสารสนเทศ (Evaluate Information) และใช้สารสนเทศ (Use Information) ได้ โดยในการวิจัยครั้งนี้จะทำในพื้นที่กรุงเทพมหานครเป็นหลัก เนื่องจากมีจำนวนนักศึกษาการศึกษานอกระบบที่ลงทะเบียนหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2551 ทั้ง 3 ระดับ (ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย) มากที่สุดในประเทศ (ระบบสารสนเทศสำนักงาน กศน., 2560) ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่เป็นผู้ใหญ่วัยแรงงานที่เป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาประเทศ และเป็นกลุ่มที่ต้องเรียนรู้การใช้เทคโนโลยี และข้อมูลสารสนเทศต่างๆ เพื่อใช้ในการทำงาน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร
2. เพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ขอบเขตของการวิจัย

ขอบเขตการวิจัยแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ขอบเขตด้านประชากร และขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา

1. ขอบเขตด้านประชากร ได้แก่

1.1 การศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร มีประชากรที่จะศึกษา คือ นักศึกษาของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร

1.2 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร มีประชากรที่จะศึกษา คือ ผู้บริหาร และครูที่สอนระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร

1.3 การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร มีประชากรที่จะศึกษา คือ ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ และการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ

2. ขอบเขตด้านประเด็นที่ศึกษา ได้แก่

2.1 สภาพการรู้สารสนเทศ ได้แก่ ระดับของพฤติกรรมในการ (1) กำหนดภารกิจ (2) ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง (3) ประเมินสารสนเทศ และ (4) บูรณาการวิถีการใช้งาน

2.2 สภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ ได้แก่ (1) สภาพแวดล้อมทางกายภาพ (2) สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ (3) สภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ

2.3 แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ได้แก่ (1) การจัดการทางกายภาพ (2) การจัดการเรียนรู้ (3) การบริหารจัดการ

คำจำกัดความของคำที่ใช้ในการวิจัย

สภาพการรู้สารสนเทศ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถ ดังนี้ การกำหนดภารกิจ การตรงจุดเข้าถึงแหล่ง การประเมินสารสนเทศ และการบูรณาการวิถีการใช้งาน ที่ได้จากการตอบแบบสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ

- กำหนดภารกิจ หมายถึง ต้องการรู้อะไร ปัญหาหรือข้อสงสัยคืออะไร
- ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง หมายถึง การหาคำตอบว่าอยู่ที่ไหน มีวิธีเข้าถึง และการใช้แหล่งความรู้ได้อย่างไร
- ประเมินสารสนเทศ หมายถึง การคัดสรรสารสนเทศอย่างไรให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการรู้ และน่าเชื่อถือ
- บูรณาการวิถีการใช้งาน หมายถึง การมีวิธีใดใช้ในการนำสิ่งที่ค้นพบมาสรุป นำเสนอและสื่อสารกับผู้อื่น ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ใช้อย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย

สภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขตกรุงเทพมหานคร สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบมีการรู้สารสนเทศ ประกอบไปด้วย สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ ตามความคิดเห็นของผู้บริหาร

และครูที่สอนในหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในเขต กรุงเทพมหานคร

- ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การมีแหล่งวิทยาการในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพห้องเรียนและห้องสมุดที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ

- ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้เรียน อาทิเช่น การสนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้อุปกรณ์สารสนเทศ การผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ

- ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ

แนวทาง หมายถึง วิธีการพัฒนาและดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานครเพื่อใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดการทางกายภาพ การจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ

นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร หมายถึง นักศึกษาระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น และมัธยมศึกษาตอนปลาย ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2560 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร

ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

1. ได้ข้อมูลสภาพที่เป็นพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ทำให้นักศึกษาการศึกษานอกระบบได้เข้าใจตนเองว่ามีพฤติกรรมอย่างไร และจะได้นำมาปรับให้พัฒนาขึ้นได้อย่างไร นอกจากนี้ ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร จะได้นำมาเป็นข้อมูลในการปรับแนวทางในการพัฒนานักศึกษาการศึกษานอกระบบให้รู้สารสนเทศทั้งด้านหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการจัดการสภาพสิ่งแวดล้อมความสะดวก ทั้งในด้านนโยบาย งบประมาณ การส่งเสริมและพัฒนาให้กับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานครในการนำไปใช้พัฒนานักศึกษา

2. ได้ข้อมูลสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ทั้งสิ่งที่เป็นและมีอยู่ ปัญหา และความต้องการ ซึ่งผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

กรุงเทพมหานคร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จะได้ นำมาเป็นข้อมูลในการปรับแนวทางในการพัฒนานักศึกษาการศึกษานอกระบบให้รู้สารสนเทศ

3. ได้แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษากการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร จะนำไปปรับใช้ในการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

บทที่ 2

เอกสารที่เกี่ยวข้อง

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องในงานวิจัยเรื่องแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิดทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 การรู้สารสนเทศ

- 1.1 ความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ
- 1.2 นิยามของการรู้สารสนเทศ
- 1.3 องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ
- 1.4 ขั้นตอนการรู้สารสนเทศ
- 1.5 แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์
- 1.6 ตัวอย่างรูปแบบการรู้สารสนเทศจากต่างประเทศ
- 1.7 คุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ
- 1.8 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
- 1.9 ลักษณะของการรู้สารสนเทศของผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน
- 1.10 สถานการณ์ด้านการศึกษาเรื่องการรู้สารสนเทศในต่างประเทศ

ตอนที่ 2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

- 2.1 ความเป็นมาของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร
- 2.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร
- 2.3 กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์
- 2.4 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 4 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ตอนที่ 1 การรู้สารสนเทศ

การรู้สารสนเทศ (Information literacy) เป็นคำที่พบในบริบทต่างๆ ทั้งในประเทศสหรัฐอเมริกา ออสเตรเลีย และประเทศอังกฤษ ซึ่งในประเทศอังกฤษนั้นโดยปกติใช้คำว่า ทักษะทางสารสนเทศ (Information skills) ส่วนคำว่า “การรู้สารสนเทศ” หรือ “ทักษะทางสารสนเทศ” นั้นเกิดขึ้นในราวต้นคริสต์ศักราช 1974 และไม่สามารถวิเคราะห์หาเหตุผลที่แสดงให้เห็นถึงความแตกต่างของความหมายระหว่างการรู้สารสนเทศและทักษะทางสารสนเทศที่กล่าวมาข้างต้นได้ ดังนั้นจึงพบว่ามึนักเขียนจำนวนไม่น้อยที่ใช้คำทั้งสองข้างต้นแทนกันและกันเมื่อกล่าวถึง “การรู้สารสนเทศ”

1.1 ความเป็นมาของการรู้สารสนเทศ

แนวความคิดเรื่องการรู้สารสนเทศเริ่มเผยแพร่ในประเทศไทยในปี พ.ศ. 2543 โดยสำนักงานเพื่อการศึกษาในภูมิภาคเอเชียและแปซิฟิก (UNESCO) ได้จัดการประชุมระดับนานาชาติเพื่อเผยแพร่เรื่องนี้สู่ประเทศไทยและภูมิภาคเอเชีย คำว่า การรู้สารสนเทศ ปรากฏในเอกสารทางวิชาการครั้งแรกในปี พ.ศ. 2533 ในบทความเรื่องการรู้สารสนเทศในยุค 90 (Information Literacy in the 90's) ของทัศน หาดูพล ส่วนงานวิจัยเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในประเทศไทยเรื่องแรกเมื่อปี พ.ศ. 2536 คือ การสร้างแบบจำลองหลักสูตรวิชาการรู้สารสนเทศสำหรับนักศึกษาระดับปริญญาตรีโดยใช้วิธีการเชิงระบบ โดยศรีเพ็ญ มะโน ในปัจจุบันมีงานวิจัยและบทความเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศเพิ่มมากขึ้นตามลำดับ แต่โดยทั่วไปการรู้สารสนเทศยังคงเป็นเรื่องใหม่และรู้จักแพร่หลายเฉพาะในหมู่บรรณารักษ์ ห้องสมุดและนักการศึกษาเท่านั้น (แววตา เตชาทวิวรรณ , 2551)

Zurkowsky (1974) กล่าวถึง การรู้สารสนเทศ (Information Literacy) เป็นครั้งแรกในประเทศสหรัฐอเมริกา ในขณะที่ดำรงตำแหน่งนายกสมาคมอุตสาหกรรมสารสนเทศ (Information Industry Association) เมื่อปี ค.ศ. 1974 ได้กล่าวในรายงานที่เสนอต่อคณะกรรมการแห่งชาติสหรัฐอเมริกาว่าด้วยเรื่องของห้องสมุดและบริการสารสนเทศ และตีพิมพ์ในหนังสือการปฏิบัติและความสัมพันธ์ของสภาพแวดล้อมการบริการสารสนเทศ (The Information Service Environment Relations and Practices) และให้ความคิดเห็นว่าการรู้สารสนเทศเป็นความสามารถในการใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลายเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นทุกๆ วัน และต้องการให้ตระหนักถึงความจำเป็นของทักษะการรู้สารสนเทศในสภาพแวดล้อมทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่มีแนวโน้มเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว โดยเน้นถึงความสามารถในการใช้สารสนเทศในการทำงาน การแก้ปัญหาต่างๆ และการประกอบธุรกิจการพาณิชย์ การรู้สารสนเทศจึงรวมไปถึงการปรับเปลี่ยนการบริการห้องสมุดในแบบเดิมเป็นการจัดเตรียมสารสนเทศที่หลากหลายในการให้บริการ

ในปี ค.ศ. 1989 นักสารสนเทศและสมาคมห้องสมุดสหรัฐอเมริกาได้นำแนวความคิดนี้มาขยายความให้ใช้ได้ทั้งทางปฏิบัติ สมาคมห้องสมุดสหรัฐอเมริกาได้จัดตั้งคณะกรรมการการรู้สารสนเทศขึ้น รวมทั้งได้ส่งเสริมและเผยแพร่แนวคิดเรื่องการรู้สารสนเทศนี้ไปทั่วโลก ในการประกาศของ The Alexandria Proclamation ในปี ค.ศ. 2005 เรื่องการรู้สารสนเทศและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งจัดโดยสหพันธ์สมาคมห้องสมุดนานาชาติ (International Federation of Library Association and Institutes: IFLA, 2005) ได้ตระหนักว่าการรู้สารสนเทศเป็นเสมือนสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานในยุคดิจิทัล ที่จะส่งเสริมบุคคลในการดำเนินชีวิตเพื่อการแสวงหา สืบค้น การประเมิน การใช้ และการสร้างสารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพเพื่อประสบความสำเร็จในชีวิตส่วนตัว สังคม อาชีพ และการศึกษา เนื่องจากในโลกดิจิทัล ประชาชนต้องการทักษะและการฝึกอบรมใหม่ ๆ เพื่อการดำรงอยู่ (International Federation of Library Association and Institutes: IFLA, 2005)

SCONUL (The Society of College, National and University Library, 2011) ในประเทศอังกฤษ ปี ค.ศ. 1999 ได้ตีพิมพ์เผยแพร่บทความ “ทักษะการรู้สารสนเทศในการศึกษาขั้นสูง” ได้แนะนำเจ็ดเสาหลักของการรู้สารสนเทศ ซึ่งนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา เจ็ดเสาหลักของการรู้สารสนเทศได้รับการยอมรับและรับรอง

โดยบรรณารักษ์และครู อาจารย์ทั่วโลกว่าเป็นรูปแบบที่ช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะเรียนรู้สารสนเทศ ต่อมาในปี.ศ. 2011 ลักษณะของข้อมูลแตกต่างกันมากกับอดีตกาล ในขณะที่หลักการพื้นฐานเจ็ดเสาหลักของการรู้สารสนเทศยังคงอยู่ แต่ว่ารูปแบบควรที่จะปรับปรุงให้ทันสมัยและขยายขอบเขต เพื่อสะท้อนให้เห็นเกิดการเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารอย่างชัดเจนมากขึ้น สำหรับรูปแบบเจ็ดเสาหลักของการรู้สารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับผู้ใช้ในทุกเพศทุกวัยที่มีความแตกต่างกัน ได้มีการนำเสนอรูปแบบหลักแบบทั่วไป สำหรับการศึกษาขั้นสูงในด้าน "มุมมองการวิจัย (Research Len)" เพื่อเป็นตัวแทนของกลุ่มผู้เรียนที่แตกต่าง ผู้ใช้สามารถนำมาปรับประยุกต์ใช้ได้

จึงกล่าวได้ว่าในระยะ 50 ปีที่ผ่านมา การรู้สารสนเทศได้ถูกจำกัดในรูปแบบของสื่อหนังสือ สิ่งพิมพ์ วิทยุ และวารสาร เป็นต้น หากเมื่อผ่านสู่ยุคศตวรรษที่ 21 การรู้สารสนเทศมิได้ถูกจำกัดให้อยู่ในรูปแบบของสื่อดังกล่าว สารสนเทศได้ถูกขยายขอบเขตไปยังสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ อินเทอร์เน็ต ข้อมูลมัลติมีเดีย และเอกสารในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น ทำให้ความสามารถในการรู้สารสนเทศต้องผสมผสานทักษะทางด้านการค้นคว้า การประเมิน ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงการเรียนรู้ให้เข้ากับการสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา และเชื่อมโยงเข้ากับความรู้ที่มีอยู่เดิม รวมถึงความสามารถในการใช้สารสนเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ รวมทั้งผสมผสานความเข้าใจในเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย และการเมืองอีกด้วย (Brevik and Gee, 1989; Doyle, 1994; ALA, 1998; ACRL, 2000:2001 and The Big Blue, 2001: Online)

1.2 นิยามของการรู้สารสนเทศ

นักวิชาการหลายท่านได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2550) ระบุว่า การรู้สารสนเทศ คือ การรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่ง มีทักษะในการใช้ วิเคราะห์และประเมินสารสนเทศ แล้วนำมาประยุกต์อย่างสร้างสรรค์และมีประสิทธิผล

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2550) ได้ให้ความหมายการรู้สารสนเทศ หมายถึง การรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ การเข้าถึงแหล่งสารสนเทศ การพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การวิเคราะห์และประเมินสารสนเทศ การจัดระบบประมวลสารสนเทศ การประยุกต์ใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจที่มีประสิทธิผลและสร้างสรรค์ การสรุปอ้างอิงและสื่อสารข่าวสารอย่างมีประสิทธิภาพ ความเข้าใจและยอมรับในจริยธรรมของข้อมูลข่าวสาร การพัฒนาเจตคติที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิต

American Library Association (1989) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศ หมายถึง ความรู้ความสามารถของบุคคลในการระบุความต้องการสารสนเทศของตนเอง มีความสามารถในการค้นหา ประเมินคุณค่า และใช้ประโยชน์จากสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อประโยชน์ในการแก้ไขปัญหา การตัดสินใจ

Doyle (1992) ได้ให้ความหมายว่าการรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ ความสามารถในการประเมินสารสนเทศที่ได้รับ และใช้สารสนเทศจากแหล่งสารสนเทศที่หลากหลายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Online Dictionary for Library and Information Science, Western Connecticut State University (2004) ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศว่าหมายถึง ความสามารถในการตระหนักรู้ถึงการจัดการสารสนเทศและโครงสร้างพื้นฐานของเทคโนโลยี ความสามารถในการใช้กลยุทธ์ในการค้นหา เข้าใจและเข้าถึงแหล่งสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ที่ต้องการได้ มีความสามารถในการประเมินสารสนเทศที่ได้รับอย่างมีวิจารณญาณ และสามารถตระหนักถึงผลกระทบในการใช้สารสนเทศ ทั้งด้านทางการเมือง สังคม และวัฒนธรรม

Reitz (2004) ได้ให้ความหมายของการรู้สารสนเทศ หมายถึง ทักษะในการรู้ความต้องการสารสนเทศ เข้าใจในวิธีการจัดระบบของห้องสมุด รู้จักทรัพยากรสารสนเทศที่ห้องสมุดมีให้บริการ เช่น ทรัพยากรสารสนเทศรูปแบบต่างๆ และเครื่องมือช่วยค้นออนไลน์ รู้เทคนิคการวิจัย รวมทั้งมีทักษะในการประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ เข้าใจโครงสร้างพื้นฐานด้านเทคโนโลยี และบริบทด้านสังคมการเมือง และวัฒนธรรมของสารสนเทศ

ส่วนความหมายโดยรวมของ “การรู้สารสนเทศ” สามารถกล่าวสรุปจากนักวิชาการหลายท่านได้ว่าการรู้สารสนเทศ คือ ความสามารถในการเข้าถึง การกำหนด การประเมิน และการใช้สารสนเทศจากแหล่งต่างๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งความสามารถเหล่านี้ไม่ได้เป็นปรากฏการณ์ใหม่ที่เกิดจากผลของยุคสารสนเทศ แต่เป็นสิ่งสำคัญที่จะสร้างความสำเร็จ และสร้างคุณภาพชีวิตให้กับประชาชน

1.3 องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ

องค์ประกอบของการรู้สารสนเทศนั้น ประกอบด้วย ความเข้าใจ และความสามารถส่วนบุคคลที่ตระหนักถึงความจำเป็นของสารสนเทศ โดยต้องมีความสามารถดังต่อไปนี้ (CAUL, 2001: Online; Barton, 2001: Online)

1. ความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ ประกอบด้วย ความสามารถทางกายภาพ (Physical) และสติปัญญา (Intellectual) ในการเข้าถึงสารสนเทศในสภาพแวดล้อมที่เต็มไปด้วยเทคโนโลยี สามารถระบุแหล่งและสืบค้น ด้วยการใช้ความรู้และใช้กลยุทธ์เพื่อคัดสรร แก่ไข วิเคราะห์ สังเคราะห์ สร้างสรรค์ และสื่อสาร กับฐานข้อมูลทั่วไป และฐานข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น ซีดีรอม อินเทอร์เน็ต เป็นต้น

2. ความสามารถในการประเมินสารสนเทศ ประกอบด้วย ความสามารถในการสังเคราะห์ หรือตีความ สามารถตัดสินใจได้ว่าแหล่งสารสนเทศใดๆ มีความน่าเชื่อถือ โดยอาศัยข้อเท็จจริง และความเที่ยงตรงเป็นพื้นฐานสำคัญในการประเมินสารสนเทศ

3. การใช้สารสนเทศ ประกอบด้วย ความเข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม กฎหมาย ที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศ รวมถึงมารยาทในการใช้สารสนเทศ และประสิทธิภาพในการจัดการสารสนเทศที่สืบค้นได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่วางไว้

ดังนั้น บุคคลจำเป็นต้องมีคุณลักษณะและความสามารถในการรู้สารสนเทศดังต่อไปนี้ (CAUL, 2001: Online; Barton, 2001: Online)

1. ตระหนักถึงความจำเป็นของสารสนเทศ
2. สามารถกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่จำเป็น
3. เข้าถึงสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ
4. ประเมินสารสนเทศ และแหล่งสารสนเทศได้
5. นำสารสนเทศที่คัดสรรแล้วสู่พื้นความรู้ได้
6. มีประสิทธิภาพในการใช้สารสนเทศได้ตรงตามวัตถุประสงค์
7. เข้าใจประเด็นทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และกฎหมาย ในการใช้สารสนเทศ
8. เข้าถึงและใช้สารสนเทศได้อย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย
9. แบ่งประเภท จัดเก็บ และสร้างความเหมาะสมให้กับสารสนเทศที่รวบรวมไว้
10. ตระหนักว่าการรู้สารสนเทศนั้นเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้เกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิต

นอกจากนี้การพิจารณาการรู้สารสนเทศในมุมมองต่างๆ ที่มีจุดเน้นแตกต่างกันยังเป็นประเด็นหนึ่งที่น่าสนใจ ดังเช่น เจ็ดมิติของการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาดังต่อไปนี้

เจ็ดมิติของการรู้สารสนเทศในระดับอุดม (http://sky.fit.qut.edu.au/)

1. มิติที่มีเทคโนโลยีสารสนเทศเป็นแกน (the information technology conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะของการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ
2. มิติที่มีแหล่งข้อมูลเป็นแกน (the information resources conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะของการค้นหาสารสนเทศที่มีอยู่ในแหล่งสารสนเทศ
3. มิติที่มีกระบวนการสารสนเทศเป็นแกน (the information process conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะของกระบวนการค้นหาจัดการ
4. มิติที่มีการควบคุมสารสนเทศเป็นแกน (the knowledge control conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะของการควบคุมสารสนเทศ
5. มิติที่มีการสร้างความรู้เป็นแกน (the knowledge construction conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะของการสร้างฐานความรู้ของแต่ละบุคคลในแนวทางใหม่ที่สนใจ
6. มิติที่มีการขยายความรู้เป็นแกน (the knowledge extension conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะดำเนินการกับความรู้อื่นๆ และมุมมองซึ่งแต่ละบุคคลใช้ในลักษณะที่จะทำให้เกิดความรู้ใหม่ (novel insights)
7. มิติที่มีภูมิรู้เป็นแกน (the wisdom conception) เป็นการพิจารณาการรู้สารสนเทศในลักษณะของการใช้สารสนเทศอย่างฉลาดเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

นอกจากองค์ประกอบ และคุณลักษณะของการรู้สารสนเทศดังกล่าวแล้ว ยังมีรูปแบบของการนำเสนอสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ออกไป ซึ่ง University of South Florida (USF) (2002: Online) ได้สรุปไว้ดังนี้

1. การรู้สื่อ (Media Literacy) เป็นความสามารถในการเปลี่ยนแปลง วิเคราะห์ ประเมิน และสื่อสารในรูปแบบที่มีความหลากหลายของสื่อได้

2. การรู้คอมพิวเตอร์ (Computer Literacy) เป็นความสามารถในการใช้คอมพิวเตอร์ และซอฟต์แวร์เพื่อเข้าถึงสารสนเทศ

3. การรู้เกี่ยวกับสิ่งที่เห็น (Visual Literacy) เป็นความสามารถในการเข้าใจความหมาย และองค์ประกอบต่างๆ ของภาพที่เห็น โดยผ่านความรู้ที่มีอยู่

หากเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศกับการรู้คอมพิวเตอร์ การรู้สารสนเทศจะมีความหมายครอบคลุมกว่าการเข้าถึงสารสนเทศเท่านั้น และความรู้จากการใช้เทคโนโลยีเพียงอย่างเดียวก็ยังไม่อาจสรุปได้ว่าจะสามารถนำไปสู่ประสบการณ์การเรียนรู้ที่สมบูรณ์ได้ และหากเปรียบเทียบการรู้สารสนเทศกับการรู้ห้องสมุด การรู้สารสนเทศก็จะครอบคลุมกว่าการค้นคว้ารายการจากฐานข้อมูล หรือสื่ออ้างอิงต่างๆ

การรู้สารสนเทศจึงไม่ใช่และไม่เหมือนกับการรู้คอมพิวเตอร์ เนื่องจากการรู้คอมพิวเตอร์ คำนึงถึงการรู้วิธีการเชิงเทคโนโลยีในการจัดการกับคอมพิวเตอร์ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ การรู้สารสนเทศไม่ใช่และไม่เหมือนกับการรู้ห้องสมุด เนื่องจากการรู้ห้องสมุด คำนึงถึงความสามารถในการใช้ฐานข้อมูลและบริการของห้องสมุด

1.4 ขั้นตอนการรู้สารสนเทศ

นักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงขั้นตอนของการรู้สารสนเทศ ดังนี้

สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (2550) ระบุว่า การรู้สารสนเทศมี 4 ขั้นตอน คือ 1. กำหนดภารกิจ 2. เข้าใจถึงแหล่ง 3. ประเมินสารสนเทศ 4. บูรณาการวิธีใช้งาน ใช้อย่างมีจริยธรรมและถูกกฎหมาย ด้วย

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2550) กล่าวว่า ขั้นตอนการรู้สารสนเทศตามหลักการ NET มี 4 ขั้นตอนดังนี้ 1. กำหนดภารกิจ 2. ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง 3. ประเมินสารสนเทศ 4. บูรณาการวิธีการใช้งาน โดยกล่าวว่าทักษะการรู้สารสนเทศ เป็นทักษะทางด้านการค้นคว้า การประเมินความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ อีกทั้งยังต้องมีความสามารถในการเชื่อมโยงการเรียนรู้เข้ากับการสื่อสาร การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ทักษะในการแก้ปัญหา และเชื่อมโยงกับความรู้ที่มีอยู่เดิม รวมทั้งความสามารถในการใช้สารสนเทศให้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้

Bent and Stubbings (2011) กล่าวว่าขั้นตอนการรู้สารสนเทศมีดังนี้ 1. สามารถระบุความต้องการของตนด้านสารสนเทศ 2. สามารถประเมินความรู้ในปัจจุบัน 3. สามารถสร้างกลยุทธ์ในการหาข้อมูล 4. สามารถค้นหา เข้าถึง และรวบรวมข้อมูลที่ต้องการ 5. สามารถทบทวนกระบวนการวิจัย เปรียบเทียบ และประเมินข้อมูล 6. สามารถจัดระเบียบข้อมูลอย่างมีอาชีพและมีจริยธรรม 7. สามารถนำความรู้ที่ได้นำเสนอผลการวิจัย สังเคราะห์ข้อมูลทั้งเก่าและใหม่ เพื่อสร้างความรู้ใหม่ในหลากหลายวิธี

Eisenberg and Berkowitz (2004) กล่าวว่า ขั้นตอนการรู้สารสนเทศมีดังนี้ 1. นิยามภาระงาน ระบุปัญหาหรือกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการใช้ 2. กำหนดกลยุทธ์ในการหาสารสนเทศ หาว่าสารสนเทศ

ไหนเหมาะและตรงกับความต้องการมากที่สุด 3. กำหนดแหล่งและเข้าถึงสารสนเทศ 4. ใช้สารสนเทศ โดยอ่านสารสนเทศแล้วเลือกข้อความที่ต้องการออกมาใช้ 5. สังเคราะห์สารสนเทศ นำสารสนเทศที่ค้นได้มาจำแนกเพื่อนำเสนอ 6. ประเมินผลงานที่ได้ทำขึ้น

การรู้สารสนเทศที่กล่าวมาข้างต้น สามารถสรุปเป็นขั้นตอนของการรู้สารสนเทศได้ดังนี้ เริ่มต้นจากการระบุความต้องการสารสนเทศ จากนั้นจะดำเนินการแสวงหาเข้าถึง ใช้ความสามารถในการค้นหา และพัฒนาวิธีการสืบค้นสารสนเทศ การวางแผนกลยุทธ์ การจัดการ การรวบรวม การประเมินคุณค่าสารสนเทศ และปรับปรุงยุคให้ใช้ประโยชน์ได้ในชีวิตจริง

1.5 แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์เป็นผลจากการศึกษาวิจัยร่วมกันของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องซึ่งมีความชำนาญในศาสตร์ต่างๆ โดยใช้แนวทางจากรายงานฉบับสมบูรณ์ของสมาคมห้องสมุดแห่งอเมริกา (Final Report of The ALA Presidential Committee On Information Literacy : 1989) ซึ่งได้เริ่มดำเนินการเมื่อปี ค.ศ. 2000 และสิ้นสุดเมื่อปี ค.ศ. 2002 (www.ala.org)

แนวทางการพัฒนาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศที่พึงประสงค์ประกอบด้วยองค์ประกอบต่างๆ ที่นำไปสู่ความสำเร็จของโปรแกรมการรู้สารสนเทศ แนวทางดังกล่าวสามารถนำไปใช้ในลักษณะต่างๆ รวมทั้งการจัดทำและการพัฒนาโปรแกรมการรู้สารสนเทศ ตลอดจนใช้เป็นแนวทางในการพิจารณารายละเอียด หรือวิเคราะห์โปรแกรมที่มีอยู่ นอกจากนี้ยังสามารถใช้เป็นแนวทางสำหรับเปรียบเทียบ (benchmarking) กับสถานะของโปรแกรมที่กำลังดำเนินการอยู่ ดังรายละเอียดต่อไปนี้

องค์ประกอบที่ 1 : วิสัยทัศน์ ในองค์ประกอบนี้ ควรต้องมีการระบุค่านิยมของการรู้สารสนเทศให้ชัดเจน สอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหน่วยงาน สามารถสะท้อนถึงประโยชน์ที่หน่วยงานได้รับ สะท้อนความพร้อมที่จะนำสู่แนวทางการเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคลที่เกี่ยวข้องและมีการพิจารณาปรับปรุงพัฒนาอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่ 2 : เป้าหมายและวัตถุประสงค์ ในองค์ประกอบนี้ต้องสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน มีการระบุถึงผลที่คาดว่าจะได้รับเพื่อใช้ในการประเมินโปรแกรม ควรสะท้อนแนวทางการสอน สามารถรองรับการใช้ข้อเสนอแนะและนวัตกรรมจากแหล่งและหน่วยงานที่หลากหลาย สามารถรองรับความก้าวหน้าในเชิงทักษะและความเข้าใจของกลุ่มเป้าหมายได้ตลอดระยะเวลาที่ศึกษา สามารถประยุกต์ใช้กับผู้เรียนได้ทุกคน และมีการประเมินและปรับปรุงอย่างสม่ำเสมอ

องค์ประกอบที่ 3 : การวางแผน ในองค์ประกอบนี้ต้องพิจารณาความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมายและวัตถุประสงค์ และแนวทางการเรียนการสอน โดยต้องพิจารณาจากสภาพปัจจุบัน ตลอดจนโอกาสและสิ่งท้าทายในอนาคต ต้องสัมพันธ์กับแผนและงบประมาณสนับสนุนห้องสมุด และหน่วยงานบริการเทคโนโลยีสารสนเทศมีความสอดคล้องกับการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในหน่วยงาน โดยต้องครอบคลุมบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ต้องระบุกลไกในการสื่อสาร แลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์ระหว่างหน่วยงานทางวิชาการทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ต้องให้ความสำคัญและจัดลำดับความสำคัญขององค์ประกอบ

ต่างๆ ในหน่วยงานทั้งด้านทรัพยากรมนุษย์ เทคโนโลยี งบประมาณและการสนับสนุนจากหน่วยงาน ต้องมี กลไกในการออกแบบร่วมกับหลักสูตร และมีการพิจารณาปรับปรุงพัฒนาแผนอยู่เสมอ

องค์ประกอบที่ 4 : การบริหารและการสนับสนุนของหน่วยงาน ต้องแสดงความชัดเจนในความ รับผิดชอบและการเป็นผู้นำทางการรู้สารสนเทศ บูรณาการการรู้สารสนเทศในวิสัยทัศน์ แผน นโยบาย และ กระบวนการ จัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินการต่างๆ ทั้งในเชิงกายภาพ และการพัฒนาส่งเสริม บุคลากรโดยให้ความสำคัญ และส่งเสริมความร่วมมือของบุคลากรในสังกัดต่างๆ ของหน่วยงาน มีการให้รางวัล หรือยกย่องบุคคลและโปรแกรมการรู้สารสนเทศที่มีอยู่ในหน่วยงาน

องค์ประกอบที่ 5 : การออกแบบหลักสูตร มีการระบุและการนำไปใช้จริง ต้องเน้นการเรียนรู้ที่มี ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ประสานกับโครงการการบริหารส่วนท้องถิ่นในการนำไปใช้ โดยต้องระบุขอบเขตอย่าง ละเอียดและลึกซึ้งซึ่งเกี่ยวกับความสามารถต่างๆ ของการรู้สารสนเทศ ที่จำเป็นต่อศาสตร์ต่างๆ ทั้งในระดับ สาขาวิชาและระดับรายวิชา จัดลำดับและบูรณาการความสามารถทางการรู้สารสนเทศที่จะนำไปสู่ความพร้อม ในการประกอบอาชีพหรือความเจริญงอกงามในเชิงวิชาการ

องค์ประกอบที่ 6 : การประสานความร่วมมือของบุคลากร และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ในองค์ประกอบนี้ มุ่งความสนใจในการส่งเสริมการเรียนรู้ของผู้เรียนและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต สนับสนุนการ สื่อสารระหว่างชุมชนทางวิชาการ เพื่อการผสมผสานแนวคิดการรู้สารสนเทศกับเนื้อหาวิชา

องค์ประกอบที่ 7 : การเรียนการสอน ในองค์ประกอบนี้ต้องมีการสนับสนุนรูปแบบการสอนที่ หลากหลาย ต้องมีการประสานกับเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งข้อมูลและสื่อประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสม ต้องดำเนินเป็นกิจกรรมที่มีความร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ ต้องรองรับรูปแบบ การเรียนรู้ที่หลากหลาย สนับสนุนการเรียนรู้ที่มีผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนจากฐานความรู้ ความเข้าใจของผู้เรียน เชื่อมโยงการรู้สารสนเทศกับรายวิชาต่างๆ และประสบการณ์ในชีวิตจริง

องค์ประกอบที่ 8 : การพัฒนาบุคลากร ควรประกอบด้วยบุคลากรหลายๆ ลักษณะ บุคคลที่เกี่ยวข้องซึ่ง ได้แก่ อาจารย์ ผู้บริหาร ผู้ประสานงานหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญการเรียนการสอน นักออกแบบกราฟิก และอื่นๆ บุคลากรควรปฏิบัติเป็นตัวอย่างในการใช้และรณรงค์การรู้สารสนเทศและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ต้องพัฒนา ทักษะที่เพียงพอในการสนับสนุนเป้าหมายของโครงการ มีระบบพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรอย่างต่อเนื่อง มี การประเมินคุณภาพของบุคลากรในการมีส่วนร่วมในโปรแกรม

องค์ประกอบที่ 9 : การสื่อสารประชาสัมพันธ์ ในองค์ประกอบนี้ ต้องสื่อสารประชาสัมพันธ์อย่างชัดเจน เกี่ยวกับโปรแกรมตลอดจนประโยชน์และคุณค่าที่มีต่อกลุ่มเป้าหมาย โดยติดต่อกับกลุ่มต่างๆ นี้ ในชุมชน ใช้ ช่องทางการสื่อสารอย่างหลากหลายและมีความตระหนักความรับผิดชอบขององค์กรโดยรวม มิใช่เพียงแต่เป็น ความรับผิดชอบของห้องสมุดเท่านั้น

องค์ประกอบที่ 10 : การวัดและการประเมินผล ต้องกำหนดกระบวนการประเมินทั้งในส่วน ของโครงการที่กำลังดำเนินการอยู่และปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมการวัดผลความก้าวหน้าเพื่อไปสู่การวัดผล เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโครงการ รูปแบบของการประเมินควรมีทั้งระยะสั้นและระยะยาว

นอกจากนี้ควรต้องตระหนักความแตกต่างของการเรียนและการสอน โดยมีการวัด และประเมินอย่างหลากหลาย เช่น Portfolio เป็นต้น

ตัวอย่างลักษณะการรู้สารสนเทศในวิชาต่างๆ

วิชาคณิตศาสตร์ : เน้นการแก้ปัญหา การคาดคะเน กลวิธีการคิดสำหรับข้อเท็จจริง และพื้นฐานต่างๆ การประมวลและค้นคว้าคำถามต่างๆ จากสภาพปัญหาการใช้การประมวลผลการคำนวณและเทคโนโลยีต่างๆ การวัดผลทางคณิตศาสตร์สอดคล้องกับภาพรวมของการรู้สารสนเทศ เนื่องจากจุดเน้นของการประเมินผลในวิชา อยู่ที่การใช้สารสนเทศในวิถีทางที่มีความหมาย และประโยชน์ เพื่อแสดงความเข้าใจ

สังคมศึกษา : ลักษณะที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศในวิชานี้คือ การค้นคว้าสารสนเทศและการจัดระบบการใช้สารสนเทศ นอกจากนี้กระบวนการในการรู้สารสนเทศเพิ่มเติมคือ การมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น ตลอดจนการมีส่วนร่วมในสังคม และความเป็นประชาธิปไตยซึ่งเป็นประเด็นสำคัญของทักษะการรู้สารสนเทศ และการเข้าถึงสารสนเทศ

วิทยาศาสตร์ : ธรรมชาติของวิชานี้ สอดคล้องกับกระบวนการรู้สารสนเทศ เช่น

- การระบุปัญหา หรือความต้องการการเปลี่ยนแปลงความก้าวหน้าทางวิทยาศาสตร์
- การรวบรวมสารสนเทศและประมวลประเมินทางเลือกต่างๆ ในการแก้ปัญหา
- การเลือกและทดสอบวิธีการแก้ปัญหาต่างๆ ตลอดจนสื่อสารผลในลักษณะต่างๆ เช่น การเขียนบรรยาย การสร้างแผนภูมิ และการสร้างแบบจำลอง เป็นต้น

1.6 ตัวอย่างรูปแบบการรู้สารสนเทศจากต่างประเทศ

รูปแบบบิกซิก (Big Six model)

รูปแบบนี้ Eisenberg และ Berkowitz (2002) ได้สร้างขึ้นมาให้มีความสัมพันธ์กับมาตรฐานการรู้สารสนเทศแห่งชาติ ที่ได้รับการพัฒนาขึ้นมาโดย สมาคมบรรณารักษ์ในโรงเรียนแห่งสหรัฐอเมริกา (American Association of school librarians-AASL) สมาคมเทคโนโลยีเพื่อการศึกษาและการสื่อสาร (Association for Education and Communications Technology-AECT) และองค์กรมาตรฐานเทคโนโลยีด้านการศึกษาเพื่อนักเรียนแห่งชาติ (National Educational Technology Standards for Students-NETS) ซึ่งสามารถสรุปกระบวนการแก้ไขปัญหารู้สารสนเทศทั้งหมดได้ 6 ขั้นตอนคือ

ขั้นที่ 1 การนิยามภาระงาน (Task definition) เป็นการระบุปัญหาหรือกำหนดขอบเขตสารสนเทศที่ต้องการใช้ และกำหนดวัตถุประสงค์เพื่อการค้นหาสารสนเทศ

ขั้นที่ 2 การกำหนดกลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศ (Information seeking strategies) เป็นการกำหนดว่าแหล่งสารสนเทศใดที่มีสารสนเทศที่ต้องการและประเมินว่าแหล่งสารสนเทศใดเหมาะสมกับปัญหาหรือให้สารสนเทศตรงกับความต้องการมากที่สุด

ขั้นที่ 3 การกำหนดแหล่งสารสนเทศและเข้าถึงสารสนเทศ (Location and access) เป็นการระบุแหล่งที่อยู่ของสารสนเทศ และค้นหาสารสนเทศภายในแหล่งนั้น

ขั้นที่ 4 การใช้สารสนเทศ (Use of information) โดยการอ่านหรือพิจารณาสารสนเทศที่ต้องการ และคัดเลือกข้อความที่เกี่ยวข้องออกมาใช้

ขั้นที่ 5 การสังเคราะห์สารสนเทศ (Synthesis) เป็นการจัดกระทำกับสารสนเทศที่ค้นหามาได้และ นำเสนอสารสนเทศที่ค้นได้มาจำแนก พร้อมทั้งเตรียมการวางแผนเพื่อนำเสนอสารสนเทศที่ได้

ขั้นที่ 6 การประเมินผล (Evaluation) เป็นการประเมินผลงานที่ได้ทำขึ้น รวมทั้งประเมินกระบวนการ แก้ไขปัญหาสารสนเทศ (Murray, 2002: Online; Eisenberg and Berkowitz, 2002: Online)

1.7 คุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ

คุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ มีหน่วยงานและบุคคลที่กล่าวถึงอย่างหลากหลาย ดังนี้

American Library Association (1989) ได้ชี้แจงเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศว่ามี คุณลักษณะเป็นผู้ที่ตระหนักรู้และเข้าใจถึงความจำเป็นของสารสนเทศ มีการจัดระบบความรู้เกี่ยวกับ สารสนเทศ สามารถเข้าถึงแหล่งและระบุสารสนเทศที่ต้องการ ตั้งคำถามที่เกี่ยวข้องกับปัญหา กำหนดขอบเขต ที่ต้องการ พัฒนาการแสวงหาสืบค้น ประเมินและบูรณาการสารสนเทศ นำสารสนเทศมาใช้ได้อย่างมี ประสิทธิภาพ และมีจริยธรรมถูกต้องตามกฎหมาย

Australian School Library Association & Australian Library Information Association (1993) ได้อธิบายเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ ว่าเป็นผู้ที่สามารถเข้าถึงแหล่งสารสนเทศที่ต้องการ สามารถ ปรับประยุกต์สารสนเทศที่ได้รับ และใช้สารสนเทศอย่างมีประสิทธิภาพ

Bundy (2004) กล่าวถึงแนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศไว้ว่า ผู้รู้สารสนเทศเป็นผู้ที่มี ความสามารถตระหนักรู้ถึงความจำเป็นของสารสนเทศ สามารถกำหนดขอบเขตของสารสนเทศและแหล่งที่ ต้องการ สามารถเข้าถึงแหล่ง สามารถประเมินแหล่งสารสนเทศ สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับและปรับ ประยุกต์ใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Doyle (1992) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศ ดังนี้คือเป็นผู้ที่สามารถระบุแหล่ง ที่ต้องการ ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสารสนเทศ สามารถเข้าถึงแหล่งและสารสนเทศที่ต้องการ รู้จัก พัฒนาการสืบค้นแสวงหา สามารถประเมินแหล่งและสารสนเทศที่ได้รับ สามารถบูรณาการสารสนเทศที่ได้รับ เชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

International Federation of Library Associations and Institutions (IFLA, 2006) ให้ความหมาย เรื่องคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศไว้ว่า ได้แก่ ผู้ที่สามารถเข้าถึงแหล่งและสารสนเทศที่ต้องการ สามารถ บูรณาการสารสนเทศ และสามารถใช้อินเทอร์เน็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

Thomas (1999) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศไว้ว่าคือ ผู้ที่สามารถระบุแหล่ง สารสนเทศที่ต้องการ เข้าถึงแหล่งและสามารถนำสารสนเทศไปใช้ได้โดยการเชื่อมโยงผสมผสานกับความรู้เดิม ที่มีอยู่

Webber and Johnson (2000) อธิบายถึงคุณลักษณะที่สอดคล้องกันของผู้รู้สารสนเทศ ได้แก่ บุคคลที่ตระหนักว่าความรู้ต้องมีการจัดระบบความรู้ สามารถระบุ เข้าถึง ประเมินแหล่งและสารสนเทศที่

ต้องการ ผนวกสารสนเทศที่ได้รับเชื่อมโยงกับความรู้เดิมที่มีอยู่ และสามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีจริยธรรมตามกฎหมาย

จากการศึกษาแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ เห็นได้ว่าคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศมีความสอดคล้องกับความหมายของการรู้สารสนเทศ จึงสามารถสรุปคุณลักษณะของผู้รู้สารสนเทศโดยรวมได้แก่ ผู้ที่ตระหนักรู้ถึงความสำคัญของสารสนเทศ มีความรู้ความเข้าใจในการจัดการระบบสารสนเทศ มีทักษะด้านการเข้าถึง โดยผู้รู้สารสนเทศคือผู้ที่สามารถระบุแหล่งและสามารถเข้าถึงแหล่งและกำหนดขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ รู้จักพัฒนากลยุทธ์ในการแสวงหาสืบค้น มีทักษะด้านการประเมินสารสนเทศ โดยผู้รู้สารสนเทศคือผู้ที่สามารถประเมินแหล่งและสารสนเทศ และมีทักษะสามารถนำสารสนเทศไปปรับประยุกต์ใช้ มีความสามารถบูรณาการสารสนเทศ สามารถใช้สารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีจริยธรรมและปฏิบัติตามกฎหมาย

1.8 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ

ทักษะการรู้สารสนเทศและพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของผู้เรียนในระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษามีความแตกต่างกัน ดังสรุปได้ในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 2.1 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
<p>1. กำหนดภารกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตระหนักถึงความจำเป็นในสารสนเทศ - ตระหนักถึงความถูกต้องและความสมบูรณ์ของสารสนเทศเพื่อนำสู่การตัดสินใจ - กำหนดคำถามบนพื้นฐานความจำเป็นในสารสนเทศ 	<ul style="list-style-type: none"> - แสดงความอยากรู้อยากเห็นในข้อมูลสารสนเทศที่ปรากฏ - ตั้งคำถามเพื่อหาความชัดเจนในความหมาย - ระบุแหล่งการเรียนรู้ - ระบุปัญหาที่ต้องการหาคำตอบ - กำหนดประเภทของข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการ - ระบุความรู้พื้นฐานที่ตนมีอยู่ - สอบถามเพื่อหาแหล่งข้อมูลสนเทศ
<p>2. ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุความหลากหลายของแหล่งข้อมูลสารสนเทศ - พัฒนาและใช้วิธีการต่างๆ เพื่อเข้าถึงแหล่งข้อมูลสารสนเทศอย่างประสบความสำเร็จ - ระบุข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้องอย่างถูกต้องและครอบคลุม 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุแหล่งข้อมูลสารสนเทศที่สามารถเข้าถึงได้ รวมทั้งระบุรายชื่อบุคคล เจ้าหน้าที่ และบุคคลภายนอกที่เข้าถึงได้ - เข้าใจหน้าที่และบทบาทขององค์ประกอบต่างๆ ในห้องสมุดได้ชัดเจน ส่วนที่เป็นคอมพิวเตอร์ สื่อประสม งานผลิต งานพิมพ์ และอื่นๆ เป็นต้น - ระบุสิ่งที่เป็นอ้างอิง นิทาน วารสาร บรรณานุกรม สิ่งพิมพ์ในห้องสมุดได้

ตารางที่ 2.1 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
	<ul style="list-style-type: none"> - อธิบายถึงการจัดการชั้นหนังสือ และการเก็บหนังสือในห้องสมุดได้ - แสดงความเข้าใจเกี่ยวกับการเก็บหนังสือในแต่ละหมวดหมู่ - เล่าเรื่องที่ได้อ่าน / เรื่องที่เลือก - เปรียบเทียบคุณสมบัติของเรื่อง / เรื่องราว - แลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องราวที่อ่าน หรือได้ฟัง ได้เห็นมา - ใช้เทคนิคการค้นหา เพื่อระบุสารสนเทศในสื่ออิเล็กทรอนิกส์ - แสดงแหล่งอ้างอิงของข้อมูลสารสนเทศในแหล่งข้อมูลประเภทต่างๆ - เรียนจดโน้ตในหัวข้อที่กำหนด โดยใช้แหล่งข้อมูล 3 แหล่งขึ้นไป - ใช้เครื่องมือการประเมินต่างๆ เพื่อกำหนดว่าข้อมูลสารสนเทศนั้นตรงกับที่ต้องการ - เลือกแหล่งข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ - ร่วมมือกับบุคคลและผ่านเทคโนโลยีต่างๆ เพื่อแยกแยะปัญหาสารสนเทศ และแสวงหาคำตอบ - ใช้เทคนิคการค้นหาต่างๆ อย่างเหมาะสม เช่น browse search, hypertext, hierarchical, analytical, boolean, logic - ใช้แหล่งข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นวารสาร หรือหนังสือพิมพ์ เริ่มต้นใช้แหล่งข้อมูลอิเล็กทรอนิกส์ เช่น encyclopedias และ databases - เลือกและใช้ฮาร์ดแวร์และซอฟต์แวร์ต่างๆ (Laserdisc, Video, สื่อประสม) - รู้เป้าหมายของการใช้ระบบ Dewey เพื่อจัดหนังสือตามเนื้อหาวิชาต่างๆ - รู้จักการจัดเลขหมู่หนังสือบนปก เพื่อหาหนังสือจากชั้น - บอกความแตกต่างระหว่างหนังสืออ้างอิงแต่ละประเภทได้ - บอกลำดับของตัวอักษรในคำที่ใช้ระบุตำแหน่งการวางหนังสือ หรือเอกสาร

ตารางที่ 2.1 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
	<ul style="list-style-type: none"> - รู้จักเลขหมู่หนังสือเพื่อหาหนังสือ - ตระหนักถึงความแตกต่างของการอ่านประเภทต่างๆ เช่น การอ่านอย่างรวดเร็ว เพื่อหาข้อมูลที่พึงประสงค์ หรือสนุกสนาน การอ่านอย่างได้อรรถรสและสารสนเทศ - รู้จักใช้แหล่งข้อมูลมากกว่าหนึ่งแหล่ง เพื่อหาข้อมูลสารสนเทศ - ระบุวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนของแหล่งข้อมูลสารสนเทศได้ - ตระหนักถึงแหล่งข้อมูลอื่นๆ เพิ่มเติม เช่น พิพิธภัณฑสถาน ผู้รู้ อินเทอร์เน็ต เป็นต้น - บอกที่ตั้งของหนังสือจากชื่อเรื่อง ผู้แต่ง หรือเนื้อหา โดยใช้ card catalog และ online catalog - ระบุแหล่งข้อมูลในส่วนของอ้างอิงได้ - หาเนื้อหาเฉพาะที่ตนสนใจในหนังสือได้ - ระบุคำสำคัญหรือวลี และเลือกแนวคิดที่สำคัญได้ - ใช้อุปกรณ์เครื่องช่วยต่างๆ เช่น คำแนะนำ แผนภูมิ แผนที่ และ หัวข้อย่อย - รู้จักใช้ elementary thesaurus - แสดงความรู้จากส่วนต่างๆ ของหนังสือ เช่น ชื่อหนังสือ ผู้แต่ง สำนักพิมพ์ ลิขสิทธิ์ ตาราง เนื้อหา ดัชนี บรรณานุกรม - ระบุข้อมูลพื้นฐานสำหรับแหล่งข้อมูลจากการฟัง ดู และ อิเล็กทรอนิกส์ - ระบุข้อมูลพื้นฐานที่เป็นอ้างอิง - อ่านอย่างรวดเร็วจากเอกสาร / แหล่งสารสนเทศ เพื่อเลือก ข้อมูลสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
<p>3. ประเมินสารสนเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - แยกแยะระหว่างความจริงและความคิดเห็น - เลือกข้อมูลสารสนเทศให้เหมาะกับปัญหา และและคำถามที่ตั้งไว้ - ระบุข้อมูลสารสนเทศที่ไม่ถูกต้องและมีอคติได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินแหล่งข้อมูลสารสนเทศสำหรับการใช้ประโยชน์ - เลือกข้อมูลสารสนเทศอย่างเหมาะสมกับปัญหาหรือคำถาม - ศึกษาสารสนเทศเบื้องต้นและใช้ร่องรอยที่ได้เพื่อแสวงหาความรู้ต่อไป - ตระหนักถึงความจำเป็นในการประเมินความถูกต้อง ความ เชื่อสัถย์ และความเป็นปัจจุบันของข้อมูล

ตารางที่ 2.1 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมกรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมกรู้สารสนเทศ
	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้ลิขสิทธิ์ของสารสนเทศ ซึ่งกำหนดเวลาไว้ เพื่อกำหนดอายุของข้อมูลสารสนเทศ - แยกแยะระหว่างเรื่องจริงและเรื่องไม่จริง - ตระหนักถึงอคติในรูปแบบต่างๆ - ประเมินการมีส่วนร่วมของบุคคลและกลุ่มในผลผลิตและกระบวนการ
<p>4. บูรณาการวิธีการใช้งาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดการข้อมูลสารสนเทศสำหรับการปฏิบัติและประยุกต์ใช้ - ผสมผสานข้อมูลสารสนเทศที่ได้รับใหม่เข้ากับความรู้ของผู้เรียนเอง - ผลิตและสื่อสารข้อมูลสารสนเทศและแนวคิดในรูปแบบที่เหมาะสม - ได้รับความหมายจากข้อมูลสารสนเทศที่นำเสนออย่างสร้างสรรค์ในรูปแบบต่างๆ - ประเมินคุณภาพของกระบวนการและผลผลิตของการแสวงหาข้อมูลสารสนเทศส่วนบุคคล - กำหนดกลยุทธ์สำหรับทบทวน พัฒนา และทำให้ทันสมัยในการสร้างความรู้ของตนเอง 	<ul style="list-style-type: none"> - จัดการและดำเนินการกับข้อมูลสารสนเทศเพื่อนำไปใช้งานได้จริง - จัดการกับข้อมูลสารสนเทศเพื่อความชัดเจนและเกี่ยวข้อง - ใช้ web, diagram, chart, graph หรือรูปแบบต่างๆ ในการจัดการและดำเนินการกับข้อมูลสารสนเทศ - ประยุกต์ข้อมูลสารสนเทศในการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา - แยกแยะและแบ่งแยกประเภทและลำดับข้อมูลสารสนเทศ - สังเคราะห์และบูรณาการข้อมูลสารสนเทศตามความต้องการในการค้นหา - ใช้กลยุทธ์การจัดการข้อมูลสารสนเทศ เช่น การกำหนดโครงสร้างการจดโน้ต - บูรณาการข้อมูลสารสนเทศใหม่เข้ากับความรู้เดิมของแต่ละบุคคล - เริ่มตระหนักถึงรายการอ้างอิง สำหรับรูปแบบที่แตกต่างหรือแหล่งข้อมูลสารสนเทศ - บอกแหล่งที่มาของการอ้างอิงได้ - ใช้รูปภาพและวัตถุในการนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ ออกแบบพัฒนา และประเมินผลผลิต และการแก้ปัญหาเกี่ยวข้องกับความสนใจส่วนบุคคล - ร่วมมือกับผู้อื่นทั้งบุคคลและผ่านเทคโนโลยีในการออกแบบพัฒนา และประเมินผลผลิตสารสนเทศและคำตอบที่ได้

ตารางที่ 2.1 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับประถมศึกษา (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้แหล่งความรู้และเทคโนโลยีส่วนบุคคลและกลุ่มเพื่อสร้าง และนำเสนอ ผลผลิตที่มีคุณภาพ เช่นการเขียนรายงาน รายงานวิจัย หุ่นมือ ละคร วิดีโอ สื่อประสม - แลกเปลี่ยนความรู้และข้อมูลสารสนเทศกับผู้อื่น - ระบุการเปลี่ยนแปลงที่พัฒนากระบวนการและผลผลิต

ตารางที่ 2.2 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
<p>1. กำหนดภารกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตระหนักว่าต้องการสารสนเทศ - ตระหนักว่าสารสนเทศที่แม่นยำและครอบคลุมเป็นรากฐานของการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด - ตั้งคำถามเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาว่าสารสนเทศที่ต้องการสามารถตอบคำถาม ผลิตผลงาน หรือตอบสนองความสนใจของตนได้หรือไม่ - พิจารณาว่าจำเป็นต้องหาสารสนเทศเพิ่มเติมนอกเหนือจากความรู้เดิมที่มีอยู่หรือไม่ - รู้ความแตกต่างระหว่างสารสนเทศที่สมบูรณ์กับที่ไม่สมบูรณ์ - ระบุทั้งคำถามกว้างๆ และคำถามเฉพาะเจาะจงที่จะช่วยในการหาสารสนเทศที่ต้องการ - กำหนดกรอบที่เฉพาะเจาะจงในการตั้งคำถามเพื่อการสืบค้น - พิจารณารูปแบบของผลงานขั้นสุดท้าย
<p>2. ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุแหล่งสารสนเทศที่เป็นไปได้หลาย ๆ แหล่ง - พัฒนาและใช้กลวิธีที่ทำให้เข้าถึงสารสนเทศได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุว่าบรรณารักษ์คือแหล่งสารสนเทศแหล่งหนึ่ง - ตระหนักว่าจำเป็นต้องใช้แหล่งสารสนเทศมากกว่าหนึ่งแหล่งจึงจะเหมาะสม - กำหนดคำถามสืบค้นที่เฉพาะเจาะจงตรงกับหัวข้อที่ศึกษา - ระบุแหล่งสารสนเทศทั้งสิ่งพิมพ์ ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ อิเล็กทรอนิกส์ และทรัพยากรมนุษย์ ที่จะทำได้สารสนเทศที่ต้องการ - วางแผนการสืบค้น - ใช้คำสำคัญ วลี หรือหัวข้อในการสืบค้นที่เกี่ยวข้องกับสารสนเทศที่ต้องการ - เข้าถึงสารสนเทศโดยใช้ทั้งแหล่งสารสนเทศสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม แผนที่ อินเทอร์เน็ต โปรแกรมสืบค้นฐานข้อมูล

ตารางที่ 2.2 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
<p>3. ประเมินสารสนเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาความแม่นยำ ความเกี่ยวข้อง และความครอบคลุมของสารสนเทศที่ได้ - แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริง มุมมอง และความคิดเห็น - ระบุได้ว่าสารสนเทศที่ได้ไม่มีความแม่นยำหรือบิดเบือน - เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมกับปัญหาที่จะแก้หรือคำถามที่ต้องการคำตอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - ประเมินประโยชน์ใช้งานของสารสนเทศหรือแหล่งสารสนเทศ - เปรียบเทียบและจัดประเภทสารสนเทศเพื่อพิจารณาความแม่นยำ ความเกี่ยวข้อง และความครอบคลุม - ใช้สารสนเทศมากกว่าหนึ่งแหล่งเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ - รู้ว่าการเสนอความคิดและสารสนเทศสามารถถูกปรุงแต่งควบคุม หรือบิดเบือนได้อย่างไร - ระบุหลักฐานของความลำเอียงหรืออคติในสารสนเทศได้ - ระบุหลักฐานของการโฆษณาชวนเชื่อได้ - ตัดสารสนเทศที่ไม่เกี่ยวข้องออก - คงไว้เฉพาะสารสนเทศที่เหมาะสมกับหัวข้อที่ศึกษา - ตรวจสอบความไม่สมเหตุสมผล หรือการละเลยที่จะนำเสนอสารสนเทศได้
<p>4. บูรณาการวิธีการใช้งาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดระบบสารสนเทศเพื่อการใช้งานอย่างเหมาะสม - ผสมผสานสารสนเทศใหม่กับความรู้เดิม - ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา - ผลิตและสื่อสารสารสนเทศและความคิดในรูปแบบที่เหมาะสม - สื่อความหมายของสารสนเทศที่นำเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย - ใช้สารสนเทศอย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - มีกรอบของผลงานและ/หรือสารสนเทศที่ต้องการอย่างชัดเจน - จัดลำดับข้อมูลอย่างมีระบบตามความเหมาะสม (เรียงลำดับอักษร เรียงลำดับตัวเลข เรียงตามสถิติ หรือลำดับเหตุการณ์ มีการจัดประเภท) - ใช้ซอฟต์แวร์ประมวลผล หรือฐานข้อมูลในการจัดระบบและวิเคราะห์ข้อมูล - ประยุกต์มุมมองส่วนตัวกับสารสนเทศใหม่ - จัดระบบสารสนเทศเพื่อความกระจำและการเน้นจุดสำคัญ - หาข้อสรุปโดยการสังเคราะห์สารสนเทศที่รู้ยู่เดิมกับสารสนเทศใหม่ - นำเสนอผลงานด้วยรูปแบบที่หลากหลาย เช่น การเขียน การนำเสนอปากเปล่า การสื่อด้วยภาพหรือวีดิทัศน์ และอิเล็กทรอนิกส์ - เลือกรูปแบบการนำเสนอที่เหมาะสมกับหัวข้อ ผู้ฟัง วัตถุประสงค์ เนื้อหา และเทคโนโลยีที่มี - ใช้ทรัพยากรและเทคโนโลยีเพื่อผลิตและนำเสนอผลงานที่มีคุณภาพ เช่น การเล่าเรื่อง หุ่นแสดง ปราศรัย รายงานปากเปล่า หรือเขียน วีดิทัศน์ สื่อประสม

ตารางที่ 2.2 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้น (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุแหล่งอ้างอิงที่ใช้ในงานที่ทำ - เขียนบรรณานุกรมในรายงานที่ทำ

ตารางที่ 2.3 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
<p>1. กำหนดภารกิจ</p> <ul style="list-style-type: none"> - ตระหนักว่าต้องการสารสนเทศ - ตระหนักว่าสารสนเทศที่แม่นยำและครอบคลุมเป็นรากฐานของการตัดสินใจอย่างชาญฉลาด - ตั้งคำถามเกี่ยวกับสารสนเทศที่ต้องการ 	<ul style="list-style-type: none"> - กำหนดว่าต้องการสารสนเทศอะไรจึงจะตอบสนองความต้องการได้ - ระบุปัญหาหรือคำถามอย่างชัดเจนและกระชับรัดกุม - กำหนดจุดสนใจที่เฉพาะเจาะจงหรือระบุวัตถุประสงค์เพื่อตั้งคำถามสืบค้นสารสนเทศ - พัฒนาคำถามที่เฉพาะเจาะจงตามลักษณะ วัตถุประสงค์ หรือขอบข่ายของสารสนเทศที่ต้องการ - ระบุทั้งคำถามกว้างๆ และคำถามเฉพาะที่จะช่วยในการค้นหาสารสนเทศที่ต้องการ - ประเมินความรู้เดิมที่มีเกี่ยวกับปัญหาหรือคำถาม - ทดลองสืบค้นเบื้องต้นเพื่อพิจารณาว่าคำถามที่ตั้งทำให้ได้สารสนเทศที่ต้องการหรือไม่ - รู้ความแตกต่างระหว่างสารสนเทศที่แม่นยำและไม่แม่นยำ - รู้ความแตกต่างระหว่างสารสนเทศที่สมบูรณ์และไม่สมบูรณ์ - พิจารณารูปแบบที่ดีที่สุดสำหรับผลงานขั้นสุดท้าย
<p>2. ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง</p> <ul style="list-style-type: none"> - ระบุแหล่งสารสนเทศที่เป็นไปได้หลายๆ แหล่ง - พัฒนาและใช้กลวิธีที่ทำให้เข้าถึงสารสนเทศได้ 	<ul style="list-style-type: none"> - ระบุสารสนเทศที่เหมาะสมและมีอยู่จากแหล่งพื้นบ้าน แหล่งระดับชาติ และแหล่งนานาชาติ - ระบุแหล่งสิ่งพิมพ์ (หนังสือพิมพ์ วารสาร หนังสือ แผ่นพับ รายงาน) สื่อที่ไม่ใช่สิ่งพิมพ์ (วิดีโอทัศน์ รูปภาพ) อิเล็กทรอนิกส์ และทรัพยากรบุคคล ที่จะทำได้สารสนเทศที่ต้องการ - จัดลำดับความสำคัญของแหล่งสารสนเทศ - ระบุและประเมินค่าสำคัญ มโนทัศน์ หัวข้อ และคำบรรยายสำหรับแหล่งสารสนเทศแต่ละอย่าง

ตารางที่ 2.3 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมการรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ
	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้คำสำคัญ วลี หรือหัวข้อที่เกี่ยวข้อง ในการสืบค้น - พัฒนาแผนงานที่จะทำให้ได้สารสนเทศที่ต้องการโดยใช้กลวิธีการศึกษาและตรวจสอบหลายวิธี - พัฒนาแผนการสืบค้นที่เหมาะสมกับรูปแบบการเรียนรู้ของแต่ละคน - มีวิธีการได้สารสนเทศตามเป้าหมายที่มีประสิทธิภาพ - กำหนดว่าจะต้องใช้เครื่องมือหรือรูปแบบสารสนเทศหลายๆแบบ - เข้าถึงสารสนเทศด้วยระบบสืบค้นของโรงเรียน ห้องสมุดประชาชน หรือสถาบันการศึกษาได้ - ใช้แหล่งสิ่งพิมพ์และอิเล็กทรอนิกส์ในการเข้าถึงสารสนเทศ เช่น พจนานุกรม สารานุกรม แผนที่ อินเทอร์เน็ต ฐานข้อมูล - ใช้ประโยชน์จากโครงสร้างของแหล่งสารสนเทศได้ เช่น ดัชนี สารบัญ บรรณานุกรม - ประเมินและเลือกโปรแกรมสืบค้นที่เหมาะสม
<p>3. ประเมินสารสนเทศ</p> <ul style="list-style-type: none"> - พิจารณาความแม่นยำ ความเกี่ยวข้อง และความครอบคลุมของสารสนเทศที่ได้ - แยกแยะระหว่างข้อเท็จจริง มุมมอง และความคิดเห็น - ระบุได้ว่าสารสนเทศที่ได้ไม่มีความแม่นยำหรือบิดเบือน - เลือกสารสนเทศที่เหมาะสมกับปัญหาที่จะแก้หรือคำถามที่ต้องการคำตอบ 	<ul style="list-style-type: none"> - เก็บรวบรวมสารสนเทศโดยตรวจสอบแหล่งและรูปแบบสารสนเทศหลายๆแบบ - เลือกสารสนเทศที่เกี่ยวข้องกับปัญหาหรือคำถามอย่างชัดเจน - ประเมินประโยชน์ของสารสนเทศโดยพิจารณาจากลักษณะงาน - พิจารณาว่าแหล่งสารสนเทศที่ใช้ให้ข้อมูลที่ตรงกับความต้องการดีกว่าแหล่งอื่นๆหรือไม่ - พิจารณาว่าแหล่งสารสนเทศมีความน่าเชื่อถือ แม่นยำ ตรงตามวัตถุประสงค์ และครอบคลุมหรือไม่ - ระบुकคติ การบิดเบือน หรือการโฆษณาชวนเชื่อในสื่อที่ใช้ - ตัดสารสนเทศที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานที่ทำออก - บันทึกสารสนเทศที่เลือกใช้และแหล่งอ้างอิงอย่างเป็นระบบ
<p>4. บูรณาการวิธีการใช้งาน</p> <ul style="list-style-type: none"> - จัดระบบสารสนเทศเพื่อการใช้งานอย่างเหมาะสม - ผสมผสานสารสนเทศใหม่กับความรู้เดิม 	<ul style="list-style-type: none"> - ใช้กลวิธีการวิเคราะห์ข้อมูลประกอบการสรุป การเปรียบเทียบ การถอดความ และการยกคำพูดของผู้อื่น

ตารางที่ 2.3 ทักษะการรู้สารสนเทศ และพฤติกรรมกรู้สารสนเทศ สำหรับนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย (ต่อ)

ทักษะการรู้สารสนเทศ	พฤติกรรมกรู้สารสนเทศ
<ul style="list-style-type: none"> - ใช้สารสนเทศในการคิดเชิงวิพากษ์และการแก้ปัญหา - ผลิตและสื่อสารสารสนเทศและความคิดในรูปแบบที่เหมาะสม - สื่อความหมายของสารสนเทศที่น่าเสนอในรูปแบบที่หลากหลาย - ใช้สารสนเทศอย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย 	<ul style="list-style-type: none"> - สังเคราะห์ความคิดใหม่ หลักฐาน และความรู้เดิมเพื่อแก้ปัญหาหรือตอบคำถาม - จัดระบบสารสนเทศที่มีความชัดเจน เกี่ยวข้อง และเน้นประเด็นสำคัญ - หาข้อมูลและใช้หลักฐานประกอบ - หาข้อมูลโดยสังเคราะห์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ - นำเสนอผลงานด้วยรูปแบบที่เหมาะสมกับผู้ฟังหัวข้อวัตถุประสงค์ เนื้อหา และเทคโนโลยีที่มี - ระบุแหล่งอ้างอิงที่ใช้ ไม่ว่าจะเป็นการหยิบยกคำพูด สื่อความคิด หรือข้อเท็จจริงในเรื่องใดๆ - สร้างผลงานที่สนับสนุนข้อสรุปหรือวัตถุประสงค์

แหล่งข้อมูล : Australian and New Zealand Information Literacy Framework principles, standards and practice, 2004 (<http://www.caul.edu.au/info-literacy/InfoLiteracyFramework.pdf>)

1.9 ลักษณะของการรู้สารสนเทศของผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียน

อาชัญญา รัตนอุบล (2551) กล่าวถึงการรู้สารสนเทศสำหรับผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีเป้าหมายที่บุคคลจะเรียนรู้การรู้สารสนเทศที่อาศัยความสามารถในการเข้าถึง ประเมิน และใช้สารสนเทศ การรู้สารสนเทศจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สามารถสร้างคุณลักษณะให้บุคคลเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ และยังช่วยให้บุคคลเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยผู้เรียนการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะมีลักษณะของการรู้สารสนเทศที่แตกต่างกันเป็นระดับชั้น ดังนี้

ขั้นเริ่มต้น

1. ขาดประสบการณ์หรือมีประสบการณ์ไม่เพียงพอเกี่ยวกับการใช้แหล่งสารสนเทศที่หลากหลาย
2. ต้องการความช่วยเหลือ แนะนำ การสนับสนุนจากผู้จัดกิจกรรมการเรียนรู้
3. ขาดทักษะในการระบุ จัดระบบและการดำเนินกิจกรรมการรู้สารสนเทศ
4. ขาดประสบการณ์ในการวิเคราะห์และตีความสารสนเทศ
5. ขาดทักษะการคิดวิเคราะห์
6. กำลังพัฒนาทักษะการอ่าน
7. ต้องการพัฒนาทักษะการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี

ลักษณะของสารสนเทศ

1. เตรียมคัดสรรแหล่งสารสนเทศจำนวนเหมาะสม
2. สารสนเทศมีความเรียบง่าย ตรงประเด็น ชัดเจน กะทัดรัด และพร้อมใช้

3. สารสนเทศมีความเหมาะสมในการอ่าน การดู การฟัง และการคิด
4. รูปแบบการนำเสนอกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน
5. ใช้กลยุทธ์การแสวงหาที่เรียบง่าย ผู้เรียนสามารถค้นหาสารสนเทศได้สะดวกและง่าย

ชั้นกลาง

1. มีประสบการณ์การใช้แหล่งสารสนเทศบางประการได้ดี
2. ขาดทักษะการรวบรวมสารสนเทศที่เกี่ยวข้อง
3. ขาดทักษะการวิเคราะห์และการตีความสารสนเทศ
4. เป็นผู้อ่านที่มีความอิสระ สามารถฟังพาดตนเองได้ และมีความสนใจในการเรียนรู้สารสนเทศ
5. กำลังพัฒนาเป็นผู้ใช้สารสนเทศที่มีทักษะการใช้อุปกรณ์และเทคโนโลยี

ลักษณะของสารสนเทศ

1. ใช้แหล่งสารสนเทศง่ายและซับซ้อนได้บ้าง
2. มีความซับซ้อนบ้างโดยต้องใช้ทักษะและความพยายามในการบรรลุผล ซึ่งอาจต้องค้นคว้ามากกว่า

หนึ่งขั้นตอน

3. แหล่งสารสนเทศที่ต้องใช้ทักษะการอ่าน การดู การฟัง และการคิด
4. แหล่งสารสนเทศอาจมีการใช้รหัสหรือสัญลักษณ์ที่ไม่คุ้นเคย ซึ่งทำให้ผู้ใช้สารสนเทศต้องตีความเอง
5. แหล่งสารสนเทศและเทคโนโลยีกว้างขวางขึ้น

ชั้นสูง

1. มีความชำนาญในการอ่าน
2. สามารถคิดวิเคราะห์
3. มีความสนใจ
4. ค้นคว้าอย่างมีระบบ
5. ใช้สารสนเทศอย่างมีความรับผิดชอบ
6. มีทักษะในการใช้อุปกรณ์เทคโนโลยี

ลักษณะของสารสนเทศ

1. แหล่งสารสนเทศมีความซับซ้อน
2. แหล่งสารสนเทศมีทักษะและมุมมองหลากหลาย
3. มีความมานะอดทนต่อการค้นหา/จัดการสารสนเทศที่ละเอียดลึกซึ้ง
4. แหล่งสารสนเทศมีความซับซ้อนในการจัดวางรูปแบบการนำเสนอการใช้รหัสและสัญลักษณ์
5. เน้นแหล่งข้อมูลปฐมภูมิและทุติยภูมิ
6. จัดเตรียมอุปกรณ์เทคโนโลยีอย่างกว้างขวาง

1.10 สถานการณ์ด้านการศึกษารื่องการรัฐสารสนเทศในต่างประเทศ

สถานการณ์ด้านการศึกษารื่องการรัฐสารสนเทศในต่างประเทศ (ชุตินา สัจจันันท์, 2560) มีดังนี้

กัมพูชา องค์การนานาชาติได้มีบทบาทในการพัฒนาความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์และห้องสมุดอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะในด้านการรัฐสารสนเทศ ยูเนสโก อีฟลา และซีดา ได้สนับสนุนการพัฒนาบรรณารักษ์และบุคลากรห้องสมุดโดยการจัดฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการการรัฐสารสนเทศที่ประเทศกัมพูชาเมื่อ ค.ศ.2008 โดยร่วมกับกระทรวงศึกษาธิการ เยาวชนและกีฬาของกัมพูชา เพื่อสร้างความตระหนักในเรื่องการรัฐสารสนเทศในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติ รวมทั้งร่วมกำหนดนิยามคำว่า การรัฐสารสนเทศในบริบทของกัมพูชา ผลงานเรื่องการรัฐสารเทศมีขึ้นเดียวเป็นภาษากัมพูชา จัดพิมพ์โดยหอสมุดแห่งชาติ เมื่อ ค.ศ. 2009

บรูไน กระทรวงศึกษาธิการกำหนดวิสัยทัศน์บรูไน 2035 ถึงระบบการศึกษาใหม่ที่มุ่งผลิตพลเมืองในยุคเศรษฐกิจฐานความรู้ ที่มีความรู้ ความชำนาญการสูง และให้ความสำคัญต่อห้องสมุดในการร่วมพัฒนาการศึกษา การพัฒนาคุณภาพห้องสมุด การบริการของห้องสมุดสู่ความเป็นเลิศ และการพัฒนาบรรณารักษ์เพื่อสนับสนุนวิสัยทัศน์บรูไน 2035 ในด้านการเรียนการสอนการรัฐสารเทศ มีการดำเนินการในระดับมหาวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของโครงการ พัฒนาผู้เรียนของมหาวิทยาลัย หรือรวมในวิชาการเขียนและการนำเสนองานวิชาการ (Academic writing and presentation) ซึ่งเนื้อหาเน้นการเข้าถึงและสืบค้นสารสนเทศจากแหล่งต่างๆ โดยบรรณารักษ์ห้องสมุดมหาวิทยาลัยรับผิดชอบ นอกจากนี้ บรรณารักษ์ห้องสมุดประชาชนมีบทบาทในการสอนการรัฐสารเทศอย่างไม่ทางการด้วย โดยเน้นการส่งเสริมการอ่าน การสอนเป็นรายบุคคลเกี่ยวกับการสืบค้นและการใช้คอมพิวเตอร์ และมีความกระตือรือร้นที่จะรับผิดชอบบทบาทด้านการสอน แม้ว่าจะมีความเข้าใจคำว่า การรัฐสารเทศไม่ชัดเจนหรือไม่ตรงกัน และยังขาดความมั่นใจในสมรรถนะด้านการสอน

เมียนมาร์ การรัฐสารเทศยังไม่ได้รับความสำคัญทั้งในระดับนโยบายและการดำเนินงาน ปัญหาสำคัญเกิดจากสถานการณ์การพัฒนาห้องสมุดความขาดแคลนงบประมาณ สื่อการศึกษา ทรัพยากรสารสนเทศ และบุคลากรที่เกี่ยวข้อง แม้ว่าเมียนมาร์มีสถาบันการศึกษาบรรณารักษศาสตร์ผลิตบรรณารักษ์ในระดับปริญญาตรี ปริญญาโท และปริญญาเอก ภายใต้การกำกับดูแลโดยกระทรวงศึกษาธิการ เริ่มตั้งแต่ ค.ศ. 1974 ประชาชนยังขาดวัฒนธรรมการอ่านและมีปัญหาการเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร องค์การเอกชนในประเทศมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาห้องสมุดและบุคลากรวิชาชีพการส่งเสริมการอ่านที่สำคัญ คือ สมาคมห้องสมุดเมียนมาร์ (Myanmar Library Association) มูลนิธิห้องสมุดแห่งประเทศไทยเมียนมาร์ (Myanmar Library Foundation)

ลาว ด้วยข้อจำกัดในการพัฒนาการศึกษาของประเทศ รูปแบบการเรียนการสอนในโรงเรียนยังเป็นแบบเดิม การพัฒนาห้องสมุดและบรรณารักษ์เพื่อการรัฐสารเทศจึงยังไม่ได้ได้รับความสำคัญและสู่การปฏิบัติ องค์การนานาชาติได้มีบทบาทการพัฒนาความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์และห้องสมุดในลาวควบคู่กับประเทศกัมพูชา โดยเฉพาะในด้านการรัฐสารเทศ โดยการจัดฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการการรัฐสารเทศที่ประเทศลาวต่อกัมพูชาเมื่อ ค.ศ.2008 เป็นการวางรากฐานการรัฐสารเทศของประเทศ โดยเฉพาะในโรงเรียนและมหาวิทยาลัย รวมทั้งร่วมกำหนดนิยามคำว่า การรัฐสารเทศในบริบทของลาว โดย

หอสมุดแห่งชาติของลาวมีบทบาทสำคัญ มีข้อเสนอแนะให้มีการพัฒนาการรู้สารสนเทศในประเทศลาว โดยให้หอสมุดกลาง มหาวิทยาลัยแห่งชาติลาว เข้ามามีบทบาทสำคัญ การพัฒนากลยุทธ์ใหม่ๆ เช่น การปรับโครงสร้างการบริหารและการพัฒนาบริการของห้องสมุดเชิงรุกที่เน้นผู้ใช้บริการ การพัฒนาบรรณารักษ์และผู้ใช้โดยเฉพาะเรื่องการรู้สารสนเทศ การสร้างวัฒนธรรมการแบ่งปันแลกเปลี่ยนความรู้และการเรียนรู้

ฟิลิปปินส์ การรู้สารสนเทศมีการเรียนการสอนในระดับโรงเรียนและมหาวิทยาลัย โดยห้องสมุดโรงเรียนและห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญ เรื่องการรู้สารสนเทศและการรู้เท่าทันสื่อได้รับการบูรณาการในหลักสูตรและการเรียนการสอนระดับมัธยมศึกษาตามแนวคิดหลักสูตรของยูเนสโก และในระดับอุดมศึกษา บรรณารักษ์มีบทบาทในการสอนแบบเผชิญหน้าเป็นรายบุคคล เป็นกลุ่ม และเป็นชั้นเรียน และผ่านสื่อหลากหลายรวมทั้งบทเรียนออนไลน์ บรรณารักษ์ได้รับการพัฒนาโดยองค์กรทางวิชาชีพที่เกี่ยวข้อง เช่น สมาคมบรรณารักษ์โรงเรียนฟิลิปปินส์ (The Philippine Association of School Librarians, Inc) รวมทั้งสถาบันการศึกษา บรรณารักษศาสตร์และสารสนเทศศาสตร์ และองค์กรต่างประเทศ เช่น อีฟลา ในการจัดประชุม สัมมนา อบรม

มาเลเซีย ในการจัดการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศในโรงเรียน มีรายวิชาการอ่านและการรู้สารสนเทศเพื่อส่งเสริมวัฒนธรรมการอ่านในโรงเรียนและทักษะสารสนเทศ เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ และการรู้สารสนเทศหลอมรวมกับแนวคิดของโรงเรียนอัจฉริยะ (Malaysian Smart School) แต่ไม่ปรากฏในเอกสารทางการ ส่วนในระดับมหาวิทยาลัยมีการจัดการปฐมนิเทศ การจัดเป็นรายวิชาบังคับหรือรายวิชาเลือกสำหรับนักศึกษา การจัดอบรมนักศึกษาปีสุดท้าย หรือการฝึกอบรมเฉพาะเรื่อง เช่น เทคนิคการสืบค้น การใช้ฐานข้อมูล และบรรณารักษ์ ห้องสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ รวมทั้งร่วมกับอาจารย์ในการสอนการรู้สารสนเทศ เพื่อเตรียมความพร้อมสู่ตลาดงาน เช่นเดียวกับหอสมุดแห่งชาติมีบทบาทในการพัฒนาการรู้สารสนเทศของประชาชน

สิงคโปร์ ด้านการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศเริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมหาวิทยาลัย และเน้นการบูรณาการในหลักสูตรการเรียนการสอน มุ่งส่งเสริมการรู้สารสนเทศในฐานะเป็นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนชาวสิงคโปร์ทุกคน กระทรวงศึกษาธิการ สาธารณรัฐสิงคโปร์ตระหนักถึงความสำคัญของการรู้สารสนเทศ และได้จัดพิมพ์แนวทางดำเนินการเรื่องการรู้สารสนเทศโดยยึดรูปแบบ “Big-Six Model” เป็นกรอบการวางหลักสูตรการสอนเรื่องการเรียนรู้สารสนเทศ ซึ่งบรรจุไว้ในหลักสูตรการสอนทุกระดับ “Big-Six Model” หรือรูปแบบการ แก้ปัญหาสารสนเทศ 6 ประการสำคัญ “Big-Six Information Problem-Solving” พัฒนาผู้เรียนให้มีประสบการณ์ 6 ขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรมทุกอย่างที่ต้องใช้สารสนเทศ เช่น การทำรายงาน การตัดสินใจ โดยห้องสมุดโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการพัฒนานักเรียนให้มีทักษะการรู้สารสนเทศ นอกจากนี้หอสมุดแห่งชาติสิงคโปร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนและประชาชน โครงการ Be information smart การให้การศึกษาผู้ใช้สำหรับนักเรียนและประชาชน Basic Information Literacy (BILT) Training การฝึกอบรมการรู้สารสนเทศขั้นพื้นฐานสำหรับเป็นเครื่องมือในการวิจัย InfoPaths เป็นเส้นทางสำหรับสารสนเทศ สำหรับบุคลากรภาครัฐ

ภาคเอกชน บุคคลทั่วไป เน้นการค้นคว้าจากอินเทอร์เน็ต และการรู้สารสนเทศ โครงการ S.U. R. E Club (Source- Understand- Research – Evaluate) ของคณะกรรมการหอสมุดแห่งชาติ เริ่มเมื่อ ค.ศ.2013 มุ่งตอบสนองการขยายตัวของอินเทอร์เน็ต แหล่งสารสนเทศออนไลน์และสื่อสังคม ตลอดจนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักเรียนที่ใช้แหล่งสารสนเทศออนไลน์เป็นหลัก ในระดับมหาวิทยาลัย หอสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาและให้การศึกษารู้สารสนเทศแก่ผู้ใช้

เวียดนาม กลุ่มผู้บริหาร นักวิชาการ และผู้เกี่ยวข้อง ยังมีความไม่เข้าใจในเรื่องการรู้สารสนเทศในบริบทของการศึกษา การเรียนการสอนยังใช้รูปแบบเดิม มีความกำกวมในเรื่องความหมายของคำว่า การรู้สารสนเทศและส่วนใหญ่ยังเข้าใจว่าเป็นการสอนการใช้ห้องสมุด การรู้สารสนเทศถูกมองว่าเป็นเรื่องของห้องสมุดและบรรณารักษ์และไม่มีความสัมพันธ์กับวัฒนธรรมอุดมศึกษา ขาดความร่วมมือระหว่างอาจารย์ผู้สอนกับบรรณารักษ์ นักเรียน นักศึกษาขาดทักษะการรู้สารสนเทศ นิยมใช้กูเกิล รวมถึงแหล่งสารสนเทศฟรีบนอินเทอร์เน็ตเท่านั้น เพราะ 50 ห้องสมุดขาดทรัพยากรสารสนเทศที่จำเป็นและทันสมัย ปัญหาความรู้ความสามารถของบรรณารักษ์ เรื่องการรู้สารสนเทศจึงยังไม่ได้รับความสำคัญมากนักทั้งในโรงเรียนและในระดับอุดมศึกษา หอสมุดมหาวิทยาลัยมีบทบาทสำคัญในการสอนการรู้สารสนเทศอย่างเป็นทางการและไม่เป็นทางการ โดยใช้รูปแบบบรรยาย ฝึกรูปแบบ และสอนเป็นโมดูล และเช่นเดียวกับกัมพูชา เมียนมาร์ และ ลาว การพัฒนาห้องสมุดและบุคลากรได้รับความช่วยเหลือจากองค์การระหว่างประเทศ เช่น องค์การ ยูเนสโก เริ่มตั้งแต่ ค.ศ.2005 มีข้อเสนอแนะให้พัฒนาการเรียนการสอนการรู้สารสนเทศและการบูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตรและรายวิชา

สำหรับ**ประเทศไทย** สถานการณ์ด้านการศึกษา ด้านการเรียนการสอน ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ไม่ปรากฏคำว่า การรู้สารสนเทศ แต่มีคำที่เกี่ยวข้องในด้านสมรรถนะของผู้เรียน คุณลักษณะอันพึงประสงค์ รวมทั้งตัวชี้วัดซึ่งระบุสิ่งที่นักเรียนพึงรู้และปฏิบัติได้ และคุณลักษณะของผู้เรียนในแต่ละระดับชั้น ในมาตรฐานการเรียนรู้ใน 8 กลุ่มสาระ ห้องสมุดโรงเรียนและครูบรรณารักษ์มีบทบาทสำคัญ แต่แตกต่างกันไปตามบริบทของโรงเรียน และความรู้ ความเข้าใจ การตระหนักของผู้บริหาร ในระดับอุดมศึกษา ประกาศกระทรวงศึกษาธิการ เรื่อง กรอบมาตรฐานคุณวุฒิระดับอุดมศึกษา แห่งชาติ (2554) กำหนดคุณภาพของบัณฑิตทุกระดับ คุณวุฒิและสาขา/สาขาวิชาต่าง ๆ ต้องครอบคลุมอย่างน้อย 5 ด้าน คือ (1) ด้านคุณธรรม จริยธรรม (2) ด้านความรู้ (3) ด้านทักษะทางปัญญา (4) ด้านทักษะความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและความรับผิดชอบ (5) ด้านทักษะการวิเคราะห์เชิงตัวเลข การสื่อสาร และการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เป็นแนวทางการสอนและการบูรณาการการรู้สารสนเทศ โดยมีการสอนเป็นรายวิชาหรือเป็นเนื้อหา โดยเฉพาะและมีชื่อต่างๆ กันแตกต่างกันไปตามสถาบัน เช่น การค้นคว้าและเขียนรายงาน ทักษะการเรียน การใช้ห้องสมุด และมีทั้งรายวิชาบังคับและรายวิชาเลือก การสอนในวิชาที่เกี่ยวข้อง เช่น ภาษาไทย เทคโนโลยีสารสนเทศ การบูรณาการการรู้สารสนเทศในการเรียนการสอนรายวิชา ทั้งวิชา ที่เน้นเนื้อหาวิชาการความรู้เป็นหลัก และวิชาที่เน้นทักษะการปฏิบัติ

การประยุกต์ใช้การรู้สารสนเทศของต่างประเทศสู่ประเทศไทย มีดังนี้ ควรบูรณาการการรู้สารสนเทศในหลักสูตรการเรียนการสอนเริ่มตั้งแต่ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับมหาวิทยาลัย รวมถึงการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้เป็นทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตสำหรับประชาชนทุกคน โดยการฝึกอบรมการรู้สารสนเทศขั้นพื้นฐาน การพัฒนาและให้การศึกษาการรู้สารสนเทศ การทำกิจกรรมที่ต้องใช้สารสนเทศ และควรพัฒนาความรู้ความสามารถด้านการรู้สารสนเทศของบรรณารักษ์ โดยการจัดฝึกอบรม การประชุมเชิงปฏิบัติการ เพื่อสร้างความรู้และความตระหนักในเรื่องการรู้สารสนเทศ

ตอนที่ 2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร

2.1 ความเป็นมาของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร (สำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร) เดิมเป็นโรงเรียนผู้ใหญ่วัดพระยาทำ ประกาศจัดตั้งเมื่อวันที่ 17 มกราคม พ.ศ.2522 สังกัดกองการศึกษาผู้ใหญ่กรมสามัญศึกษา ต่อมาเปลี่ยนสถานภาพ จัดตั้งเป็นศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร ตามที่กรมการศึกษานอกโรงเรียนมอบหมาย สถานที่ตั้งอยู่เลขที่ 161/10 ซอยวัดพระยาทำ ถนนอรุณอมรินทร์ แขวงบ้านช่างหล่อ เขตบางกอกน้อย กรุงเทพมหานคร 10700 สำนักงานเป็นอาคารไม้ 2 ชั้น 2 หลังมีอาคารพัสดุ 1 หลัง ตั้งอยู่ในเนื้อที่ 1 ไร่เศษ สร้างมากกว่า 40 ปี

ต่อมาเมื่อวันที่ 1 ธันวาคม 2536 กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศจัดตั้งศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานครเพิ่มเติมและให้มีสถานะเป็นสถานศึกษาเช่นเดียวกัน โดยใช้ชื่อเป็น ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน กรุงเทพมหานคร 1, 2, 3 และ 4 ในปี พ.ศ. 2540 ประกาศจัดตั้งสถานศึกษารวม 40 เขต โดยกำหนดให้ ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 กำกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 12 เขต, ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 2 กำกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 11 เขต, ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 3 กำกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 11 เขต และศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 4 กำกับศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขต 6 เขต

ต่อมาได้มีประกาศใช้พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ.2551 เมื่อวันที่ 4 มีนาคม พ.ศ. 2551 ส่งผลให้มีสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เป็นหน่วยงานในสังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยโดยให้ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียนกรุงเทพมหานคร 1 มีสถานภาพเป็นสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร โดยมีชื่อย่อว่า “สำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร” มีหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร มีสถานศึกษาภายใต้การบังคับบัญชา จากเดิม 40 แห่ง เพิ่มอีก 10 แห่ง รวมทั้งหมด 50 แห่ง และได้แบ่งออกเป็น 6 โซน ดังนี้ 1. กรุงเทพมหานคร 2. กรุงเทพฯใต้ 3. กรุงเทพฯเหนือ 4. กรุงเทพฯตะวันออก 5. กรุงเทพมหานคร 6. กรุงเทพมหานคร

2.2 อำนาจหน้าที่ของสำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร ทำหน้าที่เป็นหน่วยงานธุรการของคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร และมีอำนาจหน้าที่บริหารจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยภายในกรุงเทพมหานคร รวมทั้งมีอำนาจหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1. จัดทำยุทธศาสตร์ เป้าหมาย และแผนพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในจังหวัดกรุงเทพมหานคร ให้สอดคล้องกับนโยบาย มาตรฐานการศึกษา แผนการศึกษาชาตินอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามสภาพของท้องถิ่นและชุมชน
2. ศึกษาวิเคราะห์ วิจัย และรวบรวมข้อมูลสารสนเทศด้านการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. วิเคราะห์ จัดตั้ง จัดสรรเงินงบประมาณให้แก่สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายที่จัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. ประสาน ส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา และภาคีเครือข่าย
5. จัดระบบการประกันคุณภาพการศึกษานอกระบบตามที่กฎหมายกำหนด
6. ส่งเสริม สนับสนุนการเทียบโอนความรู้และประสบการณ์ และการเทียบระดับการศึกษา
7. ส่งเสริมและพัฒนาหลักสูตร สื่อ นวัตกรรมและเทคโนโลยีทางการศึกษาร่วมกับสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
8. ระดมทรัพยากรด้านต่างๆ รวมทั้งทรัพยากรบุคคลเพื่อมีส่วนร่วมในการส่งเสริม สนับสนุน การจัดและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
9. ส่งเสริมสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
10. พัฒนาคู่มือและบุคลากรทางการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยและภาคีเครือข่าย
11. ส่งเสริม สนับสนุน ติดตามและรายงานผลการดำเนินงานตามโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำรินโยบายพิเศษของรัฐบาลและงานเสริมสร้างความมั่นคงของชาติ
12. กำกับ ดูแล นิเทศ ติดตามและประเมินผลการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่าย
13. ปฏิบัติงานอื่นๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

2.3 กรอบนโยบายและยุทธศาสตร์

วิสัยทัศน์

สำนักงาน กศน.กรุงเทพมหานคร เป็นเลิศในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานให้สถานศึกษา กศน. และภาคีเครือข่ายจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ให้กับประชาชนในกรุงเทพมหานครได้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ

พันธกิจ

1. จัดระบบการบริหารจัดการ เพื่อสนับสนุนการดำเนินงาน และการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายให้มีประสิทธิภาพ
2. พัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษาและภาคีเครือข่ายให้เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย และบริบทของชุมชน
3. สร้างความเข้มแข็งให้แก่สถานศึกษา และภาคีเครือข่ายในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยได้อย่างมีคุณภาพและทั่วถึง
4. เป็นหน่วยธุรการของ คณะกรรมการส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กรุงเทพมหานคร เพื่อให้เป็นกลไกในการส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร สถานศึกษา และภาคีเครือข่าย
5. สนับสนุน ส่งเสริม ให้บริการการประเมินเทียบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

เป้าประสงค์

1. ประชาชนในกรุงเทพมหานครควรมีโอกาสได้รับบริการการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ
2. สถานศึกษา กศน. และภาคีเครือข่ายได้รับการส่งเสริม สนับสนุนให้มีศักยภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
3. สำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร มีปัจจัยคุณภาพในการพัฒนาระบบบริการจัดการ และวิชาการ เพื่อส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยของสถานศึกษา กศน. และภาคีเครือข่าย

ยุทธศาสตร์การดำเนินการ

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนดยุทธศาสตร์และจุดเน้นการดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ไว้ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ 1 การพัฒนาศักยภาพการเรียนรู้ของประชาชน

ยุทธศาสตร์ที่ 2 การเพิ่มศักยภาพการจัดการความรู้ของชุมชน

ยุทธศาสตร์ที่ 3 การเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการขององค์กรและภาคีเครือข่าย

กลยุทธ์การดำเนินงาน

เพื่อให้การดำเนินงานการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยบรรลุผลสำเร็จตามยุทธศาสตร์การดำเนินงาน สำนักงาน กศน. กรุงเทพมหานคร นำกลยุทธ์การดำเนินงานตามที่สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย กำหนด 5 กลยุทธ์มาใช้ คือ

กลยุทธ์ที่ 1 ลุยถึงที่เข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

กลยุทธ์ที่ 2 จัดกิจกรรมหลากหลายโดนใจผู้เรียน

กลยุทธ์ที่ 3 ขยายแหล่งเรียนรู้และเทคโนโลยี

กลยุทธ์ที่ 4 ผนึกกำลังภาคีเครือข่าย และกระจายบริการการศึกษา

กลยุทธ์ที่ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการ

2.4 หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555) กล่าวถึงสาระการเรียนรู้ในหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ในเรื่องทักษะการเรียนรู้ดังนี้ สาระทักษะการเรียนรู้ เป็นสาระเกี่ยวกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ของผู้เรียนในด้านการเรียนรู้ด้วยตนเอง การใช้แหล่งเรียนรู้ การจัดการความรู้ การคิดเป็น และการวิจัยอย่างง่าย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้เรียนสามารถกำหนดเป้าหมาย วางแผนการเรียนรู้ด้วยตนเอง เข้าถึงและเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ จัดการความรู้ กระบวนการแก้ปัญหา และตัดสินใจอย่างมีเหตุผล ที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการชี้นำตนเองในการเรียนรู้ และการประกอบอาชีพให้สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานและการพัฒนา 5 ศักยภาพของพื้นที่ในกลุ่มอาชีพ คือ เกษตรกรรม อุตสาหกรรม พาณิชยกรรม ความคิดสร้างสรรค์ การอำนวยการ (การบริหารจัดการและบริการ) ตามยุทธศาสตร์กระทรวงศึกษาธิการได้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ทั้งนี้ ในมาตรฐานที่ 1.2 การใช้แหล่งเรียนรู้ ได้มีการกล่าวถึงการเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ ดังนี้

- ระดับประถมศึกษา กล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญของแหล่งเรียนรู้ การเข้าถึงและการใช้แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุด สถานศึกษา ศูนย์การเรียนรู้ กฎ กติกา เงื่อนไขในการใช้บริการและศักยภาพการประกอบอาชีพโดยเน้นศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ / ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ศึกษาความหมาย ความสำคัญ ของแหล่งเรียนรู้ โดยทั่วไป เช่น กลุ่มบริการข้อมูล กลุ่มศิลปวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ กลุ่มข้อมูลท้องถิ่น กลุ่มสื่อ กลุ่มสหนาการการศึกษา สสำรวจแหล่งเรียนรู้ภายในชุมชน จัดกลุ่ม ประเภท และความสำคัญ ศึกษาเรียนรู้กับภูมิปัญญา ปรากฏ ผู้รู้ในท้องถิ่น และการเข้าถึงและเลือกใช้แหล่งเรียนรู้ ห้องสมุดประชาชน สถานศึกษา และศูนย์การเรียนรู้ชุมชน (ศรช.) และศึกษาบทบาทหน้าที่และการบริการของแหล่งเรียนรู้ด้านต่างๆ กฎ กติกา เงื่อนไขต่างๆ ในการไปขอใช้บริการ ฝึกทักษะการใช้ข้อมูลสารสนเทศจากห้องสมุดประชาชนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ของตนเอง

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ต้องให้ผู้เรียนทุกคนไปศึกษาห้องสมุดประชาชนอำเภอ ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ กฎ กติกา เงื่อนไขการให้บริการ เพื่อใช้ห้องสมุดประชาชนให้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นในการนำไปใช้ในการเรียนรู้ของตนเอง รวมทั้งมอบหมายให้ผู้เรียนไปศึกษาจากแหล่งเรียนรู้อื่นๆ เช่น ภูมิปัญญาท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ชุมชน

การวัดและประเมินผล ข้อมูลจากการนำเสนอ ซึ่งเป็นผลจากการศึกษาจากแหล่งเรียนรู้ในรูปแบบต่างๆ เช่น การเขียนรายงาน การร่วมกันอภิปราย การนำในการพบกลุ่ม เป็นต้น

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กล่าวถึง ความหมายความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนประเภทต่างๆ ศึกษา เรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศ และศักยภาพการประกอบอาชีพโดยเน้น

ศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ / ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ทบทวนความหมาย ความสำคัญของการใช้แหล่งเรียนรู้ประเภทต่างๆ ศึกษาแหล่งเรียนรู้ หอสมุดแห่งชาติ หอสมุดวิทยาลัย/มหาวิทยาลัย หอสมุดเฉพาะ หอสมุดโรงเรียน พิพิธภัณฑ์ อุทยานแห่งชาติ แหล่งเรียนรู้สำคัญอื่นๆ ในประเทศ และศึกษาเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการและสนใจ

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนศึกษาสารสนเทศ จากระดับชุมชนสู่ระดับจังหวัด ประเทศ และโลก การเรียนรู้การใช้อินเทอร์เน็ต และแหล่งเรียนรู้ได้สอดคล้องกับความต้องการ ความจำเป็นในการนำไปใช้ในการแสวงหาข้อมูลเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง

การวัดและประเมินผล จากการสังเกต ความสนใจ การมีส่วนร่วม และผลงานที่ได้ใช้ประโยชน์จากแหล่งเรียนรู้

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวถึง ทบทวนความหมาย ความสำคัญประเภทแหล่งเรียนรู้ ทบทวนการใช้ห้องสมุด การเข้าถึงสารสนเทศ ศึกษา สำรวจแหล่งเรียนภายในชุมชน จัดกลุ่ม ประเภท และความสำคัญ ศึกษาเรียนรู้กับภูมิปัญญา ปรากฏ ผู้รู้ในท้องถิ่นและศักยภาพการประกอบอาชีพโดยเน้นศักยภาพของทรัพยากรธรรมชาติในแต่ละพื้นที่ / ศักยภาพของศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี และวิถีชีวิตของแต่ละพื้นที่

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ทบทวน ความหมาย ความสำคัญ ประเภทแหล่งเรียนรู้ ทบทวนการใช้ห้องสมุดประชาชน การเข้าถึงสารสนเทศห้องสมุดประชาชน ห้องสมุดอื่น ๆ แหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่สำคัญ เช่น ผู้รู้ในชุมชน พิพิธภัณฑ์ ศูนย์การเรียนรู้ สื่อมวลชน รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ตเพื่อการเรียนรู้ของตนเอง ศึกษา สำรวจ แหล่งเรียนภายในชุมชน จัดกลุ่ม ประเภท และความสำคัญ และศึกษาเรียนรู้กับภูมิปัญญา ปรากฏ ผู้รู้ในท้องถิ่น

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนทุกคนไปสำรวจ ศึกษา รวบรวมแหล่งเรียนรู้ ภายในชุมชน จังหวัด ประเทศ และโลก รวมทั้งการใช้อินเทอร์เน็ต การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่สนใจ ทำความเข้าใจบทบาทหน้าที่ ข้อดีข้อเสีย ของแหล่งเรียนรู้ต่างๆ

การวัดและประเมินผล ผลงานจากการศึกษาสำรวจ และการนำไปใช้ประโยชน์

นอกจากนี้ **มาตรฐานที่ 1.3 การจัดการความรู้** ยังมีกล่าวถึงในเรื่องการจัดทำสารสนเทศ ดังนี้

- ระดับประถมศึกษา กล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญ หลักการ กระบวนการจัดการเรียนรู้ การรวมกลุ่ม การพัฒนาความรู้ และการจัดทำสารสนเทศ ฝึกทักษะกระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่ม ปฏิบัติการ การพัฒนาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ และจัดทำสารสนเทศองค์ความรู้

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ศึกษาความหมาย ความสำคัญ หลักการของการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่มเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขยายความรู้ของกลุ่ม การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการจัดการความรู้ด้วยตนเองและด้วยการรวมกลุ่ม ปฏิบัติการ โดยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุความรู้ที่ต้องใช้ การแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้

ประยุกต์ใช้ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ การรวมกลุ่มปฏิบัติการเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม และสรุปลงความรู้ของกลุ่ม จัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครั

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าหลักการ และกระบวนการของการจัดการความรู้ การฝึกปฏิบัติจริงโดยการรวมกลุ่มปฏิบัติการ/ชุมชนปฏิบัติการ (Community of practice = Cops) สรุปลงความรู้ของกลุ่มและจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้

การวัดและประเมินผล จากการสังเกต ความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือในกลุ่มปฏิบัติการ ผลงาน/ชิ้นงานจากการรวมกลุ่มปฏิบัติการ ใช้วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินตีค่าความสามารถ ความสำเร็จกับเป้าหมายที่วางไว้ และระบุข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข ส่วนที่ทำได้ดีแล้วก็พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

- ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น กล่าวถึง ความหมาย ความสำคัญ หลักการของการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่ม การพัฒนาขอบข่ายความรู้ การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ ฝึกทักษะกระบวนการจัดการความรู้ การแสวงหา การประยุกต์ใช้ความรู้ การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และการพัฒนาขอบข่ายความรู้ และสรุปลงความรู้ การจัดทำสารสนเทศองค์ความรู้

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ทบทวนความหมาย ความสำคัญ หลักการของการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่มเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ ฝึกทักษะกระบวนการจัดการความรู้ด้วยตนเองและด้วยการรวมกลุ่มปฏิบัติการ โดยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุความรู้ที่ต้องใช้ การแสวงหาความรู้ สรุปลงความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ การรวมกลุ่มปฏิบัติการเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม และสรุปลงความรู้ของกลุ่ม จัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ใหม่และการนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครั

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ให้ผู้เรียนศึกษาค้นคว้าหลักการ และกระบวนการของการจัดการความรู้ การฝึกปฏิบัติจริงโดยการรวมกลุ่มปฏิบัติการ/ชุมชนปฏิบัติการ (Community of practice = Cops) สรุปลงความรู้ของกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ยกกระดับความรู้ และจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้

การวัดและประเมินผล จากการสังเกต ความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือในกลุ่มปฏิบัติการ ผลงาน/ชิ้นงานจากการรวมกลุ่มปฏิบัติการ ใช้วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินตีค่าความสามารถ ความสำเร็จกับเป้าหมายที่วางไว้ และระบุข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข ส่วนที่ทำได้ดีแล้วก็พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

- ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย กล่าวถึง ทบทวนความหมาย ความสำคัญ หลักการของการจัดการเรียนรู้ กระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่ม การพัฒนาขอบข่ายความรู้ การจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ ฝึกทักษะกระบวนการจัดการความรู้ การแสวงหาความรู้ การประยุกต์ใช้ แลกเปลี่ยนเรียนรู้ และสรุปลงองค์ความรู้ จัดทำสารสนเทศ องค์ความรู้ใหม่ และการนำไปใช้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครั

ศึกษาและฝึกทักษะเกี่ยวกับเรื่องดังต่อไปนี้ ศึกษาความหมาย ความสำคัญ หลักการของการจัดการความรู้ กระบวนการจัดการความรู้ การรวมกลุ่มเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม การ

จัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ และฝึกทักษะกระบวนการจัดการความรู้ด้วยตนเองและด้วยการรวมกลุ่มปฏิบัติการ โดยการกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ ระบุความรู้ที่ต้องใช้ การแสวงหาความรู้ สรุปลองค์ความรู้ ประยุกต์ใช้ความรู้ แลกเปลี่ยนความรู้ การรวมกลุ่มปฏิบัติการเพื่อต่อยอดความรู้ การพัฒนาขอบข่ายความรู้ของกลุ่ม สรุปลองค์ความรู้ของกลุ่ม จัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน

การจัดประสบการณ์การเรียนรู้ ศึกษาค้นคว้าหลักการ และกระบวนการของการจัดการความรู้ การฝึกปฏิบัติจริงโดยการรวมกลุ่มปฏิบัติการ/ชุมชนปฏิบัติการ (Community of practice = Cops) สรุปลองค์ความรู้ของกลุ่ม แลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกลุ่ม ยกย่องความรู้/สร้างองค์ความรู้ใหม่และจัดทำสารสนเทศเผยแพร่ความรู้ ด้วยวิธีการที่หลากหลาย

การวัดและประเมินผล ประเมินจากสภาพจริงโดย การสังเกต ความสนใจ การแสดงความคิดเห็น การมีส่วนร่วม การให้ความร่วมมือในกลุ่มปฏิบัติการ ผลงาน/ชิ้นงานจากการรวมกลุ่มปฏิบัติการ ใช้วิธีการประเมินแบบมีส่วนร่วมระหว่างครู ผู้เรียนและผู้เกี่ยวข้องร่วมกันประเมินตีค่าความสามารถ ความสำเร็จกับเป้าหมายที่กำหนดไว้ และระบุข้อบกพร่องที่ต้องแก้ไข ส่วนที่ทำได้ดีแล้วก็พัฒนาให้ดียิ่งขึ้นต่อไป

จากหลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 สาระทักษะการเรียนรู้ มาตรฐานที่ 1.2 การใช้แหล่งเรียนรู้ และมาตรฐานที่ 1.3 การจัดการความรู้ ได้มีการกล่าวเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ดังนี้ **ระดับประถมศึกษา** กล่าวถึงทักษะการใช้ข้อมูลสารสนเทศจากห้องสมุดประชาชนที่สอดคล้องกับความต้องการความจำเป็นเพื่อนำไปใช้ในการเรียนรู้ของตนเอง และการจัดทำสารสนเทศเผยแพร่องค์ความรู้ โดยเน้นการจัดเก็บความรู้ของกลุ่มด้วยการสร้างคลังความรู้จากการประยุกต์ใช้ ICT **ระดับมัธยมศึกษาตอนต้น** กล่าวถึงการเข้าถึงสารสนเทศของห้องสมุดประชาชนและการใช้อินเทอร์เน็ต การเข้าถึงข้อมูลสารสนเทศที่ต้องการและสนใจ รวมถึงสรุปลองค์ความรู้ของกลุ่มในการจัดทำสารสนเทศองค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว **ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย** กล่าวถึงการเข้าถึงสารสนเทศ แหล่งเรียนรู้อื่นๆ ที่สำคัญ และการสรุปลองค์ความรู้ของกลุ่มในการจัดทำสารสนเทศเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้ในการพัฒนาตนเอง ครอบครัว ชุมชน

ตอนที่ 3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษางานวิจัยทั้งในประเทศและต่างประเทศ มีนักวิชาการหลายท่านได้ทำการวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ดังต่อไปนี้

งานวิจัยภายในประเทศ

จรรุณี สุปินะเจริญ และนัตดาวดี นุ่มนาค (2551) ได้ทำการวิจัยศึกษาเปรียบเทียบความสามารถการรู้สารสนเทศของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิทยาเขตบางเขน และเสนอรูปแบบเค้าโครงเนื้อหาบทเรียนช่วยสอนทักษะการรู้สารสนเทศบนเว็บไซต์ ผลการศึกษาพบว่า นิสิตมีความสามารถด้านการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานพบว่า นิสิตมีความสามารถด้านความเข้าใจบริบททางสังคม กฎหมาย และเศรษฐกิจ และมีความสามารถในการกำหนดชนิดและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการ ในระดับมาก รองลงมา มีความสามารถในการประเมินผลสารสนเทศและแหล่งที่มาอย่างมี

วิจารณ์ญาณรวมทั้งเชื่อมโยงสารสนเทศที่ได้มากับความรู้เดิมที่มีอยู่ มีความสามารถใช้สารสนเทศในการแก้ปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ และมีความสามารถในการเข้าถึงสารสนเทศ อยู่ในระดับปานกลาง รูปแบบเค้าโครงบทเรียนออนไลน์เพื่อส่งเสริมทักษะการรู้สารสนเทศโดยประยุกต์ตามมาตรฐานของ ACRL และ Big 6 Skill Model ประกอบไปด้วย 1. ความสำคัญของการรู้สารสนเทศ 2. การวิเคราะห์ความต้องการสารสนเทศ 3. การสืบค้นสารสนเทศ 4. การประเมินสารสนเทศ 5. การเรียบเรียงและนำเสนอ 6. จริยธรรมทางสารสนเทศ

ดวงกมล อุณจิตติ (2545) ได้ศึกษาการประเมินการรู้สารสนเทศและการสื่อสารของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา เพื่อเปรียบเทียบระดับการรู้สารสนเทศตามกลุ่มสาขาวิชา และเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระดับการประเมินการรู้สารสนเทศ และระดับการรู้สารสนเทศของนักศึกษาปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล ผลการวิจัย พบว่า นักศึกษาปริญญาตรีมีระดับการรู้สารสนเทศโดยรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง

บรรเลง สระมูล (2546) ศึกษาการประเมินความต้องการ เปรียบเทียบสมรรถนะสารสนเทศของนักศึกษาและการพัฒนาสมรรถนะสารสนเทศของนักศึกษาที่มาจากต่างสาขาภาควิชา ได้แก่ ศึกษาศาสตร์ มนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ วิทยาศาสตร์-เกษตร และวิศวกรรมศาสตร์ จากสถาบันเทคโนโลยีราชมงคล แบบประเมินสมรรถนะสารสนเทศ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบย่อย ตามกรอบมาตรฐานสมรรถนะสารสนเทศระดับอุดมศึกษา ของสมาคมห้องสมุดมหาวิทยาลัยและห้องสมุดวิจัย ผลการวิจัยพบว่า นักศึกษาภาคปกติมีสมรรถนะสารสนเทศสูงกว่าภาคสมทบ นักศึกษาสาขาสังคมศาสตร์มีสมรรถนะสารสนเทศสูงกว่าสาขาอื่น นักศึกษาสาขามนุษยศาสตร์มีสมรรถนะสารสนเทศต่ำสุด

ประวัตรวงศ์ ยางกลาง (2548) ได้ทำการศึกษาวิจัยผลการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บทเรียนบนเว็บ แบบสอบถาม ประสพการณ์ในการใช้คอมพิวเตอร์ และประสพการณ์การใช้เครื่องมือในการค้นหา แบบทดสอบทักษะการรู้สารสนเทศ แบบประเมินความพึงพอใจเว็บการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ผลของการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6 ที่มีต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรีหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประสพการณ์การใช้คอมพิวเตอร์ และประสพการณ์การใช้เครื่องมือในการค้นหาแตกต่างกัน มีทักษะการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และนักศึกษาที่เรียนด้วยเว็บการเรียนรู้ มีความพึงพอใจมากในเว็บการเรียนรู้แบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6

ปาริชาติ เสารยะวิเศษ (2552) ได้ทำการวิจัยเรื่องการพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียน พบว่าการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยควรมี 3 องค์ประกอบคือการเข้าถึงสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ การนำสารสนเทศไปใช้ประโยชน์ นักเรียนจำนวนครึ่งหนึ่งมีการรู้สารสนเทศในระดับที่มาก และมี 9 ตัวแปรที่เป็นปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาคือ 1. ผลการเรียน 2. พฤติกรรมไม่รู้จักของนักเรียน 3. การจัดหาสื่อเสริมการเรียนรู้โดยผู้ปกครอง 4. ความเข้าใจพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติของครู 5. ขนาดโรงเรียน 6. เขตที่ตั้งของโรงเรียน 7. แหล่งการเรียนรู้อื่นใน

โรงเรียน 8. ความร่วมมือระหว่างครู 9. อิทธิพลของสื่อมวลชนที่สนับสนุนการรัฐสภาระสนเทศ ส่วนการนำเสนอแนวทางการพัฒนาการรัฐสภาระสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทยนั้นประกอบด้วยนักเรียน ผู้ปกครอง โรงเรียน และสังคมต้องร่วมกัน

ปิยะ ศักดิ์เจริญ (2553) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนผ่านเว็บตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองและแบบใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระสนเทศและการเรียนรู้แบบนำตนเองของผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษาเป็นการวิจัยแบบกึ่งทดลองที่มีกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ ที่อาสาเข้าร่วมฝึกอบรม ผลการวิจัยพบว่า สภาพการเรียนรู้ในปัจจุบันควรส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ศึกษาค้นคว้าจากแหล่งข้อมูลในห้องสมุด มีสื่อการสอนที่เน้นให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเองในเรื่องการสืบค้นข้อมูล และการฝึกอบรมผ่านเว็บที่พัฒนาขึ้นสามารถเสริมสร้างความรู้และทัศนคติในการรัฐสภาระสนเทศสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลอง

ภาพพิมพ์ เชื้อทหาร (2558) ได้ทำการวิจัยเรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้เทคโนโลยีแบบเคลื่อนที่ที่มีต่อการรัฐสภาระสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการจัดกิจกรรม และเพื่อศึกษาปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการเข้าร่วมกิจกรรม การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงทดลองเบื้องต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ นักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานครที่มีความสมัครใจ จำนวน 30 คน มีอายุ 18-35 ปี มีโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา และเป็นผู้ที่อาศัยอยู่ในพื้นที่ที่มีสัญญาณเครือข่ายอินเทอร์เน็ต ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการรัฐสภาระสนเทศของกลุ่มทดลองให้มีระดับสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้เทคโนโลยีแบบเคลื่อนที่ที่มีต่อการรัฐสภาระสนเทศอยู่ในระดับมาก ส่วนปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะ มีหลายด้าน ได้แก่ ด้านเนื้อหา ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง ด้านระยะเวลา ด้านแหล่งความรู้และสื่อการเรียนรู้ ด้านสภาพแวดล้อม ด้านการประเมินผล

วีรี ตันตือนูนานนท์ (2556) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการรัฐสภาระสนเทศสำหรับแรงงานกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมกันและการเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยผลการวิจัยพบว่า ความต้องการเรียนรู้ด้านการรัฐสภาระสนเทศของแรงงานอยู่ในระดับมาก หัวข้อเรื่องที่ต้องการฝึกอบรม คือ โปรแกรมสำนักงาน อินเทอร์เน็ตสืบค้นและอีเมล รูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการรัฐสภาระสนเทศสำหรับแรงงานประกอบด้วย ระยะเวลาที่ 1 การระบุความต้องการขององค์กรและผู้เรียน ระยะเวลาที่ 2 การศึกษาบริบทการทำงานของผู้เรียน ระยะเวลาที่ 3 การวางแผนกำหนดเป้าหมายการฝึกอบรม และแผนกิจกรรม ระยะเวลาที่ 4 การดำเนินงาน 4.1 การกำหนดหัวข้อการฝึกอบรม 4.2 การกำหนดวิธีการฝึกอบรม 4.3 การจัดหาทรัพยากรในการฝึกอบรม 4.4 การดำเนินการฝึกอบรม 4.4.1 การวางแผนดำเนินงานร่วมกัน 4.4.2 การวิเคราะห์รวบรวมงานที่ทำร่วมกัน 4.4.3 การร่วมกันตัดสินใจรู้เท่าทันในการจัดการ 4.4.4 การสร้างสรรค์ประยุกต์ใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมและถูกต้องตามกฎหมาย 4.4.5

การประเมินผลการเรียนรู้ 5. การประเมินรูปแบบการฝึกอบรม ผลของการทดลองใช้รูปแบบการฝึกอบรม พบว่าค่าเฉลี่ยคะแนนความรู้ ทักษะและทัศนคติด้านการรู้สารสนเทศก่อนและหลังการทดลองแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ศनिया จิโนวัฒน์ (2547) ได้ทำการศึกษาวิจัยการนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับโรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษา ระดับมัธยมศึกษา ตอนต้น กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ครูจำนวน 380 คน นักเรียนจำนวน 75 คน และผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 20 คน ผลการวิจัยพบว่าครูและนักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่าโรงเรียนจำเป็นต้องมีคอมพิวเตอร์ในห้องเรียน ในห้องคอมพิวเตอร์ในห้องสมุดและบริเวณโรงเรียนควรมีมุมสืบค้นผ่านอินเทอร์เน็ตมีมุมสื่อการศึกษาด้วยตนเอง ในห้องสมุดควรมีเครื่องที่มีบริการอินเทอร์เน็ตหน้าห้องสมุดจัดกิจกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร โดยให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมและปฏิสัมพันธ์กันมากที่สุด มีการนำเสนอผลงานหรือโครงการของนักเรียนและมีมุมตอบคำถาม ส่งเสริมความรู้เกี่ยวกับปัญหาด้าน ICT และมุมอุปกรณ์ มุมหนังสือเอกสาร

สัจจารีย์ ศิริชัย (2552) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา ของรัฐ ปัญหาและความต้องการในการพัฒนาการรู้สารสนเทศ สภาพการดำเนินงานและปัญหา รวมถึงปัจจัยที่ สนับสนุนและขัดขวางการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ ผลการวิจัยพบว่าผลการศึกษาสภาพการดำเนินงาน การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศมีการดำเนินการในระดับมาก แต่ปัญหาที่ประสบค่อนข้างมากคือความ เพียงพอของจำนวนทรัพยากรสารสนเทศ พบความแตกต่างระหว่างรูปแบบการบริหารจัดการของ สถาบันอุดมศึกษาส่งผลต่อปัญหาด้านทรัพยากรและแหล่งสารสนเทศ และประสบการณ์การเรียนรู้ คอมพิวเตอร์เบื้องต้นเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศ ผลการศึกษาปัจจัยที่ขัดขวางการ พัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศคือข้อจำกัดเกี่ยวกับการทำงานเป็นทีมเพื่อพัฒนาการรู้สารสนเทศ การเรียนการสอนที่เน้นการสอนเนื้อหามากกว่าสอนวิธีการหาความรู้หรือวิธีการเรียนรู้ และหลักสูตรด้านการรู้สารสนเทศ ของสถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีการปรับปรุงตามช่วงระยะเวลาที่เหมาะสม

อาชญญา รัตนอุบล และคณะ (2550) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาแบบการเสริมสร้างการรู้ สารสนเทศสำหรับสังคมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวัดระดับการรู้สารสนเทศของคนไทย เพื่อนำผลการวิจัยใน ระยะเวลาไปพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของคนไทยในระยะต่อไป โดยใช้แนวคิดการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง การเรียนรู้ตามสภาพจริง การเรียนรู้ตามอรรถาธิบาย การเรียนรู้จากปัญหา การเรียนรู้จากการ ทำงาน และการเรียนรู้จากการปฏิบัติ มาใช้เสริมสร้างการรู้สารสนเทศ และได้พัฒนาแบบวัดระดับการรู้ สารสนเทศสำหรับนักเรียนหรือผู้ที่ศึกษาระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา และแบบวัดระดับการรู้ สารสนเทศสำหรับนิสิต นักศึกษา รวมทั้งนักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน โดยมี 5 ด้านคือ การระบุลักษณะ และขอบเขต การเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการ การประเมินสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ และการเข้าถึงและใช้ สารสนเทศอย่างมีจรรยาบรรณ ผลการวิจัยพบว่า ระดับประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มีระดับการรู้ สารสนเทศรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สูงกว่ากลุ่มดี และกลุ่มด้อย ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย มี ระดับการรู้สารสนเทศรวมทั้ง 5 ด้าน อยู่ในระดับปานกลาง สูงกว่ากลุ่มเด่น และกลุ่มด้อย ระดับมหาวิทยาลัย

มีระดับการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง โดยมีทักษะการเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมายสูงกว่าด้านอื่นๆ ส่วนนักเรียนของระบบการศึกษานอกโรงเรียนทั้งระดับประถมศึกษาและมัธยมศึกษา มีการรู้สารสนเทศ จากการรายงานตนเองในระดับปานกลางค่อนข้างต่ำ

อุทุมพร ชื่นวิญญา (2554) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนา รูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสาน รูปแบบ INFOHIO DIALOGUE และกระบวนการการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ เป็นการวิจัยเชิงทดลอง เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบทดสอบการรู้สารสนเทศแบบปรนัย 4 ตัวเลือก และแบบทดสอบการรู้สารสนเทศแบบอัตนัย การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ t-test และการวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยสรุปได้ว่ารูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศของนักเรียน และผลการทดลองใช้รูปแบบการเรียนการสอนที่พัฒนาขึ้น พบว่ากลุ่มทดลองมีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด การรู้สารสนเทศด้านการเข้าถึง การประเมินและการใช้สารสนเทศของกลุ่มทดลองสูงกว่า กลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นอกจากนี้ กลุ่มทดลองยังสามารถระบุสารสนเทศที่ต้องการสามารถเข้าถึงสารสนเทศโดยใช้เทคนิคการใช้คำค้น รวมถึงประเมินความน่าเชื่อถือของสารสนเทศที่สืบค้นได้และนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างเหมาะสม

งานวิจัยต่างประเทศ

Brown & Krumholz (2002) ได้ทำการศึกษาวิจัยประเมินการรู้สารสนเทศของนักศึกษามหาวิทยาลัย โอคลาโฮมา พัฒนาเครื่องมือเพื่อทดสอบประสิทธิผลของการเรียนการสอน การรู้สารสนเทศ โดยใช้มาตรฐานความสามารถทางการรู้สารสนเทศในระดับอุดมศึกษาของสมาคมห้องสมุดและวิจัยแห่งสหรัฐอเมริกา เป็นแนวทางในการประเมินความสามารถของนักศึกษา ในการแสวงหาสารสนเทศ การประเมินสารสนเทศ และความสามารถในการใช้สารสนเทศ เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสำรวจและแบบตรวจสอบรายการ เพื่อใช้วัดระดับการรู้สารสนเทศ ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีการรู้สารสนเทศเพิ่มขึ้น และพัฒนาความสามารถในการประเมินคุณภาพสารสนเทศ วิธีการค้นหาสารสนเทศได้ตรงกับความต้องการ

Gibson (2002) ตรวจสอบการออกแบบการเรียนการสอนเพื่อการรู้สารสนเทศสำหรับนักเรียนเกรด 4-6 ในสหรัฐอเมริกา เรื่องการตั้งข้อซักถาม การบูรณาการการให้คำปรึกษาออนไลน์ผ่านการขอความช่วยเหลือบนเว็บ (Web-based Assistant) เนื่องด้วยการเพิ่มจำนวนคอมพิวเตอร์จำนวนมากในโรงเรียน การรู้สารสนเทศมีส่วนสำคัญในด้านการศึกษา นักเรียนสามารถใช้บทเรียนเรื่องรู้สารสนเทศเพื่อหาข้อแนะนำผ่านเว็บ เมื่อครูบรรณารักษ์ไม่มีเวลาเพียงพอในการสอนทักษะการรู้สารสนเทศ งานวิจัยนี้ศึกษาการเรียนรู้นักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ห้าในการขอความช่วยเหลือบนเว็บ (Web-based Assistant) เพื่อช่วยให้พวกเขาทำงาน การวิจัยได้ดำเนินการในปี 1998-1999 กับนักเรียนจำนวน 10 คนที่มีภูมิหลังที่แตกต่าง แม้ว่านักเรียนได้เรียนรู้กลยุทธ์การขอความช่วยเหลือบนเว็บ นักเรียนยังมีความลังเลใจในการสอบถามคำถามหรือการให้คำปรึกษาผ่านเว็บ ตามการวิจัยมาตรฐานการรู้สารสนเทศ Big 6 ผลการวิจัยจากการศึกษาวิทยานิพนธ์นี้แสดงให้เห็นว่านักเรียนต้องเรียนรู้ที่จะใช้กระบวนการโต้ถามจากครูและบรรณารักษ์ในการให้คำปรึกษาและการเจรจาร่วมกัน

Kurbanoglu (2003) ได้ศึกษาประเมินประสิทธิภาพในการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่ลงทะเบียนเรียนในภาควิชาการจัดการสารสนเทศของ Hacettepe University เมืองอังการา ประเทศตุรกี โดยให้นักศึกษาประเมินประสิทธิภาพการรู้สารสนเทศของตนเอง ผลการวิจัยที่เกี่ยวข้อง พบว่า นักศึกษามีความสามารถและทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาชั้นปีที่ 1 พบว่า มีความสามารถและทักษะการรู้สารสนเทศโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาในแต่ละด้าน พบว่า นักศึกษาชั้นปีที่ 1 มีระดับการรู้สารสนเทศในระดับมาก 5 ด้าน คือ ด้านการกำหนดความต้องการสารสนเทศ ด้านการเริ่มต้นกลยุทธ์การสืบค้น ด้านการระบุแหล่งและการเข้าถึงทรัพยากรสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศ และด้านการแปลความหมาย สังเคราะห์ และใช้สารสนเทศ และมีระดับการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง 4 ด้าน คือ ด้านการสื่อสารสารสนเทศ ด้านการประเมินสารสนเทศที่สังเคราะห์ได้และกระบวนการที่เกี่ยวข้อง ด้านการทบทวน ปรับปรุง และเพิ่มพูนความรู้ของตนเอง และด้านการตระหนักถึงหลักเสรีภาพทางปัญญาและการเข้าถึงสารสนเทศอย่างถูกต้อง

Maughan (2001) ได้ศึกษาการประเมินด้านการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย เบิร์กลีย์ ประเทศสหรัฐอเมริกา เป็นการวิจัยต่อเนื่อง มีการเก็บข้อมูลแบ่งออกเป็น 3 ช่วง คือ ช่วงฤดูใบไม้ผลิ ในปีค.ศ. 1994 ถึง 1996 กลุ่มตัวอย่างคือนักศึกษาระดับปริญญาตรีสาขา สังคมศาสตร์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการวิจัยเพื่อศึกษาสภาพการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาและเปรียบเทียบดูความเปลี่ยนแปลงในช่วงเวลา 3 ปี ผลการศึกษาการวิจัยจากการเปรียบเทียบกับผลค่าคะแนนเฉลี่ยที่ได้จากการทดสอบการรู้สารสนเทศ พบว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ได้คะแนนต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แต่นักศึกษาส่วนใหญ่กลับคิดว่าตนเองมีทักษะและความสามารถในการรู้สารสนเทศในระดับที่สูงกว่าความเป็นจริง

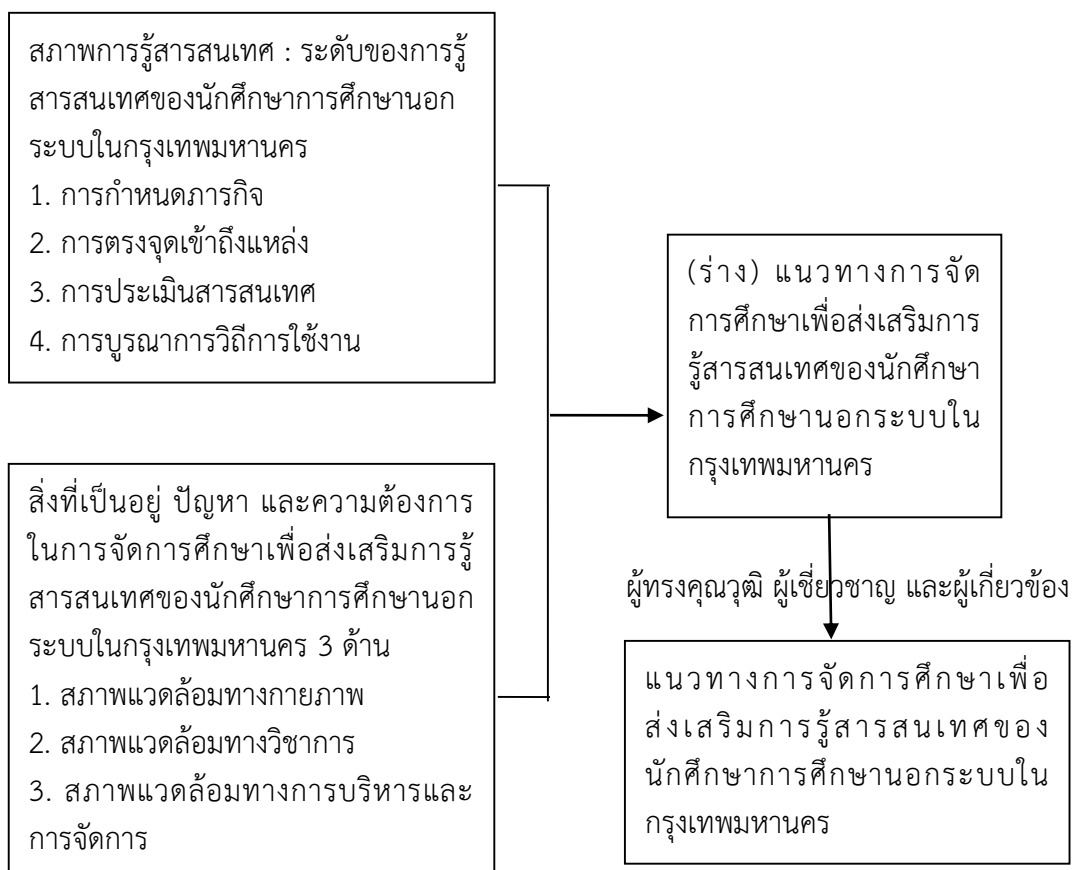
สรุปได้ว่างานวิจัยจะเน้นการประเมินสมรรถนะและความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งการวัดระดับการรู้สารสนเทศของผู้เรียน ทั้งนี้ในการวัดระดับการรู้สารสนเทศจะใช้มาตรฐานในการวัดแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม โดยงานวิจัยภายในประเทศจะเน้นการประเมินสมรรถนะและความต้องการของผู้เรียนรวมทั้งการวัดระดับการรู้สารสนเทศของผู้เรียน โดยใช้มาตรฐานในการวัดแตกต่างกันไปตามความเหมาะสม ส่วนงานวิจัยของต่างประเทศจะเน้นการประเมินการรู้สารสนเทศและการวัดระดับการรู้สารสนเทศของผู้เรียน ซึ่งทักษะการรู้สารสนเทศนั้นสำคัญอย่างยิ่งสำหรับผู้เรียนตั้งแต่การกำหนดความต้องการ การสืบค้น การเข้าถึง การประเมินและการใช้สารสนเทศ เพื่อนำไปพัฒนาศักยภาพ ต่อไปในอนาคต

กรอบแนวคิดการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศกับวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยแบ่งเนื้อหาที่ใช้กำหนดกรอบวิจัยจากนักวิชาการส่วนใหญ่ (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2550 American Library Association, 1998 Doyle, 1992 Webber, 2003) ที่ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ โดยมีฐานของความคิดเห็นที่ตัวบุคคล สรุปได้ดังนี้ สภาพการรู้สารสนเทศ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้สารสนเทศซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถ ดังนี้ 1) กำหนดภารกิจ หมายถึง ต้องการรู้อะไร ปัญหาหรือข้อสงสัยคืออะไร 2) ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง หมายถึง การหาคำตอบว่าอยู่ที่ไหน มีวิธีเข้าถึง และการใช้แหล่ง

ความรู้ได้อย่างไร 3) ประเมินสารสนเทศ หมายถึง การคัดสรรสารสนเทศอย่างไรให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการรู้ และ นำเชื่อถือ 4) บูรณาการวิธีการใช้งาน หมายถึง การมีวิธีใดใช้ในการนำสิ่งที่ค้นพบมาสรุป นำเสนอและสื่อสาร กับผู้อื่น ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ใช้อย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย และสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริม การรู้สารสนเทศ หมายถึง สิ่งที่เป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการ สำหรับการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมให้มีการ รู้สารสนเทศ ประกอบไปด้วย 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ หมายถึง การมีแหล่งวิทยาการในชุมชนที่ เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพห้องเรียนและห้องสมุดที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริม การรู้สารสนเทศของผู้เรียน อาทิเช่น การสนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือก สารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศ อย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้ สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ การผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้ สารสนเทศ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการ กำหนดนโยบาย การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัด กิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้าน สารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ

จากแนวคิดที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยได้นำมาเป็นกรอบแนวคิดการวิจัย โดยการวิจัยในครั้งนี้มี 2 ขั้นตอน ตามวัตถุประสงค์ดังนี้ 1) ศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้ สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และ 2) นำเสนอแนวทางการจัดการศึกษา เพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร โดยผู้วิจัยทำการรวบรวม ข้อมูลโดยการสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้ สารสนเทศ แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์และจัดทำร่างแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครมาพิจารณาในการสนทนากลุ่มตามลำดับ สรุปเป็นกรอบ แนวคิดการวิจัย ได้ดังนี้



บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนา โดยเก็บข้อมูลแบบผสมวิธี โดยมีรายละเอียด คือ
ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของ
นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

แบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบใน
กรุงเทพมหานคร

ประชากรและตัวอย่างที่ศึกษา ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ นักศึกษาที่ลงทะเบียน
เรียนในภาคการศึกษาปลาย ปีการศึกษา 2560 ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใน
กรุงเทพมหานคร จำนวน 53,035 คน แบ่งเป็นนักศึกษาระดับประถมศึกษา 2,509 คน มัธยมศึกษาตอนต้น
21,148 คน และมัธยมศึกษาตอนปลาย 29,378 คน โดยกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยได้จากการสุ่มตัวอย่างโดยการ
กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางสำเร็จรูปของ Yamane (1967) ที่ความคาดเคลื่อนระดับ 0.02 ได้กลุ่ม
ตัวอย่าง 5,792 คน และกำหนดสัดส่วนของนักศึกษาการศึกษานอกระบบแต่ละระดับของแต่ละศูนย์ฯ โดยการ
ใช้การเทียบบัญญัติไตรยางค์ ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,811 คน ซึ่งได้ข้อมูลดังตาราง ดังนี้

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ลำดับ	ศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	ประถม		มัธยมต้น		มัธยมปลาย	
		จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
1	เขตพระนคร	6	3	157	17	237	19
2	เขตดุสิต	18	9	1,006	106	1,060	83
3	เขตหนองจอก	50	25	930	98	1,089	85
4	เขตบางรัก	16	8	91	10	138	11
5	เขตบางเขน	25	13	427	45	593	47
6	เขตบางกะปิ	48	24	491	52	809	63
7	เขตปทุมวัน	38	19	271	29	304	24
8	เขตป้อมปราบศัตรูพ่าย	21	11	135	14	192	15
9	เขตพระโขนง	19	10	-	-	434	34
10	เขตมีนบุรี	95	48	603	64	769	60

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ลำดับ	ศูนย์การศึกษานอก ระบบและการศึกษา ตามอัธยาศัย	ประถม		มัธยมต้น		มัธยมปลาย	
		จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง	จำนวน ประชากร	จำนวนกลุ่ม ตัวอย่าง
11	เขตลาดกระบัง	117	59	1,378	146	1,931	151
12	เขตยานนาวา	26	13	292	31	390	31
13	เขตสัมพันธวงศ์	17	9	136	14	162	13
14	เขตพญาไท	32	16	790	84	910	71
15	เขตธนบุรี	29	15	305	32	447	35
16	เขตบางกอกใหญ่	19	10	294	31	422	33
17	เขตห้วยขวาง	85	43	393	42	463	36
18	เขตคลองสาน	15	8	168	18	207	16
19	เขตตลิ่งชัน	74	37	643	68	779	61
20	เขตบางกอกน้อย	33	17	667	71	794	62
21	เขตบางขุนเทียน	118	59	653	69	746	59
22	เขตภาษีเจริญ	41	21	409	43	596	47
23	เขตหนองแขม	35	18	448	47	677	53
24	เขตราษฎร์บูรณะ	77	39	470	50	704	55
25	เขตบางพลัด	29	15	360	38	421	33
26	เขตดินแดง	34	17	287	30	311	24
27	เขตปทุม	45	23	447	47	537	42
28	เขตสาทร	21	11	202	21	276	22
29	เขตบางซื่อ	23	12	225	24	201	16
30	เขตจตุจักร	405	203	603	64	931	73
31	เขตบางคอแหลม	81	41	389	41	467	37
32	เขตประเวศ	40	20	414	44	444	35
33	เขตคลองเตย	84	42	594	63	784	61
34	เขตสวนหลวง	28	14	394	42	506	40
35	เขตจอมทอง	35	18	429	45	610	48
36	เขตดอนเมือง	28	14	414	44	714	56
37	เขตราษฎร์	45	23	327	35	433	34

ตารางที่ 3.1 จำนวนกลุ่มตัวอย่างสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร (ต่อ)

ลำดับ	ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย	ประณม		มัธยมต้น		มัธยมปลาย	
		จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง	จำนวนประชากร	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง
38	เขตลาดพร้าว	33	17	393	42	616	48
39	เขตวัฒนา	31	16	348	37	589	46
40	เขตบางแค	32	16	401	42	638	50
41	เขตหลักสี่	30	15	732	77	1,068	84
42	เขตสายไหม	43	22	460	49	630	49
43	เขตคันนายาว	34	17	515	54	743	58
44	เขตสะพานสูง	22	11	204	22	338	27
45	เขตวังทองหลาง	41	21	355	38	444	35
46	เขตคลองสามวา	22	11	384	41	394	31
47	เขตบางนา	61	31	-	-	914	72
48	เขตทวีวัฒนา	20	10	170	18	256	20
49	เขตทุ่งครุ	60	30	422	45	648	51
50	เขตบางบอน	128	64	522	55	612	48
รวม		2,509	1,268	21,148	2,239	29,378	2,304

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสำรวจพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ที่ปรับมาจากงานวิจัยของ อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2550) โดยผู้วิจัยปรับภาษาและสถานการณ์ให้เหมาะสมกับนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ การพัฒนาแบบสำรวจพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบใช้มาตรฐานการรู้สารสนเทศของ The Association of College and Research Libraries ซึ่งเป็นเกณฑ์ที่เป็นที่นิยมใช้อย่างแพร่หลายในการวิจัยและการบริหารจัดการเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศในต่างประเทศ โดยได้นำเอาพฤติกรรมที่เป็นดัชนีของการรู้สารสนเทศตามเกณฑ์มาตรฐานนี้มาเขียนเป็นข้อกระทงตามความเหมาะสมกับระดับของผู้ตอบแบบวัด ซึ่งเป็นการวัดความสามารถที่แสดงออกในรูปของพฤติกรรม 5 ด้านดังนี้ สามารถระบุลักษณะและขอบเขตของสารสนเทศที่ต้องการได้ สามารถเข้าถึงสารสนเทศที่ต้องการได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถประเมินสารสนเทศและแหล่งสารสนเทศอย่างมีวิจารณ์ญาณ สามารถใช้สารสนเทศเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ สามารถเข้าถึงและใช้สารสนเทศอย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ด้านความตรงตามเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่านได้ประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสำรวจ โดยพบว่า ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

ด้านความเที่ยงของแบบสำรวจทั้งฉบับ

ผู้วิจัยได้ทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้น (try out) กับนักศึกษาจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของครอนบาค ด้วยการวิเคราะห์จากโปรแกรม SPSS ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสำรวจมีความเที่ยง 0.942 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงในระดับสูง

แบบสำรวจพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการถามถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับเชื้อชาติ ศาสนา จำนวนพี่น้อง อาชีพ สื่อที่ใช้ในการรับและหาข้อมูลข่าวสารบ่อยที่สุด และข้อมูลข่าวสารที่ค้นหาบ่อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นการถามถึงพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ จำนวน 28 ข้อ ลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ช่วง ให้ผู้ตอบระบุว่าได้ทำพฤติกรรมที่ระบุในข้อกระทงมากน้อยเพียงใด ดังนี้

5 หมายถึง มีสิ่งนั้นมากหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยมาก

4 หมายถึง มีสิ่งนั้นพอสมควรหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นค่อนข้างบ่อย

3 หมายถึง มีสิ่งนั้นปานกลางหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ กับไม่ปฏิบัติพอๆ กัน

2 หมายถึง มีสิ่งนั้นน้อยหรือไม่ค่อยปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ

1 หมายถึง ไม่มีสิ่งนั้นเลยหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆเลย

การวิเคราะห์ข้อมูล

1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อวิเคราะห์

- ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

- ค่าสถิติการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของนักศึกษา

- ค่าสถิติของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา

- ค่าสถิติพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

2) สถิติอ้างอิง ได้แก่ F-test (การศึกษาความแปรปรวนแบบทางเดียว; One Way ANOVA)

เพื่อการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน

ขั้นตอนที่ 2 การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ประชากรและตัวอย่างที่ศึกษา ประชากรและกลุ่มที่ใช้ในการศึกษามีดังนี้

1. ผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต จำนวน 48 คน (ในขณะที่เก็บข้อมูลมี 2 เขตที่ไม่มีผู้อำนวยการ มีแต่ผู้อำนวยการรักษาการ ได้แก่ เขตสาทร และบางบอน)

2. ครูของศูนย์การศึกษาอนุกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต ระดับชั้นละ 1 คน รวมจำนวน 150 คน (ในขณะเก็บข้อมูลมี 2 เขตที่ไม่มีนักศึกษาคน.มัธยมต้น ได้แก่ เขตพระโขนง และเขตบางนา)

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร โดยปรับมาจากงานวิจัยของอาชัญญา รัตนอุบล และคณะ (2547) โดยผู้วิจัยปรับภาษาและสถานการณ์ให้เหมาะสมกับผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้งนี้ การพัฒนาแบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครใช้แนวคิดตัวแบบการรู้สารสนเทศแบบบิกซิก (The Big6 Skills Model) ของ Mike Eisenberg และ Bob Berkowitz มาประยุกต์เพื่อสร้างข้อคำถาม โดย 6 ขั้นตอนของตัวแบบการรู้สารสนเทศแบบบิกซิก ประกอบด้วย การนิยามภาระงาน การกำหนดกลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศ การกำหนดแหล่งสารสนเทศ และเข้าถึงสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การสังเคราะห์สารสนเทศ และการประเมินผล

ผลการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

ด้านความตรงตามเนื้อหา

ผู้ทรงคุณวุฒิด้านเนื้อหาจำนวน 5 ท่านได้ประเมินความสอดคล้องของเนื้อหาของแบบสำรวจ โดยพบว่า ค่า IOC มีค่าอยู่ระหว่าง 0.80 – 1.00 ซึ่งถือว่าผ่านเกณฑ์

ด้านความเที่ยงของแบบสำรวจทั้งฉบับ

ผู้วิจัยได้ทดลองเก็บข้อมูลเบื้องต้น (try out) กับผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 30 คน เพื่อวิเคราะห์ค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรของครอนบาค ด้วยการวิเคราะห์จากโปรแกรม SPSS ผลการวิเคราะห์พบว่า แบบสำรวจมีความเที่ยง 0.958 ซึ่งถือว่ามีความเที่ยงในระดับสูง

แบบสำรวจสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ สิ่งที่เป็นอยู่ ปัญหา และความต้องการการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นการถามถึงข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษาสูงสุด ประสบการณ์ในการทำงาน สถานภาพ สื่อที่ใช้ในการรับและหาข้อมูลข่าวสารบ่อยที่สุด และข้อมูลข่าวสารที่ค้นหาบ่อยที่สุด

ตอนที่ 2 เป็นการถามเกี่ยวกับสิ่งที่เป็นอยู่ในปัจจุบันของการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ สภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ จำนวน 47 ข้อ โดยลักษณะเป็นมาตราประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ช่วง ให้ผู้ตอบระบุว่าจะระดับสภาพในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีมากน้อยเพียงใด ดังนี้

- 5 หมายถึง มีสิ่งนั้นมากหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นบ่อยมาก
- 4 หมายถึง มีสิ่งนั้นพอสมควรหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นค่อนข้างบ่อย
- 3 หมายถึง มีสิ่งนั้นปานกลางหรือปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ กับไม่ปฏิบัติพอๆ กัน
- 2 หมายถึง มีสิ่งนั้นน้อยหรือไม่ค่อยปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ
- 1 หมายถึง ไม่มีสิ่งนั้นเลยหรือไม่ปฏิบัติกิจกรรมนั้นๆ เลย

ตอนที่ 3 เป็นการถามเกี่ยวกับปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ สภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ จำนวน 47 ข้อ โดยลักษณะเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ช่วง ให้ผู้ตอบระบุว่าระดับปัญหาในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีมากน้อยเพียงใด ดังนี้

- 5 หมายถึง มีปัญหานั้นมาก
- 4 หมายถึง มีปัญหานั้นพอสมควร
- 3 หมายถึง มีปัญหานั้นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีปัญหานั้นน้อย
- 1 หมายถึง ไม่มีปัญหานั้นเลย

ตอนที่ 4 เป็นการถามเกี่ยวกับความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ใน 3 ด้าน คือ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ สภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ สภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ จำนวน 47 ข้อ โดยลักษณะเป็นมาตรประมาณค่าแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ช่วง ให้ผู้ตอบระบุว่าระดับความต้องการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศมีมากน้อยเพียงใด ดังนี้

- 5 หมายถึง มีความต้องการและเป็นสิ่งที่จำเป็นมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีความต้องการและเป็นสิ่งที่จำเป็นมาก
- 3 หมายถึง มีความต้องการและเป็นสิ่งที่จำเป็นปานกลาง
- 2 หมายถึง มีความต้องการและเป็นสิ่งที่จำเป็นน้อย
- 1 หมายถึง มีความต้องการและเป็นสิ่งที่จำเป็นน้อยที่สุดหรือไม่ต้องการและไม่จำเป็น

การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) สถิติเชิงบรรยาย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean), ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (SD) เพื่อวิเคราะห์
 - ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ค่าสถิติการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - ค่าสถิติของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม
 - สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ
 - ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ
 - ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

- สรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม

2) สถิติอ้างอิง ได้แก่ F-test (การศึกษาความแปรปรวนแบบทางเดียว; One Way ANOVA) เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ย

- สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรัฐสารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

- ปัญหาการเสริมสร้างการรัฐสารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

- ความต้องการการเสริมสร้างการรัฐสารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

การเก็บข้อมูล

การเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างทำได้ดังนี้ การสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบและสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร โดยการส่งแบบสำรวจความคิดเห็นกลุ่มตัวอย่าง 3 กลุ่ม ได้แก่ ผู้อำนวยการ ครู และนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบ ของศูนย์การศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร โดยประสานงานผ่านผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลที่ศูนย์การศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจำนวน 50 เขต ในช่วงเดือนกุมภาพันธ์ – มีนาคม 2561 และไปปรับแบบสอบถามด้วยตนเองเพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ระยะที่ 2 การเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

แบ่งเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การทำ (ร่าง) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยนำผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาสภาพการรัฐสารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครในระยะที่ 1 มาพัฒนาเป็น (ร่าง) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร 3 ด้าน คือ (1) การจัดการทางกายภาพ (2) การจัดการเรียนรู้ (3) การบริหารจัดการ

ขั้นตอนที่ 2 การตรวจสอบ (ร่าง) แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ขั้นตอนนี้ดำเนินการโดยใช้การสนทนากลุ่ม โดยผู้ที่เชิญเข้าร่วมสนทนากลุ่มใช้วิธีการเลือกแบบเจาะจงจากผู้ที่เกี่ยวข้อง ดังนี้ คือ ผู้บริหารของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร ผู้บริหารและครูของศูนย์การศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ผู้ทรงคุณวุฒิ/ผู้เชี่ยวชาญทางการศึกษานอกระบบ และการส่งเสริมการรัฐสารสนเทศ เป็นจำนวนรวม 11 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาขั้นตอนนี้ คือ ประเด็นการสนทนากลุ่มและ

เทปบันทึกเสียง ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหา การสนทนากลุ่มจัดในวันพฤหัสบดีที่ 24 พฤษภาคม 2561 เวลา 13.00 น. ณ ห้องประชุม 818 ชั้น 8 อาคารอาคารพระมิ่งขวัญการศึกษาไทย คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยประเด็นการสนทนากลุ่มแบ่งออกเป็น 2 ประเด็นหลัก ได้แก่

1. ความคิดเห็นที่มีต่อแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ความคิดเห็นต่อวิธีการพัฒนาและดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานครเพื่อใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ในประเด็น

- การจัดการทางกายภาพ
- การจัดการเรียนรู้
- การบริหารจัดการ

2. ข้อคิดเห็นและหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 3 การจัดทำแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของ นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยนำข้อคิดเห็นของผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่มมาปรับแนวทางดังกล่าว โดยแยกเป็น มาตรการดำเนินงานของสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อให้เป็นแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครที่ สมบูรณ์ต่อไป

บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจำแนกออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และระยะที่ 2 การเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผลการวิเคราะห์ข้อมูลจึงจำแนกออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาศภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

การศึกษาศภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้จำแนกประเด็นในการศึกษาและวิเคราะห์ข้อมูลออกเป็น 2 ประเด็น คือ (1) ผลการศึกษาศภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และ (2) ผลการศึกษาศภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาศภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาศภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ประกอบด้วยประเด็นการวิเคราะห์ผล 5 หัวข้อ ได้แก่ 1) ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ค่าสถิติการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของนักศึกษา 3) ค่าสถิติของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา 4) ค่าสถิติพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา และ 5) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกัน โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

1.1.1) ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้วิจัยได้ดำเนินการส่งแบบสอบถามให้แก่กลุ่มตัวอย่างจำนวน 5,811 คน ซึ่งภายหลังจากการส่งแบบสอบถามพบว่า มีการตอบกลับมาทั้งสิ้น 4,393 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์การตอบกลับ 75.60 %

ผลการวิเคราะห์พบว่า นักศึกษาเป็นเพศชายและหญิงใกล้เคียงกัน โดยเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 48.20 และเพศหญิง 48.10 ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีอายุต่ำกว่า 30 ปี คิดเป็นร้อยละ 73.00 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดศึกษาในระดับมัธยมศึกษาตอนปลายคิดเป็นร้อยละ 39.70 รองลงมาคือระดับมัธยมศึกษาตอนต้นคิดเป็นร้อยละ 37.60 ส่วนเชื้อชาติของผู้ตอบแบบสอบถามพบว่ามากที่สุดเป็นเชื้อชาติไทยคิดเป็นร้อยละ 92.80 รองลงมาคือเชื้อชาติจีนร้อยละ 0.90 ศาสนาที่นักศึกษามากที่สุดนับถือคือศาสนาพุทธ คิดเป็นร้อยละ 84.90 รองลงมาคือ ศาสนาอิสลาม คิดเป็นร้อยละ 7.70 จำนวนพี่น้องรวมตนเองของนักศึกษามากที่สุดคือ 2 คน คิดเป็นร้อยละ 32.60 รองลงมาคือไม่มีพี่น้องหรือเป็นลูกคนเดียว คิดเป็นร้อยละ 23.80 นักศึกษามากที่สุดเป็นบุตรคนแรก คิดเป็นร้อยละ 44.30 รองลงมาเป็นบุตรลำดับ

ที่ 2 คิดเป็นร้อยละ 27.90 นักศึกษามากที่สุดประกอบอาชีพรับจ้างทั่วไป คิดเป็นร้อยละ 31.10 รองลงมาคือ ไม่ได้ประกอบอาชีพ คิดเป็น ร้อยละ 18.90 รายละเอียดดังตาราง 4.1

ตาราง 4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิหลัง

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	2,116	48.20
หญิง	2,112	48.10
ไม่ระบุ	165	3.70
รวม	4,393	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	3,205	73.00
31-40 ปี	752	17.10
41-50 ปี	190	4.30
51-60 ปี	60	1.40
61 ปีขึ้นไป	27	0.60
ไม่ระบุ	159	3.60
รวม	4,393	100.00
3. ระดับการศึกษา		
ประถมศึกษา	787	17.90
มัธยมศึกษาตอนต้น	1,652	37.60
มัธยมศึกษาตอนปลาย	1,746	39.70
ไม่ระบุ	208	4.80
รวม	4,393	100.00
4. เชื้อชาติ		
ไทย	4,075	92.80
จีน	39	0.90
มาเลย์	6	0.10
อินเดีย	12	0.30
เมียนมาร์	25	0.60
ลาว	25	0.60
กัมพูชา	6	0.10
อื่นๆ เช่น ฟิลิปปินส์ ฮองกง ไทย-อังกฤษ ไทยใหญ่ กะเหรี่ยง อาข่า	18	0.40
ไม่ระบุ/ไม่มีสถานะทางทะเบียน	187	4.20
รวม	4,393	100.00

ตาราง 4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาค (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
5. ศาสนา		
พุทธ	3,731	84.90
คริสต์	112	2.50
อิสลาม	338	7.70
ฮินดู	4	0.10
ไม่นับถือศาสนา	11	0.30
ไม่ระบุ	197	4.50
รวม	4,393	100.00
6. จำนวนพี่น้องรวมตนเอง		
1 คน	1,048	23.80
2 คน	1,432	32.60
3 คน	984	22.40
4 คน	358	8.10
5 คนขึ้นไป	324	7.30
ไม่ระบุ	247	5.60
รวม	4,393	100.00
7. ลำดับในครอบครัว		
บุตรลำดับที่ 1	1,946	44.30
บุตรลำดับที่ 2	1,225	27.90
บุตรลำดับที่ 3	457	10.40
บุตรลำดับที่ 4	142	3.20
บุตรลำดับที่ 5	60	1.40
บุตรลำดับที่ 6	50	1.10
บุตรลำดับที่ 7	1	0.00
บุตรลำดับที่ 8	1	0.00
ไม่ระบุ	511	11.60
รวม	4,393	100.00

ตาราง 4.1 ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาค (ต่อ)

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
8. อาชีพ		
รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ	286	6.50
พนักงานบริษัทเอกชน	519	11.80
เจ้าของบริษัท/ร้านค้า	120	2.70
ชาวนา/ชาวไร่/ชาวสวน	48	1.10
พนักงานรับค่าจ้างรายวันในสถานประกอบการหรือโรงงาน	553	12.60
ค้าขาย	333	7.60
รับจ้างทั่วไป	1,366	31.10
ไม่ได้ประกอบอาชีพ	831	18.90
อื่นๆ เช่น สมณะเพศ ทหาร จิตอาสา กู้ภัย ฟรีแลนซ์ ครูสอนศาสนา	225	5.10
ไม่ระบุ	112	2.60
รวม	4,393	100.00

1.2) ค่าสถิติการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการใช้สื่อของนักศึกษาที่มีการใช้รับและหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ มีดังนี้

อันดับ 1 คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก) โดยโปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line), เฟสบุ๊ก (Facebook), อินสตราแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (twitter), Google และ Youtube

อันดับ 2 คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือราชการ หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว

อันดับ 3 และ 4 คือ สื่อประเภทสถานที่ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ที่ตั้งทางศาสนา

อันดับ 5 คือ สื่อประเภทรธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อันดับ 6 คือ อื่นๆ เช่น วิทยู ป้ายโฆษณา ป้ายข้างทาง จดหมาย สวนผลไม้ ชุมชน ห้างสรรพสินค้า สวนสัตว์ สถานีตำรวจ บ้านเพื่อน ห้องเรียน ครูอาจารย์ บุคคลทั่วไป นักข่าว รายละเอียดดังตาราง 4.2

ตาราง 4.2 ค่าสถิติการจัดอันดับการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของนักศึกษา

สื่อที่ใช้ในการรับและหาข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
อันดับ 1 สื่ออิเล็กทรอนิกส์	1,018	23.20
อันดับ 2 สื่อสิ่งพิมพ์	716	16.30
อันดับ 3 สื่อประเภทสถานที่	452	10.30
อันดับ 4 สื่อประเภทสถานที่	643	14.60
อันดับ 5 สื่อประเภทธรรมชาติ	774	17.60
อันดับ 6 อื่นๆ	1,118	25.40

1.1.3) ค่าสถิติของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษาทั้ง 19 อันดับ พบว่า 3 อันดับแรก ได้แก่ บ้านเทิง, การศึกษา และสิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ขณะที่อันดับสุดท้ายเป็นการสืบค้นอื่นๆ เช่น ของใช้ การซื้อขายสินค้าออนไลน์ การ์ตูน ภาพยนตร์ เกม คลิปตลก ดารานักร้อง หาคู่ ติดตามความเคลื่อนไหวของเพื่อนออนไลน์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ รถแข่ง เครื่องยนต์ การขนส่ง การพัฒนาตนเอง การท่องเที่ยว สารคดีสัตว์โลก การเลี้ยงสัตว์ การสร้างรายได้ สื่อลามก ออกกำลังกาย อาหารและยา (อย.) สมุนไพรรักษาโรค งานประดิษฐ์ แฟชั่น หางาน ข่าวการจราจร รายละเอียดดังตาราง 4.3

ตาราง 4.3 ค่าสถิติการจัดอันดับของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา

การสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา	ความถี่	ร้อยละ
อันดับ 1 บ้านเทิง	494	11.20
อันดับ 2 การศึกษา	293	6.70
อันดับ 3 สิ่งแวดล้อม	271	6.20
อันดับ 4 กีฬา	227	5.20
อันดับ 5 สุขภาพ	229	5.20
อันดับ 6 สิ่งแวดล้อม	216	4.90
อันดับ 7 ปัญหาสังคม	292	6.60
อันดับ 8 การพัฒนาสังคมและชุมชน	268	6.10
อันดับ 9 สิ่งแวดล้อม	323	7.40
อันดับ 10 กีฬา	240	5.50
อันดับ 11 สุขภาพ	284	6.50
อันดับ 12 บทความแสดงความคิดเห็น	226	5.10
อันดับ 13 บทความแสดงความคิดเห็น	231	5.30
อันดับ 14 บทความแสดงความคิดเห็น	205	4.70
อันดับ 15 กิจกรรมเด็กและเยาวชน	230	5.20
อันดับ 16 การปกครองท้องถิ่น	242	5.50
อันดับ 17 ต่างประเทศ	275	6.30
อันดับ 18 ต่างประเทศ	523	11.90
อันดับ 19 อื่นๆ	955	21.70

1.1.4) ค่าสถิติพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษา

ผลการวิเคราะห์ระดับพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาในภาพรวมพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศในระดับมาก ($M = 3.85, SD = 0.886$) โดยพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษา ที่มีระดับคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ใช้วิธีการค้นหาข้อมูลหลายอย่าง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือดูสารคดี ($M = 4.10, SD = 0.970$) 2) พยายามเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เช่น ทักษะคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้โทรศัพท์มือถือ และการใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ในการหาข้อมูล ($M = 4.06, SD = 1.314$) 3) ปรึกษาอาจารย์หรือพูดคุยกับเพื่อนเพื่อระบุหัวข้อรายงานหรือข้อมูลที่ต้องการ ($M = 4.00, SD = 0.865$) ตามลำดับ

เกณฑ์การประเมินพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษา

4.00-5.00 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศมากที่สุด

3.00-3.99 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศมาก

2.00-2.99 หมายถึง มีพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศปานกลาง

1.00-1.99 หมายถึง ขาดพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศน้อย

ขณะที่พฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาที่มีระดับคะแนนน้อยสุด 3 ลำดับสุดท้ายคือ 1) ใช้บริการสืบค้นออนไลน์หรือปรึกษาบรรณารักษ์ของห้องสมุด หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ ($M = 3.71, SD = 1.003$) 2) เข้าถึงข้อมูลโดยใช้รหัสผ่านที่ได้รับอนุญาต ($M = 3.70, SD = 1.014$) และ 3) ค้นหาหนังสือในห้องสมุดโดยดูเลขหมู่หนังสือหรือดัชนีวารสาร ($M = 3.54, SD = 1.055$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.4

ตาราง 4.4 ค่าสถิติพฤติกรรมกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาในภาพรวม

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. ใช้วิธีการค้นหาข้อมูลหลายอย่าง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือดูสารคดี เป็นต้น	4.10	0.970	มากที่สุด
2. พยายามเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เช่น ทักษะคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้โทรศัพท์มือถือ และการใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ในการหาข้อมูล	4.06	1.314	มากที่สุด
3. ปรึกษาอาจารย์หรือพูดคุยกับเพื่อนเพื่อระบุหัวข้อรายงานหรือข้อมูลที่ต้องการ	4.00	0.865	มากที่สุด
4. ตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายๆ แหล่งเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ ความตรง ความแม่นยำ ความเฉพาะทาง ความทันสมัย และมุมมองหรืออคติ	3.95	0.881	มาก
5. กำหนดลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ค้นหาได้ง่ายขึ้น	3.90	0.838	มาก
6. สืบค้นแหล่งข้อมูลต่างๆ ไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับหัวข้อเรื่องที่นักศึกษาสนใจ ศึกษาหรือทำรายงาน	3.89	1.188	มาก
7. ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยค้นจากหลายๆ แหล่ง	3.89	0.856	มาก
8. ปฏิบัติตามระเบียบของศูนย์ฯ ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล	3.89	1.098	มาก
9. บอกได้ว่าข้อมูลที่ค้นมาได้ตรงกับความต้องการ	3.88	0.821	มาก
10. พิจารณาว่าข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา	3.87	0.847	มาก
11. ใช้ระบบการสืบค้นข้อมูลหลายรูปแบบ	3.86	0.997	มาก
12. นำความรู้เดิมและทักษะที่ได้จากประสบการณ์เก่ามาใช้ในการวางแผนและทำงาน	3.86	0.907	มาก
13. ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลที่น่าเสนอ	3.85	0.928	มาก

ตาราง 4.4 ค่าสถิติพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในภาพรวม (ต่อ)

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
14. ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น บุคคล หนังสือพิมพ์ หนังสือ e-book วารสาร พจนานุกรม สารคดี เป็นต้น	3.84	1.119	มาก
15. จับประเด็นหลักหรือใจความสำคัญเมื่ออ่านหนังสือ	3.84	0.884	มาก
16. ระบุคำสำคัญ คำที่มีความหมายเหมือนกัน และคำที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องการเพื่อใช้ในการสืบค้น	3.81	0.869	มาก
17. เลือกคำที่เฉพาะเจาะจงกับแหล่งข้อมูลที่สืบค้น	3.81	0.876	มาก
18. ตัดแปลงข้อมูลเก่ามาใช้ในการแก้ปัญหาหรือทำงานเรื่องอื่นๆ ได้	3.81	0.907	มาก
19. ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการ	3.79	0.855	มาก
20. ระบุคำสำคัญหรือคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรยายถึงข้อมูลที่ต้องการ	3.78	0.876	มาก
21. เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร ซอฟต์แวร์ เครื่องสแกน อุปกรณ์ใส่ตลับหมึก เป็นต้น	3.78	0.942	มาก
22. แสวงหาข้อมูลที่ต้องการจากหลายๆ แหล่งทั้งที่ศูนย์ฯ และที่อื่นๆ	3.75	0.942	มาก
23. ทดลองทำเค้าโครงหรือฉบับร่างก่อนลงมือทำจริงเพื่อดูว่าข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมหรือไม่	3.74	1.119	มาก
24. เลือกสื่อและรูปแบบการเสนอผลงานได้อย่างเหมาะสม เช่น เขียนรายงาน ใช้แผ่นใส ทำเทปบันทึกเสียง หรือทำวิดีโอ เป็นต้น	3.73	0.965	มาก
25. รับรู้เมื่อข้อมูลแสดงความลำเอียง บิดเบือน หรือโน้มแนวโน้มให้คล้อยตาม	3.72	0.937	มาก
26. ใช้บริการสืบค้นออนไลน์หรือบริการบรรณารักษ์ของห้องสมุด หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ	3.71	1.003	มาก
27. เข้าถึงข้อมูลโดยใช้รหัสผ่านที่ได้รับอนุญาต	3.70	1.014	มาก
28. ค้นหาหนังสือในห้องสมุดโดยดูเลขหมู่หนังสือหรือดัชนีวารสาร	3.54	1.055	มาก
รวม	3.85	0.886	มาก

1.1.5) ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน

การวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน ซึ่งประกอบด้วย 8 ตัวแปร คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษา 4) เชื้อชาติ 5) ศาสนา 6) จำนวนพี่น้อง 7) ลำดับพี่น้อง และ 8) อาชีพ โดยมีผลการวิเคราะห์ดังนี้

นักศึกษาเพศชายมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างจากนักศึกษาหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 0.169$, $Sig=0.846$)

นักศึกษาที่มีช่วงอายุแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 5.620$, $Sig=0.000$) โดยพบว่าช่วงอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศสูงที่สุด ($M=3.95$, $SD=0.608$) ขณะที่ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไปมีพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศต่ำที่สุด ($M=3.60$, $SD=0.828$)

นักศึกษาที่มีระดับการศึกษาที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการรู้สารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 3.218$, $Sig=0.007$) โดยพบว่าระดับประถมศึกษา มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมกรรมการ

รัฐสารสนเทศสูงที่สุด ($M=3.86$, $SD=0.690$) ขณะที่ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นมีพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศต่ำที่สุด ($M=3.82$, $SD=0.574$)

นักศึกษาที่มีเชื้อชาติที่แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 3.014$, $Sig=0.004$) โดยพบว่าเชื้อชาติจีน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศสูงที่สุด ($M=3.88$, $SD=0.579$) ขณะที่เชื้อชาติกัมพูชามีพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศต่ำที่สุด ($M=2.73$ $SD=0.765$)

นักศึกษาที่นับถือศาสนาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 2.882$, $Sig=0.008$) โดยพบว่าผู้ที่นับถือศาสนาพุทธ มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศสูงที่สุด ($M=3.85$, $SD=0.576$) ขณะที่ผู้ที่นับถือศาสนาฮินดูมีพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศต่ำที่สุด ($M=3.50$, $SD=2.179$)

นักศึกษาที่มีจำนวนพี่น้องในครอบครัวแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 1.813$, $Sig=0.070$)

นักศึกษาที่อยู่ในลำดับครอบครัวแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 0.474$, $Sig=0.854$)

นักศึกษาที่ประกอบอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F= 5.020$, $Sig=0.000$) โดยพบว่าผู้ที่ประกอบอาชีพชาวไร่ ชาวนา ชาวสวน มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศสูงที่สุด ($M=4.02$, $SD=0.556$) รองลงมาคืออาชีพเจ้าของบริษัท/ร้านค้า ($M=4.01$ $SD=0.598$) ขณะที่ผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพมี พฤติกรรมการรัฐสารสนเทศต่ำที่สุด ($M=3.73$, $SD=0.598$)

สรุปผลการวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way ANOVA) พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ ระดับการศึกษา เชื้อชาติ ศาสนาและอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 รายละเอียดดังตาราง 4.5

ตาราง 4.5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน

ตัวแปรภูมิหลัง	สถิติบรรยาย					F-test		
	N	Min	Max	Mean	SD	F	Sig	
1 เพศ	ชาย	1,762	1.00	5.00	3.84	0.575	0.169	0.846
	หญิง	1,723	1.00	5.00	3.83	0.585		
	รวม	3,485	1.00	5.00	3.84	0.580		
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	2,627	1.00	5.00	3.81	0.560	5.620	0.000*
	31-40 ปี	642	1.00	5.00	3.95	0.608		
	41-50 ปี	148	1.00	5.00	3.87	0.643		
	51-60 ปี	48	1.00	5.00	3.87	0.725		
	61 ปีขึ้นไป	15	1.00	5.00	3.60	0.828		
	รวม	3,480	1.00	5.00	3.84	0.578		
3. ระดับการศึกษา	ประถมศึกษา	646	1.00	5.00	3.86	0.690	3.218	0.007*
	มัธยมศึกษาต้น	1,355	1.00	5.00	3.82	0.574		
	มัธยมศึกษาปลาย	1,437	1.00	5.00	3.84	0.529		
	รวม	3,438	1.00	5.00	3.84	0.580		
4. เชื้อชาติ	ไทย	3,355	1.00	5.00	3.84	0.574	3.014	0.004*
	จีน	34	2.00	5.00	3.88	0.579		
	มาเลย์	3	3.00	5.00	3.79	0.742		
	อินเดีย	6	1.00	5.00	3.60	1.318		
	เมียนมาร์	17	2.00	5.00	3.53	0.531		
	ลาว	17	3.00	5.00	3.79	0.390		
	กัมพูชา	4	1.00	5.00	2.73	0.765		
	อื่นๆ	15	1.00	5.00	3.87	0.806		
	รวม	3,451	1.00	5.0	3.84	0.578		
5. ศาสนา	พุทธ	3,056	3.00	5.00	3.85	0.576	2.882	0.008*
	คริสต์	96	1.00	5.00	3.75	0.717		
	อิสลาม	280	1.00	5.00	3.74	0.552		
	ฮินดู	3	1.00	5.0	3.50	2.179		
	ไม่นับถือศาสนา	6	3.00	5.00	3.54	0.347		
	รวม	3,441	1.00	5.00	3.84	0.581		

*p<.05

ตาราง 4.5 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังแตกต่างกัน (ต่อ)

ตัวแปรภูมิหลัง	สถิติบรรยาย					F-test	
	N	Min	Max	Mean	SD	F	Sig
6. จำนวน พี่น้อง (รวม ตนเอง)	1 คน	897	1.00	5.00	3.86	0.596	1.813 0.070
	2 คน	1,184	1.00	5.00	3.82	0.563	
	3 คน	799	1.00	5.00	3.83	0.571	
	4 คน	288	2.00	5.00	3.89	0.578	
	5 คน	161	1.00	5.00	3.83	0.635	
	6 คน	77	1.00	5.00	3.77	0.599	
	รวม	3,406	1.00	5.00	3.84	0.580	
7. ลำดับ พี่น้อง	บุตรลำดับที่ 1	1,644	1.00	5.00	3.83	0.609	0.474 0.854
	บุตรลำดับที่ 2	1,025	1.00	5.00	3.83	0.533	
	บุตรลำดับที่ 3	341	1.00	5.00	3.86	0.571	
	บุตรลำดับที่ 4	122	1.00	5.00	3.82	0.610	
	บุตรลำดับที่ 5	46	2.00	5.00	3.79	0.565	
	บุตรลำดับที่ 6	37	2.00	5.00	3.82	0.580	
	รวม	3,215	1.00	5.00	3.84	0.581	
8. อาชีพ	รับราชการ/ พนักงาน รัฐวิสาหกิจ	239	1.00	5.00	3.86	0.490	5.020 0.000*
	พนักงาน บริษัทเอกชน	418	1.00	5.00	3.84	0.576	
	เจ้าของบริษัท	97	2.00	5.00	4.01	0.598	
	ชาวนา/ชาวไร่/ ชาวสวน	37	2.00	5.00	4.02	0.556	
	พนักงานรับ ค่าจ้างรายวัน ในสถาน ประกอบการ	461	1.00	5.00	3.86	0.616	
	ค้าขาย	277	1.00	5.00	3.82	0.592	
	รับจ้างทั่วไป	1,149	1.00	5.00	3.86	0.559	
	ไม่ได้ประกอบ อาชีพ	679	1.00	5.00	3.72	0.598	
	รวม	3,357	1.00	5.00	3.84	0.579	

*p<.05

ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีอายุ เชื่อชาติ ศาสนาและอาชีพแตกต่างกันพบว่า (1) นักศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ นักศึกษาที่มีอายุ 31-40 ปี มีพฤติกรรมการรู้

สารสนเทศสูงกว่า ผู้ที่อายุ 61 ปีขึ้นไป (2) นักศึกษาที่มีเชื้อชาติไทยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่าเมียนมาร์ และกัมพูชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (3) นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธ มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (4) นักศึกษาที่ประกอบอาชีพรับราชการ, พนักงานเอกชน, เจ้าของบริษัท, ชาวนา, พนักงานรับค่าจ้าง, รับจ้างทั่วไปสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดังรายละเอียดในตาราง 4.6

ตาราง 4.6 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังแตกต่างกันโดยใช้เทคนิค Tamhane's T2 และ LSD

ตัวแปร ภูมิหลัง	Levene's test		F-test		ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ (Post Hoc)	Statistical Significance of Post Hoc Comparison
	F	Sig	F	Sig		
อายุ	3.876	0.002*	5.620	0.000*	1.อายุ 31-40ปี > อายุต่ำกว่า 30 ปี 2.อายุ 31-40ปี > อายุ 61 ปีขึ้นไป (Tamhane's T2)	Sig= 0.000 Sig=0.021
เชื้อชาติ	1.738	0.096	3.014	0.004*	1.ไทย > เมียนมาร์ 2.ไทย > กัมพูชา (LSD)	Sig=.028 Sig=.000
ศาสนา	9.960	0.000*	2.882	0.008*	พุทธ > อิสลาม (Tamhane's T2)	Sig=.023
อาชีพ	1.941	0.027*	5.020	0.000*	1.รับราชการ>ไม่ได้ประกอบอาชีพ 2.พนักงานเอกชน>ไม่ได้ประกอบอาชีพ 3. เจ้าของบริษัท>ไม่ได้ประกอบอาชีพ 4.ชาวนา>ไม่ได้ประกอบอาชีพ 4. พนักงานรับค่าจ้าง>ไม่ได้ประกอบอาชีพ อาชีพ 5. รับจ้างทั่วไป>ไม่ได้ประกอบอาชีพ (Tamhane's T2)	Sig=.028 Sig=.000 Sig=.002 Sig=.001 Sig=.000 Sig=.000

*p<.05

1.2 ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครประกอบด้วยประเด็นการวิเคราะห์ผล 10 หัวข้อ ได้แก่ 1) ค่าสถิติพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) ค่าสถิติการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม 3) ค่าสถิติของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม 4) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ 5) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ 6) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ 7) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน 8) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน 9) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน และ 10) สรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม โดยแต่ละหัวข้อมีรายละเอียดดังนี้

1.2.1) ค่าสถิติพื้นฐานของผู้แบบสอบถาม

การศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลจากตัวอย่าง 2 กลุ่ม ได้แก่ 1) ผู้บริหารของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร และ 2) ครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต รวมทั้งสิ้น 198 คน คน ซึ่งภายหลังจากการส่งแบบสอบถามพบว่า มีการตอบกลับมาทั้งสิ้น 176 คน คิดเป็นเปอร์เซ็นต์การตอบกลับ 88.90 %

ผลการวิเคราะห์พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามเป็นเพศชายคิดเป็นร้อยละ 33.50 และเพศหญิง 61.40 ผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดมีอายุระหว่าง 31 - 40 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.20 เมื่อพิจารณาระดับการศึกษาสูงสุดพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดสำเร็จการศึกษาในระดับปริญญาตรีคิดเป็นร้อยละ 65.30 รองลงมาคือระดับปริญญาโทคิดเป็นร้อยละ 23.30 ประสบการณ์ในการทำงานพบว่ามากที่สุดมีประสบการณ์ทำงานในระหว่าง 1 - 5 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.80 ส่วนสถานภาพพบว่าผู้ตอบแบบสอบถามมากที่สุดเป็น ครูระดับประถมศึกษา คิดเป็นร้อยละ 51.10 รองลงมาคือ ผู้อำนวยการ คิดเป็นร้อยละ 14.80 รายละเอียดดังตาราง 4.7

ตาราง 4.7 ค่าสถิติพื้นฐานของนักศึกษาผู้ตอบแบบสอบถามจำแนกตามภูมิภาคหลัง

ข้อมูลพื้นฐาน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	59	33.50
หญิง	108	61.40
ไม่ระบุ	9	5.10
รวม	176	100.00
2. อายุ		
ต่ำกว่า 30 ปี	38	21.60
31-40 ปี	62	35.20
41-50 ปี	33	18.80
51-60 ปี	35	19.90
ไม่ระบุ	8	4.50
รวม	176	100.00
3. ระดับการศึกษาสูงสุด		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	5	2.80
ปริญญาตรี	115	65.30
ปริญญาโท	41	23.30
ปริญญาเอก	5	2.80
ไม่ระบุ	10	5.70
รวม	176	100.00
4. ประสบการณ์ทำงาน		
ไม่ถึง 1 ปี	21	11.90
1-5 ปี	63	35.80
6-10 ปี	39	22.20
11-15 ปี	26	14.80
16 ปีขึ้นไป	11	6.30
ไม่ระบุ	16	9.10
รวม	176	100.00
5. สถานภาพ		
ผู้อำนวยการ	26	14.80
ครูระดับประถมศึกษา	90	51.10
ครูระดับมัธยมศึกษาตอนต้น	19	10.80
ครูระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	20	11.40
ไม่ระบุ	21	11.90
รวม	176	100.00

1.2.2) ค่าสถิติการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการใช้สื่อของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการใช้รับและหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ มีดังนี้

อันดับ 1 คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก) โดยโปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line), เฟสบุ๊ก (Facebook), อินสตราแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (twitter), Google และ Youtube

อันดับ 2 คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือราชการ หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว

อันดับ 3 คือ สื่อบุคคล เช่น บุคคลในครอบครัว สถาบันการศึกษา ครูอาจารย์ เพื่อน

อันดับ 4 คือ สื่อประเภทสถานที่ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ที่ตั้งทางศาสนา

อันดับ 5 คือ สื่อประเภทรธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อันดับ 6 คือ อื่นๆ เช่น การสังเกตการณ์สอบถาม นักศึกษา ประชาชนชาวบ้าน บุคคลผู้มีความรู้เฉพาะด้าน ป้ายโฆษณาชุมชน ลานกีฬา รายละเอียดดังตาราง 4.8

ตาราง 4.8 ค่าสถิติการจัดอันดับการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

สื่อที่ใช้ในการรับและหาข้อมูล	ความถี่	ร้อยละ
อันดับ 1 สื่ออิเล็กทรอนิกส์	39	22.20
อันดับ 2 สื่อสิ่งพิมพ์	67	38.1
อันดับ 3 สื่อบุคคล	92	52.3
อันดับ 4 สื่อประเภทสถานที่	50	28.4
อันดับ 5 สื่อประเภทรธรรมชาติ	72	40.9
อันดับ 6 อื่นๆ	78	44.3

1.2.3) ค่าสถิติของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 19 อันดับ พบว่า 3 อันดับแรกได้แก่ สิ่งแวดล้อม, ศาสนา และการศึกษา ตามลำดับ ขณะที่อันดับสุดท้ายเป็นการสืบค้นอื่นๆ เช่น กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติของทางราชการโดยเฉพาะระเบียบทางการเงินและพัสดุ ภัยพิบัติ รับสมัครงาน ผู้นำทางศาสนา, ประชาชนชาวบ้าน สารคดีประวัติศาสตร์ ข้อมูลของหน่วยงาน การเกษตร กิจกรรมนันทนาการ และเครื่องประดับ รายละเอียดดังตาราง 4.9

ตาราง 4.9 ค่าสถิติการจัดอันดับของการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม

การสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม	ความถี่	ร้อยละ
อันดับ 1 สิ่งแวดล้อม	17	9.70
อันดับ 2 ศาสนา	73	41.50
อันดับ 3 การศึกษา	25	14.20
อันดับ 4 สิ่งแวดล้อม	16	9.10
อันดับ 5 การพัฒนาสังคมและชุมชน	15	8.50
อันดับ 6 การศึกษา	28	15.90
อันดับ 7 การเมือง	17	9.70
อันดับ 8 การเมืองและสิ่งแวดล้อม	15	8.50
อันดับ 9 การปกครองท้องถิ่น	17	9.70
อันดับ 11 การเมือง	18	10.20
อันดับ 12 ต่างประเทศ	15	8.50
อันดับ 13 สิ่งแวดล้อม	22	12.50
อันดับ 14 บทความแสดงความคิดเห็น	21	11.90
อันดับ 15 บันเทิง	16	9.10
อันดับ 16 ประชาคมโฆษณา	21	11.90
อันดับ 17 กิจกรรมเด็กและเยาวชน	23	13.10
อันดับ 18 ผู้หญิง	27	15.30
อันดับ 19 อื่นๆ	81	46.00

1.2.4) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

การศึกษาสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ จำแนกออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางกายภาพ

ในภาพรวมพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางกายภาพมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.59$, $SD=0.646$) เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก ($M=3.99$, $SD=0.785$) 2) ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ ($M=3.97$, $SD=0.746$) และ 3) ภายในศูนย์ฯคน.มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ($M=3.91$, $SD=0.928$) ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) ภายในห้องสมุดของศูนย์ฯคน.มีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการอย่างสะดวก ($M=3.37$, $SD=0.953$) 2) ห้องสมุดของศูนย์ฯคน. มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้บริการอย่างเพียงพอ ($M=3.33$, $SD=0.982$) และ 3) ห้องสมุดของศูนย์ฯคน.มีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ ($M=3.27$, $SD=1.036$) รายละเอียดดังตาราง 4.10

เกณฑ์การประเมินสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

4.50-5.00 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศเหมาะสมมาก

3.50-4.49 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศเหมาะสมปานกลาง

2.50-3.49 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศเหมาะสมน้อย

1.00-2.49 หมายถึง มีสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่เหมาะสม

ตาราง 4.10 ค่าสถิติสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางกายภาพ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก	3.99	0.785	ปานกลาง
2. ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ	3.97	0.746	ปานกลาง
3. ภายในศูนย์ฯ มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต	3.91	0.928	ปานกลาง
4. ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีโต๊ะ เก้าอี้ที่สามารถปรับเปลี่ยนเคลื่อนย้ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียน	3.88	0.871	ปานกลาง
5. มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ฯ เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ	3.81	0.748	ปานกลาง
6. ศูนย์ฯ มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยใช้สื่อหลากหลาย ทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโซเชียลมีเดีย หรือสื่อคอมพิวเตอร์	3.78	0.823	ปานกลาง
7. ภายในศูนย์ฯ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ	3.71	0.908	ปานกลาง
8. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอากาศถ่ายเทสะดวก	3.66	0.889	ปานกลาง
9. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีแสงสว่างเพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ	3.66	0.889	ปานกลาง
10. ภายในศูนย์ฯ มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศอย่างเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ	3.63	0.953	ปานกลาง
11. ห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีการจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.62	0.877	ปานกลาง
12. มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ให้มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	3.61	0.778	ปานกลาง
13. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีปริมาณหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อาทิเช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ	3.59	0.864	ปานกลาง
14. อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการจัดสารสนเทศได้รับการดูแลซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ	3.55	0.850	ปานกลาง
15. ห้องเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน ที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศ	3.52	0.895	ปานกลาง
16. ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีเนื้อที่พอเพียงในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ศึกษาอย่างสะดวก	3.51	0.966	ปานกลาง
17. ห้องสมุดของศูนย์ฯ ไม่มีเสียงรบกวนจากภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศ	3.49	0.943	น้อย
18. มีโต๊ะเก้าอี้ที่สามารถปรับเปลี่ยนเคลื่อนย้ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องสมุด	3.48	0.979	น้อย
19. มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องสมุดให้มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา	3.48	0.943	น้อย
20. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีการจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.46	0.910	น้อย

ตาราง 4.10 ค่าสถิติสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางกายภาพ (ต่อ)

ข้อความ	Mean	SD	ผลการประเมิน
21. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีบริการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษาและผู้มาใช้บริการอย่างเพียงพอ	3.41	0.924	น้อย
22. ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ	3.34	1.034	น้อย
23. ภายในห้องสมุดของศูนย์ฯ มีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการอย่างสะดวก	3.37	0.953	น้อย
24. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้บริการอย่างพอเพียง	3.33	0.982	น้อย
25. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ	3.27	1.036	น้อย
รวม	3.59	0.646	ปานกลาง

2) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางวิชาการ

ในภาพรวมพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางวิชาการมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.97$, $SD=0.524$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) มีการส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ ($M=4.07$, $SD=0.689$) 2) มีการสนับสนุนกิจกรรมค้นหาสารสนเทศ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา ($M=4.02$, $SD=0.667$), มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ ($M=4.02$, $SD=0.646$), มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม ($M=4.02$, $SD=0.628$) และ 3) มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศอย่างอิสระ ($M=4.01$, $SD=0.674$), มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ ($M=4.01$, $SD=0.678$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) มีการสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย ($M=3.94$, $SD=0.734$), มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ ($M=3.94$, $SD=0.660$) 2) มีการส่งเสริมให้มีการประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ ($M=3.89$, $SD=0.699$) และ 3) มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์ฯ ($M=3.86$, $SD=0.704$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.11

ตาราง 4.11 ค่าสถิติสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางวิชาการ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. มีการส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	4.07	0.689	ปานกลาง
2. มีการสนับสนุนกิจกรรมค้นหาสารสนเทศ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา	4.02	0.667	ปานกลาง
3. มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ	4.02	0.646	ปานกลาง
4. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม	4.02	0.628	ปานกลาง
5. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศอย่างอิสระ	4.01	0.674	ปานกลาง
6. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ	4.01	0.678	ปานกลาง
7. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน	3.99	0.663	ปานกลาง
8. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษา	3.97	0.718	ปานกลาง
9. มีการสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย	3.94	0.734	ปานกลาง
10. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ	3.94	0.660	ปานกลาง
11. มีการส่งเสริมให้มีการประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ	3.89	0.699	ปานกลาง
12. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์กศน.	3.86	0.704	ปานกลาง
รวม	3.97	0.524	ปานกลาง

3) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางการบริหารและการจัดการ

ในภาพรวมพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศการบริหาร และการจัดการมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.92$, $SD=0.559$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) มีการส่งเสริมให้มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน. ($M=3.97$, $SD=0.696$) 2) มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเอง ($M=3.95$, $SD=0.660$) และ 3) มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน.อย่างจริงจัง ($M=3.94$, $SD=0.694$), เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. ($M=3.94$, $SD=0.715$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ($M=3.92$, $SD=0.662$) 2) มีการกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม ($M=3.91$, $SD=0.716$), มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ($M=3.91$, $SD=0.691$) และ 3) มีการส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ ($M=3.81$, $SD=0.831$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.12

ตาราง 4.12 ค่าสถิติสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางการบริหารและการจัดการ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผล การ ประเมิน
1. มีการส่งเสริมให้มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน.	3.97	0.696	ปานกลาง
2. มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเอง	3.95	0.660	ปานกลาง
3. มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน.อย่างจริงจัง	3.94	0.694	ปานกลาง
4. เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน.	3.94	0.715	ปานกลาง
5. มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน. ของฝ่ายบริหารอย่างชัดเจน	3.93	0.571	ปานกลาง
6. มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน.	3.92	0.649	ปานกลาง
7. มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน	3.92	0.662	ปานกลาง
8. มีการกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม	3.91	0.716	ปานกลาง
9. มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ	3.91	0.691	ปานกลาง
10. มีการส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ	3.81	0.831	ปานกลาง
รวม	3.92	0.559	ปานกลาง

1.2.5) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

การศึกษาปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และการจัดการ โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในภาพรวมพบว่า ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลการประเมินว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.16$, $SD=0.922$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง คือ 1) อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก ($M=3.38$, $SD=1.117$) 2) ภายใน

ห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีนั้น อุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพชำรุดและไม่เหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก (M=3.37, SD=1.062) และ 3) ภายในห้องสมุดของศูนย์ฯ มีเนื้อที่ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการเป็นอย่างมาก (M=3.33, SD=1.816) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก (M= 2.98, SD=1.108) 2) การถ่ายเทอากาศในห้องเรียนไม่ดีเป็นอย่างมาก (M=2.90, SD=1.151) และ 3) ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก (M=2.87, SD=1.178) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.13

เกณฑ์การประเมินปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

4.00-5.00 หมายถึง มีปัญหามาก

3.00-3.99 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง

2.00-2.99 หมายถึง มีปัญหาน้อย

1.00-1.99 หมายถึง ไม่มีปัญหาเลย

ตาราง 4.13 ค่าสถิติปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก	3.38	1.117	ปานกลาง
2. ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีนั้น อุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพชำรุดและไม่เหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก	3.37	1.062	ปานกลาง
3. ภายในห้องสมุดของศูนย์ฯ มีเนื้อที่ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการเป็นอย่างมาก	3.33	1.816	ปานกลาง
4. ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีเนื้อที่ไม่พอเพียงในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้นักศึกษาอย่างสะดวกเป็นอย่างมาก	3.29	1.110	ปานกลาง
5. ในเขตที่ศูนย์ฯ ตั้งอยู่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ฯ เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ เป็นอย่างมาก	3.28	1.035	ปานกลาง
6. ระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในศูนย์ฯ มักขัดข้องเสมอ	3.26	1.145	ปานกลาง
7. อุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในศูนย์ฯ เพื่อใช้ในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก	3.26	1.069	ปานกลาง
8. ห้องสมุดของศูนย์ฯ ยังมีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตน้อย	3.26	1.086	ปานกลาง
9. ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้บริการน้อยมาก	3.24	1.139	ปานกลาง
10. ห้องสมุดของศูนย์ฯ ยังมีบริการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษาและผู้มาใช้บริการน้อยมาก	3.24	1.097	ปานกลาง

ตาราง 4.13 ค่าสถิติปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ต่อ)

ข้อความ	Mean	SD	ผลการประเมิน
11. ภายในศูนย์กศน. มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพชำรุดและไม่เหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก	3.23	1.134	ปานกลาง
12. ห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้เป็นอย่างมาก	3.19	1.136	ปานกลาง
13. ศูนย์กศน. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยยังไม่ใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนอุปกรณ์สื่อคอมพิวเตอร์ (เว็บไซต์ เพชบุ๊ค) เป็นอย่างมาก	3.18	1.137	ปานกลาง
14. ห้องสมุดขาดบรรยากาศของความเป็นชีวิตชีวาเป็นอย่างมาก และไม่สามารถปรับเปลี่ยนสภาพให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้	3.13	1.126	ปานกลาง
15. ห้องสมุดของศูนย์กศน. มีปริมาณหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อาทิเช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ให้ค้นคว้าน้อยและไม่หลากหลายเป็นอย่างมาก	3.12	1.101	ปานกลาง
16. ในห้องสมุดไม่สามารถจัดหรือปรับเปลี่ยนโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศได้เลย	3.12	1.135	ปานกลาง
17. ห้องสมุดของศูนย์กศน. มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อยมาก	3.11	1.064	ปานกลาง
18. ห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ไม่สามารถจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้	3.10	1.193	น้อย
19. ห้องสมุดของศูนย์ กศน มีเสียงรบกวนจากภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก	3.08	1.123	ปานกลาง
20. ห้องเรียนมีเสียงรบกวนจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก	3.06	1.154	ปานกลาง
21. ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะและเก้าอี้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียนเป็นอย่างมาก	3.02	1.107	ปานกลาง
22. ภายในห้องสมุดของศูนย์ กศน อากาศถ่ายเทไม่สะดวกเป็นอย่างมาก	2.99	1.123	น้อย
23. ห้องสมุดของศูนย์กศน. มีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก	2.98	1.108	น้อย
24. การถ่ายเทอากาศในห้องเรียนไม่ดีเป็นอย่างมาก	2.90	1.151	น้อย
25. ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก	2.87	1.178	น้อย
รวม	3.16	0.922	ปานกลาง

2) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ในภาพรวมพบว่า ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีผลการประเมินว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($M=2.67$, $SD=1.110$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการน้อยมาก ($M=2.77$, $SD=1.185$) 2) มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยน

ความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมน้อยมาก ($M=2.76$, $SD=1.226$), มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษาน้อยมาก ($M=2.76$, $SD=1.127$) และ 3) มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์กศน. น้อยมาก ($M=2.75$, $SD=1.180$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) ผู้สอนไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการงาน ($M=2.58$, $SD=1.252$) 2) ผู้สอนไม่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ ($M=2.53$, $SD=1.231$) และ 3) ผู้สอนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ ($M=2.47$, $SD=1.186$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.14

ตาราง 4.14 ค่าสถิติปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการน้อยมาก	2.77	1.185	น้อย
2. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมน้อยมาก	2.76	1.226	น้อย
3. มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษาน้อยมาก	2.76	1.127	น้อย
4. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์กศน. น้อยมาก	2.75	1.180	น้อย
5. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบันน้อยมาก	2.73	1.174	น้อย
6. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศน้อยมาก	2.72	1.162	น้อย
7. มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศน้อยมาก	2.70	1.187	น้อย
8. มีการส่งเสริมให้นักศึกษาประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ น้อยมาก	2.70	1.169	น้อย
9. มีการส่งเสริมน้อยมากในการให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการงาน ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	2.64	1.193	น้อย
10. ผู้สอนไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการงาน	2.58	1.252	น้อย
11. ผู้สอนไม่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ	2.53	1.231	น้อย
12. ผู้สอนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ	2.47	1.186	น้อย
รวม	2.67	1.110	น้อย

3) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ

ในภาพรวมพบว่า ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ มีผลการประเมินว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย ($M=2.54$, $SD=1.109$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนยังมีน้อยมาก ($M=2.72$, $SD=1.198$) 2) การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนยังไม่เสมอภาคและเหมาะสม ($M=2.58$, $SD=1.175$), ชุมชนยังไม่ได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. ($M=2.58$, $SD=1.140$) และ 3) การดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. ยังไม่จริงจังและต่อเนื่อง ($M=2.57$, $SD=1.199$), ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ($M=2.57$, $SD=1.211$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) ฝ่ายบริหารไม่ชี้แจงให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน. อย่างชัดเจน ($M=2.48$, $SD=1.193$) 2) ไม่มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ($M=2.47$, $SD=1.173$) และ 3) ขาดการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน. ($M=2.45$, $SD=1.182$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.15

ตาราง 4.15 ค่าสถิติปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ

ข้อความคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนยังมีน้อยมาก	2.72	1.198	น้อย
2. การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนยังไม่เสมอภาค และเหมาะสม	2.58	1.175	น้อย
3. ชุมชนยังไม่ได้รับโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน.	2.58	1.140	น้อย
4. การดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. ยังไม่จริงจังและต่อเนื่อง	2.57	1.199	น้อย
5. ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ	2.57	1.211	น้อย
6. ผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน.	2.54	1.226	น้อย
7. ขาดการส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	2.51	1.188	น้อย
8. ฝ่ายบริหารไม่ชี้แจงให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน. อย่างชัดเจน	2.48	1.193	น้อย
9. ไม่มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน	2.47	1.173	น้อย
10. ขาดการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน.	2.45	1.182	น้อย
รวม	2.54	1.109	น้อย

1.2.6) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

การศึกษาความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศจำแนกออกเป็น 3 ประเด็น คือ 1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ 2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ และ 3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ โดยแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

1) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในภาพรวมพบว่า ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีผลการประเมินว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.78$, $SD=0.712$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเพียงพอ ($M=3.97$, $SD=2.421$) 2) มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในศูนย์ฯ ที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว ($M=3.91$, $SD=0.918$) และ 3) การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ฯ เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุดพิพิธภัณฑสถานฯ ฯลฯ ได้สะดวก ($M=3.87$, $SD=0.734$), การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในศูนย์ฯ. เพื่อใช้ในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ ที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ($M=3.87$, $SD=0.830$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) การออกแบบโต๊ะและเก้าอี้ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียน ($M=3.74$, $SD=0.851$), จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้ ($M=3.74$, $SD=0.877$), ออกแบบห้องสมุดของศูนย์ฯ. ให้มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง ($M=3.74$, $SD=0.832$) 2) จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนให้สามารถลดเสียงรบกวนจากภายนอกได้ ($M=3.73$, $SD=0.893$) และ 3) มีระบบป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศในห้องสมุด ($M=3.70$, $SD=0.869$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.16

เกณฑ์การประเมินความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

4.00-5.00 หมายถึง มีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศมาก

3.00-3.99 หมายถึง มีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศมากปานกลาง

2.00-2.99 หมายถึง มีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศเล็กน้อย

1.00-1.99 หมายถึง ไม่มีมีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

ตาราง 4.16 ค่าสถิติความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเพียงพอ	3.97	2.421	ปานกลาง
2. มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในศูนย์ฯ. ที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว	3.91	0.918	ปานกลาง
3. การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ฯ. เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ ได้สะดวก	3.87	0.734	ปานกลาง
4. การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในศูนย์ฯ. เพื่อใช้ในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ ที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา	3.87	0.830	ปานกลาง
5. การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพดี ทันสมัยเหมาะสมกับการใช้งาน	3.86	0.872	ปานกลาง
6. การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก	3.84	0.876	ปานกลาง
7. สนับสนุนให้ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีนั้น มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้แก่ นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ที่อยู่ในสภาพชำรุดและเหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก	3.84	0.913	ปานกลาง
8. จัดหาห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีเนื้อที่พอเพียงในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ นักศึกษาได้อย่างสะดวก	3.83	0.801	ปานกลาง
9. มีการสนับสนุนด้านต่างๆ ในการพัฒนาสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์ (เว็บไซต์ เพจบุ๊ก) ในการประชาสัมพันธ์ ให้กับศูนย์ฯ.	3.83	0.847	ปานกลาง
10. ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯ. มีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ต ได้อย่างรวดเร็ว	3.81	0.877	ปานกลาง
11. ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯ. มีปริมาณหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อาทิ เช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ที่สามารถค้นคว้าได้และหลากหลาย	3.79	0.896	ปานกลาง
12. ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯ. มีบริการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษา และผู้มาใช้บริการได้อย่างเพียงพอ	3.79	0.878	ปานกลาง
13. ส่งเสริมให้ห้องบรรยากาศของควมมีชีวิตชีวา และสามารถปรับเปลี่ยนสภาพให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้	3.78	0.862	ปานกลาง
14. จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้	3.78	0.855	ปานกลาง
15. จัดหาอุปกรณ์แสงสว่างสำหรับห้องเรียนให้เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ	3.77	0.913	ปานกลาง
16. ออกแบบภายในห้องสมุดของศูนย์ฯ. ให้มีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการ	3.76	0.872	ปานกลาง

ตาราง 4.16 ค่าสถิติความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ (ต่อ)

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
17. จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนให้สามารถถ่ายเทอากาศได้ดี	3.75	0.896	ปานกลาง
18. จัดหาและออกแบบโต๊ะเก้าอี้ที่สามารถให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องสมุดได้	3.75	0.873	ปานกลาง
19. มีระบบการถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุด	3.75	0.836	ปานกลาง
20. จัดหาและทำระบบแสงสว่างในห้องสมุดให้เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ	3.75	0.800	ปานกลาง
21. การออกแบบโต๊ะและเก้าอี้ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ให้สามารถเคลื่อนย้ายได้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียน	3.74	0.851	ปานกลาง
22. จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ให้สามารถจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้	3.74	0.877	ปานกลาง
23. ออกแบบห้องสมุดของศูนย์ฯคน. ให้มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง	3.74	0.832	ปานกลาง
24. จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนให้สามารถลดเสียงรบกวนจากภายนอกได้	3.73	0.893	ปานกลาง
25. มีระบบป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศในห้องสมุด	3.70	0.869	ปานกลาง
รวม	3.78	0.712	ปานกลาง

2) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ในภาพรวมพบว่า ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านวิชาการ มีผลการประเมินว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.93$, $SD=0.615$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับมากถึงปานกลาง คือ 1) การส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน ($M=4.00$, $SD=0.711$) 2) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการงาน ($M=3.96$, $SD=0.704$) และ 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ ($M=3.95$, $SD=0.686$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ ($M=3.90$, $SD=0.701$) 2) การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ ($M=3.89$, $SD=0.713$), การสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษา ($M=3.89$, $SD=0.745$) และ 3) การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ ($M=3.88$, $SD=0.700$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.17

ตาราง 4.17 ค่าสถิติความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ข้อคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. การส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน	4.00	0.711	มาก
2. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการ	3.96	0.704	ปานกลาง
3. การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ	3.95	0.686	ปานกลาง
4. การสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม	3.94	0.747	ปานกลาง
5. การส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ	3.94	0.698	ปานกลาง
6. การส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้	3.93	0.730	ปานกลาง
7. การส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์กศน.	3.92	0.734	ปานกลาง
8. การส่งเสริมให้นักศึกษาประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ	3.91	0.726	ปานกลาง
9. การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ	3.90	0.701	ปานกลาง
10. การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ	3.89	0.713	ปานกลาง
11. การสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษา	3.89	0.745	ปานกลาง
12. การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ	3.88	0.700	ปานกลาง
รวม	3.93	0.615	ปานกลาง

3) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ

ในภาพรวมพบว่า ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง ($M=3.97$, $SD=0.676$)

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามี ความต้องการในระดับมากถึงปานกลาง คือ 1) การส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน. ($M=4.07$, $SD=0.746$) 2) มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน ($M=3.99$, $SD=0.745$) และ 3) มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ($M=3.98$, $SD=0.776$) ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม ($M=3.96$, $SD=0.752$) 2) การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. ($M=3.95$, $SD=0.773$), มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน. ($M=3.95$, $SD=0.744$) และ 3) การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ ($M=3.91$, $SD=0.839$) ตามลำดับ รายละเอียดดังตาราง 4.18

ตาราง 4.18 ค่าสถิติความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และการจัดการ

ข้อความคำถาม	Mean	SD	ผลการประเมิน
1. การส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน.	4.07	0.746	มาก
2. มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน	3.99	0.745	ปานกลาง
3. มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง	3.98	0.776	ปานกลาง
4. การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ	3.98	0.768	ปานกลาง
5. การมีการชี้แจงให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน. อย่างชัดเจน	3.97	0.729	ปานกลาง
6. การส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเองอย่างสม่ำเสมอ	3.97	0.747	ปานกลาง
7. การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม	3.96	0.752	ปานกลาง
8. การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน.	3.95	0.773	ปานกลาง
9. มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน.	3.95	0.744	ปานกลาง
10. การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ	3.91	0.839	ปานกลาง
รวม	3.97	0.676	ปานกลาง

1.2.7) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกันซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ตัวแปร คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 5) สถานภาพ โดยผลการวิเคราะห์พบว่า

ผู้อำนวยการและครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=4.441$, $Sig=0.037$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสูงกว่าช่วงอายุอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=2.714$, $Sig=0.048$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=0.427$, $Sig=0.734$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=1.015$, $Sig=0.403$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีสถานภาพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=2.038$, $Sig=0.112$) รายละเอียดดังตาราง 4.19

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

ตัวแปรภูมิหลัง	สถิติบรรยาย					F-test	
	N	Min	Max	Mean	SD	F	Sig
1. เพศ	ชาย	47	2.92	4.65	3.95	4.441	0.037*
	หญิง	86	2.47	4.94	3.75		
	รวม	133	2.47	4.94	3.82		
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	30	2.61	4.94	3.96	2.714	0.048*
	31-40 ปี	56	2.71	4.93	3.83		
	41-50 ปี	24	2.89	4.80	3.85		
	51-60 ปี	25	2.47	4.54	3.58		
	รวม	135	2.47	4.94	3.82		
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	3.69	4.11	3.87	0.427	0.734
	ปริญญาตรี	95	2.47	4.94	3.84		
	ปริญญาโท	29	2.71	4.68	3.72		
	ปริญญาเอก	5	2.92	4.49	3.78		
	รวม	133	2.47	4.94	3.82		

ตาราง 4.19 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน (ต่อ)

ตัวแปรภูมิหลัง		สถิติบรรยาย					F-test	
		N	Min	Max	Mean	SD	F	Sig
4.ประสบการณ์ ในการทำงาน	ไม่ถึง 1 ปี	17	3.07	4.94	3.92	0.492	1.015	0.403
	1-5 ปี	49	2.61	4.83	3.86	0.483		
	6-10 ปี	35	2.76	4.93	3.84	0.576		
	11-15 ปี	20	2.47	4.65	3.62	0.538		
	16 ปีขึ้นไป	6	3.38	4.44	3.74	0.370		
	รวม	127	2.47	4.94	3.82	0.516		
5.สถานภาพ	ผู้อำนวยการ	16	2.76	4.44	3.58	0.441	2.038	0.112
	ครูประถมศึกษา	74	2.47	4.94	3.89	0.502		
	ครูม.ต้น	16	2.90	4.68	3.72	0.555		
	ครูม.ปลาย	20	2.61	4.68	3.77	0.486		
	รวม	126	2.47	4.94	3.81	0.505		

* $p < .05$

1.2.8) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกันซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ตัวแปร คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 5) สถานภาพ โดยผลการวิเคราะห์พบว่า

ผู้อำนวยการและครูในเพศชายและเพศหญิง มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=0.268$, $Sig=0.605$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=1.066$, $Sig=0.366$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=0.493$, $Sig=0.688$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=1.534$, $Sig=0.196$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ($F=0.893$, $Sig=0.447$) รายละเอียดดังตาราง 4.20

ตาราง 4.20 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

ตัวแปรภูมิหลัง	สถิติบรรยาย					F-test		
	N	Min	Max	Mean	SD	F	Sig	
1. เพศ	ชาย	49	1.00	4.74	2.84	1.076	0.268	0.605
	หญิง	96	1.23	4.92	2.75	0.901		
	รวม	145	1.00	4.92	2.78	0.961		
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	33	1.41	4.92	3.02	0.972	1.066	0.366
	31-40 ปี	60	1.12	4.79	2.76	0.966		
	41-50 ปี	27	1.26	4.79	2.79	0.997		
	51-60 ปี	27	1.00	4.74	2.58	0.844		
	รวม	147	1.00	4.92	2.79	0.953		
3. ระดับการศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	4	2.69	3.80	3.29	0.533	0.493	0.688
	ปริญญาตรี	104	1.00	4.92	2.76	0.988		
	ปริญญาโท	31	1.44	4.79	2.81	0.816		
	ปริญญาเอก	5	1.22	4.34	2.57	1.146		
	รวม	144	1.00	4.92	2.78	0.946		
4. ประสบการณ์ในการทำงาน	ไม่ถึง 1 ปี	17	1.41	4.79	2.70	0.845	1.534	0.196
	1-5 ปี	58	1.12	4.92	2.97	1.033		
	6-10 ปี	35	1.00	4.79	2.80	1.022		
	11-15 ปี	22	1.35	4.28	2.59	0.810		
	16 ปีขึ้นไป	9	1.44	2.96	2.24	0.482		
	รวม	141	1.00	4.92	2.79	0.960		
5. สถานภาพ	ผู้อำนวยการ	16	1.44	3.79	2.56	0.534	0.893	0.447
	ครูประถมศึกษา	74	1.00	4.92	2.74	1.014		
	ครู.ต้น	16	1.41	4.79	3.09	1.008		
	ครู.ปลาย	20	1.23	4.79	2.83	0.965		
	รวม	126	1.00	4.92	2.76	0.951		

*p<.05

1.2.9) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน ซึ่งจำแนกออกเป็น 5 ตัวแปร คือ 1) เพศ 2) อายุ 3) ระดับการศึกษาสูงสุด 4) ประสบการณ์ในการทำงาน และ 5) สถานภาพ โดยผลการวิเคราะห์พบว่า

ผู้อำนวยการและครูเพศชาย มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (F=4.293, Sig=0.040)

ผู้อำนวยการและครูที่มีช่วงอายุแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F=1.311$, $Sig=0.273$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีระดับการศึกษาแตกต่างกันมี มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F=1.254$, $Sig=0.293$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F=0.781$, $Sig=0.539$)

ผู้อำนวยการและครูที่มีสถานภาพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 ($F=0.528$, $Sig=0.644$) รายละเอียดดังตาราง 4.21

ตาราง 4.21 การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

ตัวแปรภูมิหลัง		สถิติบรรยาย					F-test	
		N	Min	Max	Mean	SD	F	Sig
1.เพศ	ชาย	49	3.00	4.84	4.04	0.488	4.293	0.040*
	หญิง	94	1.88	4.99	3.82	0.659		
	รวม	143	1.88	4.99	3.90	0.613		
2. อายุ	ต่ำกว่า 30 ปี	30	1.88	4.99	3.80	0.688	1.311	0.273
	31-40 ปี	58	3.00	4.87	4.01	0.515		
	41-50 ปี	31	2.20	4.97	3.86	0.632		
	51-60 ปี	26	2.43	4.81	3.76	0.669		
	รวม	145	1.88	4.99	3.89	0.610		
3.ระดับ การศึกษาสูงสุด	ต่ำกว่าปริญญาตรี	3	3.00	3.78	3.26	0.440	1.254	0.293
	ปริญญาตรี	100	1.88	4.99	3.87	0.612		
	ปริญญาโท	35	2.87	4.97	3.95	0.620		
	ปริญญาเอก	4	3.46	4.76	4.02	0.601		
	รวม	142	1.88	4.99	3.88	0.613		
4.ประสบการณ์ ในการทำงาน	ไม่ถึง 1 ปี	16	3.00	4.99	3.92	0.625	0.781	0.539
	1-5 ปี	52	1.88	4.87	3.87	0.614		
	6-10 ปี	36	2.20	4.88	4.00	0.544		
	11-15 ปี	24	2.63	4.84	3.72	0.666		
	16 ปีขึ้นไป	9	2.43	4.97	3.87	0.794		
รวม	137	1.88	4.99	3.88	0.617			
5.สถานภาพ	ผู้อำนวยการ	20	2.43	4.81	3.75	0.692	0.528	0.664
	ครูประถมศึกษา	75	1.88	4.99	3.93	0.608		
	ครูม.ต้น	17	3.00	4.85	3.80	0.621		
	ครูม.ปลาย	19	3.00	4.84	3.90	0.567		
	รวม	131	1.88	4.99	3.88	0.614		

* $p < .05$

1.2.10) สรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม

สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในภาพรวม พบว่า มีสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศเหมาะสมในระดับปานกลาง ($M=3.82$, $SD=0.513$)

ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในภาพรวม พบว่า มีปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในระดับน้อย ($M=2.81$, $SD=0.966$)

ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในภาพรวม พบว่า มีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง ($M=3.88$, $SD=0.607$) รายละเอียดดังตาราง 4.22

ตาราง 4.22 สรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม

ประเด็นการศึกษา	Mean	SD	ผลการประเมิน	ผลการจัดอันดับ
1.สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ	3.82	0.513	ปานกลาง	
1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.59	0.646	ปานกลาง	③
2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	3.97	0.524	ปานกลาง	①
3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ	3.92	0.559	ปานกลาง	②
2.ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ	2.81	0.966	น้อย	
1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.16	0.922	ปานกลาง	①
2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	2.67	1.110	น้อย	②
3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ	2.54	1.109	น้อย	③
3.ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ	3.88	0.607	ปานกลาง	
1) ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ	3.78	0.712	ปานกลาง	③
2) ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ	3.93	0.615	ปานกลาง	②
3) ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ	3.97	0.676	ปานกลาง	①

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครได้จากผลการศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และใช้วิธีตรวจสอบแนวทางที่พัฒนาขึ้นโดยการสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งผลการนำเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ดังนี้

1. การจัดการทางกายภาพ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งวิทยาการในชุมชน ห้องเรียน ห้องสมุด และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการดำเนินงาน ดังนี้

1.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ที่เอื้อต่อการใช้สารสนเทศในการเรียนรู้

1.2 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีความพร้อมควรมีระบบเครือข่ายภายในศูนย์ และมีจำนวนคอมพิวเตอร์และจุดบริการที่เพียงพอ มีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยี

สารสนเทศที่ดี สมบูรณ์ มีเสถียรภาพ และมีบริการ Wireless ที่สามารถใช้คอมพิวเตอร์ สมาร์ทโฟน และแท็บเล็ตได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.3 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีสื่อสิ่งพิมพ์ที่มีสาระหลากหลายและเป็นปัจจุบันภายในศูนย์ หรือควรมีห้องสมุดที่มีสื่อที่มีเนื้อหาสาระอย่างหลากหลายทั้งด้านบันเทิง การศึกษา สิ่งแวดล้อม กีฬา สุขภาพ และปัญหาสังคม เป็นต้น

1.4 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดสภาพห้องเรียนและห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่ดีในการรู้สารสนเทศ เช่น อากาศถ่ายเทสะดวก แสงสว่างเพียงพอ มีโต๊ะและเก้าอี้ที่สามารถเคลื่อนย้ายในการเรียนรูปแบบต่างๆ รวมทั้งอุปกรณ์ไฟฟ้าที่มีเสียงรบกวนน้อย เป็นต้น

1.5 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสำรวจ ค้นหา และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เอื้อต่อการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ

1.6 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดหามุมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองสำหรับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ทั้งในห้องเรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือถนนแขวง

1.7 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตชีวา มีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโดยใช้สื่อหลากหลาย ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ และสื่อสังคมออนไลน์ โดยห้องสมุดควรมีปริมาณสื่อสิ่งพิมพ์และสื่ออิเล็กทรอนิกส์สำหรับการค้นคว้าที่เพียงพอ และนักศึกษาการศึกษานอกระบบสามารถเข้าถึงได้ง่าย

1.8 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการวางแผนโดยเริ่มจากการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก ทั้งแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด หน่วยงานบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งต้องครอบคลุมบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้อง โดยพิจารณาความสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ เป้าหมาย วัตถุประสงค์ แนวทางการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ สภาพสังคมปัจจุบัน ตลอดจนโอกาสและสิ่งท้าทายในอนาคต รวมทั้งความสัมพันธ์กับแผนและงบประมาณที่ตั้งไว้

1.9 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ โดยหากศูนย์ใดที่ยังขาดปัจจัยและเครื่องมือในการแสวงหาความรู้ ทั้งเครื่องคอมพิวเตอร์และห้องสมุด ควรดำเนินการเพื่อขอรับจากสนับสนุนจากระดับนโยบายเพื่อสนับสนุนความต้องการทางกายภาพที่จำเป็นในการแสวงหาความรู้ อย่างเหมาะสมและมีประสิทธิภาพของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและชุมชน

1.10 ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการรู้สารสนเทศ โดยนำทรัพยากรที่มีอยู่ในชุมชนมาใช้ประโยชน์ในการเรียนรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบอย่างเหมาะสม และควรจัดแหล่งข้อมูลและแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพให้แก่ นักศึกษา การศึกษานอกระบบและชุมชน ซึ่งรวมทั้งการจัดการความรู้ในชุมชนมาใช้ให้เกิดประโยชน์สูงสุด

2. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้เรียน เช่น การสนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยากรในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ และการผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ เป็นต้น โดยมีมาตรการดำเนินงาน ดังนี้

2.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรที่ใช้กระบวนการรู้สารสนเทศเป็นฐาน มุ่งพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่เน้นการคิดวิเคราะห์ของนักศึกษา การสืบค้นข้อมูล การประเมินข้อมูล และความคิดสร้างสรรค์ที่สามารถนำข้อมูลไปใช้ตอบสนององวัตถุประสงค์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2 ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศบูรณาการในหลักสูตรทุกรายวิชา หรือมีรายวิชาการรู้สารสนเทศ เพื่อให้ นักศึกษา การศึกษาอิสระสามารถนำความรู้ไปใช้ในการอ่านการเขียนงาน หรือนำไปประยุกต์ใช้ในอาชีพของตนหรือวิถีชีวิตได้

2.3 ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนาหลักสูตรอีเลิร์นนิ่ง การเรียนแบบโมบายเลิร์นนิ่ง การเรียนทางไกล ที่ครอบคลุมการเรียนรู้พื้นฐาน การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ การพัฒนาศักยภาพผู้เรียนด้านสมรรถนะ การใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการเรียนรู้สารสนเทศ

2.4 ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้รู้วิธีการค้นหาความรู้ และการวิเคราะห์เนื้อหาสารสนเทศ เพื่อให้รู้วิธีการค้นหาความรู้ การวิเคราะห์และส่งเสริมให้มีการเรียนรู้ด้วยตนเอง จัดการเรียนรู้โดยใช้แหล่งเรียนรู้/แหล่งข้อมูลเป็นฐาน ใช้ปัญหาเป็นฐาน ใช้โครงงานเป็นฐาน การเรียนรู้แบบร่วมมือ การเรียนรู้สารสนเทศตามตัวแบบทักษะบิกซิกส์ เป็นต้น รวมทั้งมุ่งเน้นการเรียนรู้ด้วยการวิจัย และฝึกทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ คิดสร้างสรรค์ และคิดแก้ปัญหา เพื่อนำสู่การสร้างความรู้ด้วยตนเอง การนำข้อมูลไปใช้ได้ ในสภาพจริงและสร้างนวัตกรรมได้

2.5 ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอน โดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นการสืบค้น และการศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง รวมทั้งนำแนวคิดการรู้สารสนเทศมาบูรณาการกับเทคโนโลยีสารสนเทศในทุกกระบวนการ ทั้งการเป็นผู้ผลิตและการเป็นผู้ใช้สารสนเทศ

2.6 ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนให้มีความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ห้องสมุดในการอบรมหลักสูตรระยะสั้น เช่น หลักสูตรเทคนิคการสืบค้น เป็นต้น เพื่อให้สามารถแนะนำการใช้ฐานข้อมูลให้กับ นักศึกษา การศึกษาอิสระได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.7 ศูนย์การศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการพัฒนาหลักสูตรการรู้สารสนเทศที่มีการระบุถึงการนำไปใช้จริง โดยมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง ส่งเสริมให้ครูครุช.และครูคน. แขนง นำหลักสูตรการศึกษาอิสระโรงเรียนไปใช้ โดยระบุขอบเขตเกี่ยวกับความสามารถต่างๆ ของการรู้สารสนเทศที่จำเป็นต่อศาสตร์ต่างๆ โดยจัดลำดับและบูรณาการความสามารถการรู้สารสนเทศที่จะนำไปสู่ความพร้อมในการประกอบอาชีพหรือความเจริญก้าวหน้าของบุคคลอย่างชัดเจน

2.8 ครูการศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ของบุคคลและการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต การสนับสนุนการสื่อสารระหว่างชุมชนและวิชาการ เพื่อการผสมผสานแนวคิดการรู้สารสนเทศกับเนื้อหาวิชาทางการศึกษาอิสระ

2.9 ครูการศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรใช้การรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอน การศึกษาอิสระ การสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย โดยมีการประสานกับเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งการเรียนรู้และสื่อประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสม เน้นการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่มีความร่วมมือ สอดแทรกการคิดวิเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ สนับสนุนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง จัดการเรียนการสอนจากฐานความรู้ความเข้าใจของบุคคล และการเชื่อมโยงการรู้สารสนเทศกับประสบการณ์ในชีวิตจริง

2.10 ครูการศึกษาอิสระและการศึกษาตามอัธยาศัยควรกำหนดการประเมินการรู้สารสนเทศ การวัดและการประเมินผลทั้งในส่วนของการรู้สารสนเทศที่กำลังดำเนินการและปรับปรุงพัฒนาโปรแกรมการรู้สารสนเทศ การวัดผลความก้าวหน้าเพื่อนำสู่การวัดผลเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของโปรแกรม การ

ประเมินควรมีทั้งการประเมินระยะสั้นและการประเมินระยะยาว นอกจากนี้ ตระหนักถึงความแตกต่างของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ โดยมีการวัดและประเมินอย่างหลากหลาย

2.11 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาระบบเข้าใจบทบาทหน้าที่ของสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล สามารถเข้าถึงและเลือกใช้สื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างปลอดภัยและเหมาะสม รู้ความต้องการของตนเองในการใช้สารสนเทศ รวมทั้งรู้เท่าทันตนเองในขณะเปิดรับสื่อ จัดสรรเวลาการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลได้อย่างเหมาะสม

2.12 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาระบบสามารถวิเคราะห์ความแตกต่างของสื่อและเนื้อหาแต่ละประเภทตามที่มาและวัตถุประสงค์ของการสื่อสาร และเปรียบเทียบความแตกต่างของการใช้ประโยชน์จากสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลได้ สามารถประเมินคุณค่าและความน่าเชื่อถือของสื่อ มีวิจารณญาณในการรับสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัล รวมทั้งตระหนักถึงผลกระทบของการเผยแพร่สารสนเทศที่มีต่อตนเองและผู้อื่นได้

2.13 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาระบบสามารถใช้เทคโนโลยีดิจิทัลและวิธีการอื่นๆ ในการสร้างสารสนเทศและจัดระบบสารสนเทศเพื่อนำมาใช้ประโยชน์ได้

2.14 ครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดการเรียนรู้ให้นักศึกษาระบบสามารถเลือกใช้ช่องทางและวิธีการสื่อสารเพื่อสร้างการเปลี่ยนแปลงที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ กลุ่มเป้าหมาย และบริบททางสังคมวัฒนธรรม รวมทั้งริเริ่มและมีส่วนร่วมในการสร้างและใช้สื่อสารสนเทศในการแก้ไขปัญหา ตรวจสอบ และสร้างการเปลี่ยนแปลงในทางบวกและเป็นประโยชน์ให้เกิดกับบุคคล กลุ่ม หรือสังคม

3. การบริหารจัดการ หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน และการปฏิบัติ รวมทั้งการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ โดยมีมาตรการดำเนินงาน ดังนี้

3.1 สำนักงานส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนานโยบายระดับมหภาคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรู้สารสนเทศ โดยสนับสนุนการนำเทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อให้สามารถเข้าถึงฐานข้อมูลได้อย่างสะดวก และช่วยสนับสนุนการพัฒนาระบบการเรียนการสอนที่สอดคล้องกับสังคมปัจจุบันและแนวโน้มความเปลี่ยนแปลงของบริบทต่างๆ ในอนาคต

3.2 สำนักงานส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจัง โดยมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณรองรับ ที่เป็นรูปธรรม โดยต้องแสดงความชัดเจนในความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำทางการรู้สารสนเทศ บูรณาการการรู้สารสนเทศในวิสัยทัศน์ แผน นโยบาย และกระบวนการ จัดสรรงบประมาณเพื่อรองรับการดำเนินการต่างๆ ทั้งในเชิงกายภาพ และการพัฒนาส่งเสริมบุคคล โดยให้ความสำคัญและส่งเสริมความร่วมมือของบุคคลและชุมชน มีการให้รางวัลหรือยกย่องบุคคลและโปรแกรมการรู้สารสนเทศที่สำเร็จสามารถเป็นแบบอย่างได้

3.3 สำนักงานส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดควรระบุนโยบายหรือค่านิยมของการรู้สารสนเทศให้ชัดเจน และสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษาระบบ และแหล่งการเรียนรู้ที่จัด รวมทั้งสามารถสะท้อนประโยชน์ที่พึงได้รับ และสะท้อนความพร้อมที่นำไปสู่การเรียนรู้ตลอดชีวิตของบุคคล โดยมีการปรับปรุงและพัฒนาอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

3.4 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนงบประมาณและอัตราค่าจ้างที่เกี่ยวกับด้านการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน ให้กับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัด ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ/เขต จัดสภาพแวดล้อมที่พัฒนาการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาอกระบบ เช่น การพัฒนาและปรับปรุงศูนย์ห้องเรียน ห้องสมุดให้มีทรัพยากรสารสนเทศอย่างหลากหลาย รวมถึงการส่งเสริมการร่วมมือกับภาคส่วนต่างๆ ในชุมชนที่มีทรัพยากรสารสนเทศในการให้นักศึกษาการศึกษาอกระบบได้เข้าไปใช้ เป็นต้น

3.5 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกหลัก เพื่อพัฒนาให้เกิดศูนย์กลางการเรียนรู้ทางการศึกษาในแต่ละพื้นที่ โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครู การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมืออาชีพ ซึ่งรับผิดชอบเกี่ยวกับการพัฒนาด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน (หลักสูตรที่เน้นการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศ) เพื่อปรับปรุงระบบการเรียนรู้ของครูให้เหมาะกับการเรียนการสอนแบบใหม่ และควรมีคู่มือการปฏิบัติงานตามระบบที่กำหนดขึ้นอย่างชัดเจน และต้องเป็นระบบที่มีการทำงานร่วมกันระหว่างผู้เกี่ยวข้อง

3.6 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรศึกษาวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศ โดยจัดสรรงบประมาณหรือกองทุนเพื่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและลึกซึ้งและทำการวิจัยให้ครอบคลุมในทุกกลุ่มคน ทั้งในสังคมเมืองและสังคมชนบท เพื่อให้ได้แนวทางในการจัดการส่งเสริมและการพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับประชาชนได้อย่างเป็นระบบ อย่างทั่วถึง และคุ้มกับงบประมาณที่จะลงทุนต่อไป

3.7 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสร้างตรรกะของการรู้สารสนเทศ การสร้างตรรกะของการรู้สารสนเทศแยกตามกลุ่มอาชีพสำคัญๆ เนื่องจากแต่ละกลุ่มอาชีพหรือแต่ละกลุ่มคนมีความต้องการในการใช้สารสนเทศ รวมทั้งเครื่องมือที่ใช้และบริบทที่แตกต่างกัน

3.8 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนาเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยแบบบูรณาการโดยใช้หลักการการรู้สารสนเทศ สนับสนุนศูนย์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบหุ้นส่วน ระหว่างศูนย์กับสถาบันต่างๆ ในชุมชน เช่น สถาบันการศึกษา องค์กรธุรกิจ สถานประกอบการ มูลนิธิ องค์กรเอกชน เป็นต้น เพื่อกระตุ้นความร่วมมือและประสานประโยชน์ร่วมกัน ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาอกระบบ โดยเปิดโอกาสให้ชุมชนร่วมลงทุนในการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศทุกรูปแบบ ทั้งการเรียนรู้ในระบบ การเรียนรู้นอกระบบ และการเรียนรู้ตามอัธยาศัยให้แก่ นักศึกษาการศึกษาอกระบบและชุมชน

3.9 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สารสนเทศ มุ่งพัฒนาครูคนและชุมชน ให้ตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง รู้จักการแสวงหาความรู้ด้วยวิธีการที่หลากหลายนอกเหนือจากวิธีการตามแบบการเรียนรู้ที่ตนเองถนัดและใช้อยู่เป็นปกติวิสัยในชีวิตประจำวัน เพื่อแก้ปัญหาที่ตนประสบอยู่ได้ด้วยตนเอง รู้จักการพึ่งพาตนเองเป็นสำคัญ ไม่เชื่อข้อมูลข่าวสาร โดยปราศจากการคิดค้นหาคำตอบอย่างมีวิจารณญาณ และมีมีโนธรรมสำนึก

3.10 สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนาการรู้สารสนเทศ ให้กับบุคลากรการศึกษานอกระบบที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง ได้แก่ ผู้บริหาร ผู้สอน ผู้ประสานงานหลักสูตร ผู้เชี่ยวชาญการเรียนการสอน นักออกแบบกราฟิก ผู้รู้ในชุมชน เป็นต้น ทั้งนี้บุคลากรควรปฏิบัติตัวเป็นแบบอย่างในการใช้และการรณรงค์การรู้สารสนเทศและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างแท้จริง มีระบบการพัฒนาและฝึกอบรมบุคลากรการศึกษานอกระบบอย่างต่อเนื่อง และมีการประเมินคุณภาพการมีส่วนร่วมในโปรแกรมของบุคลากรอย่างเป็นระบบ

3.11 ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในด้านการใช้สารสนเทศ การใช้ระบบสำนักงานอิเล็กทรอนิกส์ ในศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยทุกระดับ เพื่อการติดต่อประสานงานและเผยแพร่สารสนเทศ สนับสนุนการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.12 ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในศูนย์มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และมีการนำไปใช้อย่างจริงจังต่อเนื่อง โดยมีการกำหนดหน้าที่รับผิดชอบและตัวชี้วัดความสำเร็จในการปฏิบัติงานที่ชัดเจนและเหมาะสม รวมถึงการสนับสนุนงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมศึกษาการส่งเสริมการรู้สารสนเทศอย่างเพียงพอ

3.13 ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้ครูการศึกษาจากระบบได้พัฒนาตนเองในด้านการจัดการสารสนเทศ ทั้งในด้านความเข้าใจนโยบาย วัตถุประสงค์ วิธีการสอน การจัดการสารสนเทศ และการประเมินการรู้สารสนเทศ เพื่อพัฒนานักศึกษาการศึกษาจากระบบ

3.14 ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรเอกชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย เพื่อสร้างภาคีเครือข่ายสารสนเทศที่เข้มแข็งกระจายครอบคลุมทุกชุมชนในพื้นที่ซึ่งจะเป็นกลไกขับเคลื่อนการสร้างชุมชนหรือสังคมแห่งการเรียนรู้ที่ยั่งยืนต่อไป

3.15 ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสารสนเทศที่มีคุณภาพทั้งในด้านบุคลากร และอุปกรณ์ทางเทคนิคต่างๆ โดยมีการออกแบบและพัฒนากระบวนการให้บริการที่มีประสิทธิภาพ

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครและเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ระเบียบวิธีวิจัยที่ใช้เป็นการวิจัยเชิงพรรณนาโดยเก็บข้อมูลแบบผสานวิธี เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสำรวจพฤติกรรมการรัฐสภาระนเทศเก็บข้อมูลกับนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และแบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศเก็บข้อมูลกับผู้อำนวยการและครู แล้วดำเนินการตรวจสอบแนวทางโดยใช้การสนทนากลุ่มกับผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในระดับนโยบายและระดับปฏิบัติการ

การวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษาจำแนกออกเป็น 2 ระยะ คือ ระยะที่ 1 การศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และระยะที่ 2 การเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ มีรายละเอียดดังนี้

สรุปผลการวิจัย

สรุปผลการวิจัยจำแนกออกเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ตอนที่ 2 ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

โดยแต่ละตอนมีรายละเอียดดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

การศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยได้จำแนกเป็น 2 ประเด็น คือ (1) สรุปผลการศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และ (2) สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร โดยแต่ละประเด็นมีผลรายละเอียดผลการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1.1 สรุปผลการศึกษาสภาพการรัฐสภาระนเทศของนักศึกษาการศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

1) การใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของนักศึกษา

การจัดอันดับการใช้สื่อของนักศึกษาที่มีการใช้รับและหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ มีดังนี้

อันดับ 1 คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก) โดยโปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line), เฟสบุ๊ก (Facebook), อินสตราแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (twitter), Google และ Youtube

อันดับ 2 คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือราชการ หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว

อันดับ 3 และ 4 คือ สื่อประเภทสถานที่ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ที่ตั้งทางศาสนา

อันดับ 5 คือ สื่อประเภทธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อันดับ 6 คือ อื่นๆ เช่น วิทย์ ป้ายโฆษณา ป้ายข้างทาง จดหมาย สวนผลไม้ ชุมชน ห้างสรรพสินค้า สวนสัตว์ สถานีตำรวจ บ้านเพื่อน ห้องเรียน ครูอาจารย์ บุคคลทั่วไป นักข่าว

2) การสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา

การจัดอันดับการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของนักศึกษา พบว่า 3 อันดับแรกได้แก่ บันทึกลง, การศึกษา และ สิ่งแวดล้อม ตามลำดับ ขณะที่อันดับที่ 19 เป็นการสืบค้นอื่นๆ เช่น ของใช้ การซื้อขายสินค้าออนไลน์ การ์ตูน ภาพยนตร์ เกม คลิปตลก ดารานักร้อง หากผู้ติดตามความเคลื่อนไหวของเพื่อนออนไลน์ วัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ รถแข่ง เครื่องยนต์ การขนส่ง การพัฒนาตนเอง การท่องเที่ยว สารคดีสัตว์โลก การเลี้ยงสัตว์ การสร้างรายได้ สื่อลามก ออกกำลังกาย อาหารและยา (อย.) สมุนไพรรักษาโรค งานประดิษฐ์ แฟชั่น หางาน ข่าว การจรรยา

3) พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา

ระดับพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในภาพรวมพบว่านักศึกษามีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศในระดับมาก โดยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา ที่มีระดับคะแนนสูงสุด 3 ลำดับแรกคือ 1) ใช้วิธีการค้นหาข้อมูลหลายอย่าง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือดูสารคดี 2) พยายามเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เช่น ทักษะคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้โทรศัพท์มือถือ และการใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ในการหาข้อมูล และ 3) ปรึกษาอาจารย์หรือพูดคุยกับเพื่อนเพื่อระบุหัวข้อรายงานหรือข้อมูลที่ต้องการ (M= 4.00, SD=0.865) ตามลำดับ

ขณะที่พฤติกรรมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาที่มีระดับคะแนนน้อยสุด 3 ลำดับสุดท้ายคือ 1) ใช้บริการสืบค้นออนไลน์หรือปรึกษาบรรณารักษ์ของห้องสมุด หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ 2) เข้าถึงข้อมูลโดยใช้รหัสผ่านที่ได้รับอนุญาต และ 3) ค้นหาหนังสือในห้องสมุดโดยดูเลขหมู่หนังสือหรือดัชนีวารสาร ตามลำดับ

4) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิหลังต่างกัน

การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ของพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีอายุ เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพแตกต่างกันพบว่า

(1) นักศึกษาที่มีอายุ 31-40ปี มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่าผู้ที่อายุต่ำกว่า 30 ปี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 และ นักศึกษาที่มีอายุ 31-40ปี มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่า ผู้ที่อายุ 61 ปีขึ้นไป

(2) นักศึกษาที่มีเชื้อชาติไทยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่าเมียนมาร์และกัมพูชาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(3) นักศึกษาที่นับถือศาสนาพุทธ มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงกว่าผู้ที่นับถือศาสนาอิสลามอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

(4) นักศึกษาที่ประกอบอาชีพรับราชการ, พนักงานเอกชน, เจ้าของบริษัท, ชาวนา, พนักงานรับค่าจ้าง, รับจ้างทั่วไปสูงกว่าผู้ที่ไม่ได้ประกอบอาชีพอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2 สรุปผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

1.2.1) การใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการใช้สื่อของผู้ตอบแบบสอบถามที่มีการใช้รับและหาข้อมูลข่าวสารจากแหล่งต่างๆ มีดังนี้

อันดับ 1 คือ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก) โดยโปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line), เฟสบุ๊ก (Facebook), อินสตราแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (twitter), Google และ Youtube

อันดับ 2 คือ สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือราชการ หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร โปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว

อันดับ 3 คือ สื่อบุคคล เช่น บุคคลในครอบครัว สถาบันการศึกษา ครูอาจารย์ เพื่อน

อันดับ 4 คือ สื่อประเภทสถานที่ เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ที่ตั้งทางศาสนา

อันดับ 5 คือ สื่อประเภทรธรรมชาติ เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า

อันดับ 6 คือ อื่นๆ เช่น การสังเกตการณ์สอบถาม นักศึกษา ปราชญ์ชาวบ้าน บุคคลผู้มีความรู้เฉพาะด้าน ป้ายโฆษณาชุมชน ลานกีฬา

1.2.2) การสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์การจัดอันดับการสืบค้นข้อมูลข่าวสารของผู้ตอบแบบสอบถามทั้ง 19 อันดับ พบว่า 3 อันดับแรกได้แก่ สิ่งแวดล้อม, ศาสนา และการศึกษา ตามลำดับ ขณะที่อันดับสุดท้ายเป็นการสืบค้นอื่นๆ เช่น กฎระเบียบ คำสั่ง ข้อปฏิบัติของทางราชการโดยเฉพาะระเบียบทางการเงินและพัสดุ ภัยพิบัติ รับสมัครงาน ผู้นำทางศาสนา, ปราชญ์ชาวบ้าน สารคดีประวัติศาสตร์ ข้อมูลของหน่วยงาน การเกษตร กิจกรรมนันทนาการ และเครื่องประดับ

1.2.3) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

1) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางกายภาพ

ในภาพรวมพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางกายภาพมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก 2) ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ และ 3) ภายใน

ศูนย์กศน.มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) ภายในห้องสมุดของศูนย์กศน.มีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการอย่างสะดวก 2) ห้องสมุดของศูนย์กศน. มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ให้นักศึกษาได้ใช้บริการอย่างพอเพียง และ 3) ห้องสมุดของศูนย์กศน.มีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ

2) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางวิชาการ

ในภาพรวมพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางวิชาการมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) มีการส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้ 2) มีการสนับสนุนกิจกรรมค้นหาสารสนเทศที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา, มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ, มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม และ 3) มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศอย่างอิสระ, มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) มีการสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย, มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ 2) มีการส่งเสริมให้มีการประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ และ 3) มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์กศน.ตามลำดับ

3) สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางการบริหารและการจัดการ

ในภาพรวมพบว่า สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศการบริหาร และการจัดการมีผลการประเมินอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก คือ 1) มีการส่งเสริมให้มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน. 2) มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเอง และ 3) มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน.อย่างจริงจัง, เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย คือ 1) มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน 2) มีการกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม, มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้าน

การจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ และ 3) มีการส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ ตามลำดับ

1.2.4) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

1) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในภาพรวมพบว่า ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพมีผลการประเมินว่ามีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับปานกลาง คือ 1) อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก 2) ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนแต่ละที่มีนั้น อุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้แก่นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพชำรุดและไม่เหมาะกับการใช้งานเป็นอย่างมาก และ 3) ภายในห้องสมุดของศูนย์ฯ มีเนื้อที่ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการเป็นอย่างมาก ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก 2) การถ่ายเทอากาศในห้องเรียนไม่ดีเป็นอย่างมาก และ 3) ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก ตามลำดับ

2) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ในภาพรวมพบว่า ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการมีผลการประเมินว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการน้อยมาก 2) มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรมน้อยมาก, มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษาน้อยมาก และ 3) มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์ฯ น้อยมาก ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) ผู้สอนไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการ 2) ผู้สอนไม่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ และ 3) ผู้สอนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ ตามลำดับ

3) ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ

ในภาพรวมพบว่า ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศทางสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ มีผลการประเมินว่ามีปัญหาอยู่ในระดับน้อย

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนยังมีน้อยมาก 2) การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนยังไม่เสมอภาคและเหมาะสม, ชุมชนยังไม่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ฯ และ 3) การดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ฯ ยังไม่จริงจังและต่อเนื่อง, ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีปัญหาในระดับน้อย คือ 1) ฝ่ายบริหารไม่ชี้แจงให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ฯ อย่างชัดเจน 2) ไม่มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน และ 3) ขาดการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์ฯ ตามลำดับ

1.2.5) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

1) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ

ในภาพรวมพบว่า ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ มีผลการประเมินว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเพียงพอ 2) มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในศูนย์ฯ ที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว และ 3) การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ฯ เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ ได้สะดวก, การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในศูนย์ฯ เพื่อใช้ในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ ที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) การออกแบบโต๊ะและเก้าอี้ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียน, จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้, ออกแบบห้องสมุดของศูนย์ฯ ให้มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง 2) จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนให้สามารถลดเสียงรบกวนจากภายนอกได้ และ 3) มีระบบป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศในห้องสมุด ตามลำดับ

2) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ

ในภาพรวมพบว่า ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านวิชาการ มีผลการประเมินว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับมากถึงปานกลาง คือ 1) การส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงใน

สภาพสังคมปัจจุบัน 2) การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการ และ 3) การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ 2) การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ, การสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษา และ 3) การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ ตามลำดับ

3) ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการ

ในภาพรวมพบว่า ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารและการจัดการว่ามีความต้องการอยู่ในระดับปานกลาง

เมื่อจำแนกตามรายการประเมินพบว่ารายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับมากถึงปานกลาง คือ 1) การส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์กศน. 2) มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน และ 3) มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง ตามลำดับ

ขณะที่รายการประเมินที่มีคะแนนเฉลี่ย 3 อันดับสุดท้าย ซึ่งถือว่ามีความต้องการในระดับปานกลาง คือ 1) การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม 2) การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์กศน., มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน. และ 3) การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ ตามลำดับ

1.2.6) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

ผู้อำนวยการและครูเพศชายมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

ผู้อำนวยการและครูที่มีช่วงอายุต่ำกว่า 30 ปีมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสูงกว่าช่วงอายุอื่นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้อำนวยการและครูที่มีระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพ แตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับความเหมาะสมของสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.7) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

ผู้อำนวยการและครูที่มีเพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.2.8) การเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศระหว่างผู้อำนวยการและครูที่มีภูมิหลังต่างกัน

ผู้อำนวยการและครูเพศชาย มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสูงกว่าเพศหญิงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ผู้อำนวยการและครูที่มีช่วงอายุ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการทำงาน และสถานภาพแตกต่างกัน มีค่าเฉลี่ยความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05

1.2.9) สรุปผลการวิเคราะห์ในภาพรวม

สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในภาพรวม พบว่า มีสภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศเหมาะสมในระดับปานกลาง

ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในภาพรวม พบว่า มีปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในระดับน้อย

ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในภาพรวม พบว่า มีความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

วิธีการพัฒนาและดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ซึ่งประกอบไปด้วย การจัดการทางกายภาพ การจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ สรุปได้ดังนี้

1. การจัดการทางกายภาพ หมายถึง การจัดให้มีแหล่งวิทยาการในชุมชน ห้องเรียน ห้องสมุด และวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีมาตรการดำเนินงาน ดังนี้

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขต ที่เอื้อต่อการใช้สารสนเทศในการเรียนรู้

- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีระบบเครือข่ายภายในศูนย์และมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์หรือควรมีห้องสมุดที่มีสื่อที่มีเนื้อหาสาระหลากหลายและเป็นปัจจุบัน ควรจัดสภาพห้องเรียนและห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่ดีในการรู้สารสนเทศ ควรสำรวจ ค้นหา และเสริมสร้างแหล่งเรียนรู้ในชุมชนให้เอื้อต่อการรู้สารสนเทศ ควรจัดหามุมส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในห้องเรียน ศูนย์การเรียนรู้ชุมชน หรือคน.แขวง ควรมีการปรับปรุงและพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตชีวาและมีการประชาสัมพันธ์ข่าวสารโดยใช้สื่อหลากหลาย ควรมีการวางแผนโดยเริ่มจากการสำรวจสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกทั้งแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด หน่วยงานบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ

ซึ่งต้องครอบคลุมบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการการรู้สารสนเทศ

2. การจัดการเรียนรู้ หมายถึง กิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้เรียน เช่น การสนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ และการผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ เป็นต้น โดยมีมาตรการดำเนินงาน ดังนี้

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรที่ใช้กระบวนการรู้สารสนเทศเป็นฐาน

- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศบูรณาการในหลักสูตรทุกรายวิชาหรือมีรายวิชาการรู้สารสนเทศ ควรพัฒนาหลักสูตรอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนแบบโมบายเลิร์นนิ่ง การเรียนทางไกล ที่ครอบคลุมการเรียนรู้พื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้รู้วิธีการค้นหาความรู้และการวิเคราะห์เนื้อหาสารสนเทศ ควรพัฒนาการจัดการกิจกรรมการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นการสืบค้นและการศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง ควรสนับสนุนให้มีความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ห้องสมุดในการอบรมหลักสูตรระยะสั้นเพื่อให้สามารถแนะนำการใช้ฐานข้อมูลให้กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบได้อย่างมีประสิทธิภาพ และควรมีการพัฒนาหลักสูตรการรู้สารสนเทศที่มีการระบุถึงการนำไปใช้จริง

- ครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการผสมผสานแนวคิดการรู้สารสนเทศกับเนื้อหาวิชาทางการศึกษานอกระบบ ควรใช้การรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกระบบ และควรกำหนดการประเมินการรู้สารสนเทศ

3. การบริหารจัดการ หมายถึง การส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย แผน และการปฏิบัติรวมทั้งการจัดการกิจกรรมสารสนเทศ การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ โดยมีมาตรการดำเนินงาน ดังนี้

- สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนานโยบายระดับมหภาคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรู้สารสนเทศ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศ และนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังโดยมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณรองรับที่เป็นรูปธรรม ควรระบุวิสัยทัศน์หรือคำนิยามของการรู้สารสนเทศให้ชัดเจนและสอดคล้องกับวิสัยทัศน์ของหน่วยงานหรือสถาบันการศึกษานอกระบบและแหล่งการเรียนรู้ที่จัด ควรสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังที่เกี่ยวข้องกับด้านการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกหลักเพื่อพัฒนาให้เกิดศูนย์กลางการเรียนรู้ทางการศึกษาในแต่ละพื้นที่โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครูการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมืออาชีพ ควรศึกษาวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศโดยจัดสรรงบประมาณหรือกองทุนเพื่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ ควรสร้างตรรกะการรู้สารสนเทศ ควรพัฒนาเครือข่ายของศูนย์การศึกษานอกระบบ

และการศึกษาตามอัธยาศัยแบบบูรณาการโดยใช้หลักการการรู้สารสนเทศ สนับสนุนศูนย์ให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกันแบบหุ้นส่วนระหว่างศูนย์กับสถาบันต่างๆ ในชุมชน ควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สารสนเทศ และควรพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับบุคลากรการศึกษานอกระบบที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง

- ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในด้านการใช้สารสนเทศ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในศูนย์มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศและมีการนำไปใช้อย่างจริงจังต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้ครูการศึกษานอกระบบได้พัฒนาตนเองในด้านการจัดการสารสนเทศ ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรเอกชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศ และควรมีการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสารสนเทศที่มีคุณภาพ

อภิปรายผล

สังคมไทยจำเป็นต้องเปลี่ยนแปลงสังคมใหม่ให้เป็นสังคมฐานความรู้ มีผู้คนที่รู้จักคิด สามารถสร้างหรือผลิตงานใหม่ มีการพัฒนาเชื่อมโยงความรู้ เป็นสังคมที่มีเหตุมีผล และเป็นสังคมแห่งการเรียนรู้ ด้วยเหตุนี้ การศึกษาของประเทศไทยต้องสามารถปรับเปลี่ยนตนเอง โดยจำเป็นต้องมีการเปลี่ยนแนวทางการจัดการศึกษาใหม่ ซึ่งต้องเป็นการเปลี่ยนกระบวนทัศน์ใหม่ที่เรียกว่า “การเปลี่ยนผ่านการศึกษา” ให้มีความสามารถในการพึ่งพาตนเอง มีศักดิ์ศรี มีเอกลักษณ์ความเป็นไทย เพื่อให้สอดคล้องกับยุทธศาสตร์การพัฒนาประเทศ (ไพฑูริย์สินลาร์ตัน, 2551) จากแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564) ที่มีหลักการสำคัญคือ “ยึดคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา” มุ่งสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีสำหรับคนไทย พัฒนาคนให้มีความเป็นคนที่สมบูรณ์มีวินัย ใฝ่รู้มีความรู้ มีทักษะ มีความคิดสร้างสรรค์มีทัศนคติที่ดี รับผิดชอบต่อสังคม มีคุณธรรมและจริยธรรม ที่มีการกำหนดยุทธศาสตร์ขยายโอกาสการเข้าถึงบริการทางการศึกษาและการเรียนรู้ อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต ที่มุ่งหวังให้การบริการการศึกษาแก่ผู้เรียนทุกกลุ่มทุกวัยในระดับที่เหมาะสมกับ สภาพบริบทและสภาพพื้นที่ ซึ่งตอบสนองการพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการและด้านความเท่าเทียม และยุทธศาสตร์ส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อการศึกษา ที่มุ่งหวัง ให้คนไทยได้รับโอกาสในการเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งตอบสนอง การพัฒนาในด้านการเข้าถึงการให้บริการ ด้านความเท่าเทียม และด้านประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560)

สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ 2561 ที่มีวิสัยทัศน์คือ คนไทยได้รับโอกาสทางการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตที่เหมาะสมกับช่วงวัย สอดคล้องกับหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง และมีทักษะที่จำเป็นในโลกศตวรรษที่ 21 ที่มีการกำหนดพันธกิจจัดและส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีคุณภาพ เพื่อยกระดับการศึกษา พัฒนาทักษะการเรียนรู้ของประชาชนทุกกลุ่มเป้าหมายให้เหมาะสมทุกช่วงวัย พร้อมรับการเปลี่ยนแปลงบริบททางสังคม และสร้างสังคมแห่งการเรียนรู้ตลอดชีวิต และพันธกิจส่งเสริมและพัฒนาระบบเทคโนโลยีทางการศึกษา และเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561) แผนดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของ

ทักษะการเรียนรู้ที่สามารถนำไปใช้เพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต โดยคนยุคใหม่จึงต้องเรียนรู้ถึงการรู้สารสนเทศ เพื่อเพิ่มทักษะในการเข้าถึงข้อมูลความรู้ใหม่ๆ ที่แตกต่างกัน ผ่านสื่อที่หลากหลายต่างๆ เพื่อการนำมาใช้ประโยชน์ได้จริง ซึ่งสอดคล้องกับ ไพทอร์ย ลินลารัตน์ (2551) ได้สรุปถึงสิ่งที่ต้องเปลี่ยนผ่านการศึกษา โดยกล่าวว่าการจัดการศึกษาต้องมีการเปลี่ยนผ่านในประเด็นที่สำคัญประเด็นหนึ่งคือ การเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับสังคมไทย

ทั้งนี้ ผลการศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร มีดังนี้ ผลการศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร พบว่า นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครมีระดับพฤติกรรมการรู้สารสนเทศในระดับมาก ซึ่งผลการวิจัยดังกล่าว แสดงให้เห็นว่านักศึกษาการศึกษานอกระบบมีระดับการรู้สารสนเทศสูงขึ้น ทั้งนี้เนื่องจากประการแรก นักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครที่พบจากการศึกษาพฤติกรรมการรู้สารสนเทศในครั้งนี้มีการใช้สื่อในการรับและหาข้อมูลโดยใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก) โดยโปรแกรมที่นิยมใช้คือ ไลน์ (Line), เฟสบุ๊ก (Facebook), อินสตราแกรม (Instagram) และ ทวิตเตอร์ (twitter), Google และ Youtube มากที่สุด และมีการใช้วิธีการค้นหาข้อมูลหลายอย่าง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือ ดูสารคดี เป็นต้น ซึ่งผู้เรียนในยุคปัจจุบันมักจะเรียนรู้ผ่านสื่อสมัยใหม่ที่เข้าถึงและใช้ได้ง่าย สอดคล้องกับทักษะการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ที่กล่าวว่า ทักษะการรู้สารสนเทศเป็นทักษะหนึ่งที่สำคัญยิ่งสำหรับการเรียนรู้ในยุคใหม่ โดยที่ผ่านมา การรู้สารสนเทศได้ถูกจำกัดในรูปแบบของสื่อหนังสือ สิ่งพิมพ์ วิทยู และวารสาร เป็นต้น หากเมื่อผ่านสู่ยุคศตวรรษที่ 21 การรู้สารสนเทศมิได้ถูกจำกัดให้อยู่ในรูปแบบของสื่อดังกล่าว สารสนเทศได้ถูกขยายขอบเขตไปเป็นสื่อที่เป็นเทคโนโลยีสมัยใหม่ เช่น ซีดีรอม ฐานข้อมูลออนไลน์ อินเทอร์เน็ต ข้อมูลมัลติมีเดีย และเอกสารในรูปแบบดิจิทัล เป็นต้น (Minnesota, 2009)

เหตุผลประการที่สอง คือ การศึกษานอกระบบโรงเรียนในปัจจุบันเน้นการจัดการจัดกิจกรรมการศึกษาที่มีกลุ่มเป้าหมายผู้รับบริการและวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้ที่ชัดเจน มีรูปแบบ หลักสูตร วิธีการจัดและระยะเวลาเรียน หรือฝึกอบรมที่ยืดหยุ่นและหลากหลายตามสภาพความต้องการและศักยภาพในการเรียนรู้ของกลุ่มเป้าหมายนั้น และมีวิธีการวัดผลและประเมินผลการเรียนรู้ที่มีมาตรฐานเพื่อรับคุณวุฒิทางการศึกษาหรือเพื่อจัดระดับผลการเรียนรู้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551) โดยสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมีนโยบายและจุดเน้นการดำเนินงานประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2561 โดยมีพันธกิจที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนาการนำเทคโนโลยีทางการศึกษาและเทคโนโลยีดิจิทัลมาใช้ให้เกิดประสิทธิภาพในการจัดการศึกษานอกระบบให้กับประชาชนอย่างทั่วถึง รวมถึงการพัฒนาสื่อและนวัตกรรมในทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับบริบทในปัจจุบัน (สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย, 2561) สะท้อนให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนในยุคปัจจุบันจะมีการส่งเสริมการรู้สารสนเทศแฝงอยู่ในกิจกรรม จึงมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพและความต้องการของนักศึกษาการศึกษานอกระบบอย่างแท้จริง ซึ่งสอดคล้องกับที่อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ที่กล่าวว่า การศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องมีบทบาทในการช่วยพัฒนาความรู้ความสามารถของบุคคลให้เข้าถึงสารสนเทศได้จากทั่วทุกมุมโลกและสามารถดึงสารสนเทศ

ออกมาเป็นความรู้ เพื่อบุคคลสามารถนำความรู้ไปใช้ให้เกิดประสิทธิภาพ การศึกษานอกระบบโรงเรียนต้องช่วยส่งเสริมเสรีภาพในการเรียนรู้ ให้บุคคลสามารถเข้าถึงสารสนเทศ รู้จักประเมินสารสนเทศและใช้สารสนเทศจากกิจกรรมและแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ ในสังคม

ผลการวิจัยอีกประการหนึ่งที่น่าสนใจคือการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครที่มีภูมิลำเนาต่างกัน พบว่า นักศึกษาที่มีอายุ เชื้อชาติ ศาสนา และอาชีพแตกต่างกันมีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศระหว่างนักศึกษาที่มีภูมิลำเนาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งสามารถอภิปรายผลในบางประเด็นด้านอายุพบว่า นักศึกษาการศึกษานอกระบบช่วงอายุ 31-40 ปี มีค่าเฉลี่ยพฤติกรรมการรู้สารสนเทศสูงที่สุด ขณะที่ช่วงอายุ 61 ปีขึ้นไป มีพฤติกรรมการรู้สารสนเทศต่ำที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาที่อายุระหว่าง 31-40 ปี เป็นวัยผู้ใหญ่ที่มีพัฒนาการเต็มที่ในทุกด้าน มีปฏิสัมพันธ์กับสังคมมาก มีการปรับตัวเข้ากับบทบาทใหม่ต่างๆ ที่สังคมคาดหวังอย่างมากมาย มีการปรับบทบาทหน้าที่ทางสังคม ทั้งด้านการประกอบอาชีพ การพัฒนาทักษะความรู้ความสามารถอย่างต่อเนื่องเพื่อความก้าวหน้าในอาชีพ นอกจากนี้ต้องมีการปรับตัวและการทำงานร่วมกับสมาชิกในที่ทำงานอยู่เสมอ การมีครอบครัว การมีคู่ครอง การเป็นสามีภรรยา การเป็นหัวหน้าครอบครัว การเป็นบิดามารดาหรือผู้ปกครอง การเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทำให้การเรียนรู้ยังคงดำเนินไปอย่างต่อเนื่องตามบทบาทในครอบครัว อาชีพการงาน และในสังคมที่แต่ละคนเป็นสมาชิกอยู่ (สุมาลี สังข์ศรี และวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา, 2558; Cooke, 2010) ขณะที่ช่วงอายุ 61 ปี ขึ้นไป เป็นวัยที่เกษียณการทำงาน การมีบทบาทในครอบครัวลดลง ประกอบกับการเปลี่ยนแปลงด้านกายภาพที่เสื่อมลงทำให้การเข้าถึงสารสนเทศลดลง ดังที่ วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์ และชญานุสร อรณพ ญ อยุธยา (2561) ได้ศึกษาสภาพการณ์และปัญหาการใช้สื่อของผู้สูงอายุ พบว่า ผู้สูงอายุยังเข้าถึงสื่อไม่หลากหลายทั้งในด้านตัวสื่อและข้อมูล และขาดการเปิดรับข่าวสารที่หลากหลายช่องทาง อีกทั้งกลุ่มผู้สูงอายุในสังคมปัจจุบัน เป็นกลุ่มวัยที่เกิดก่อนการถือกำเนิดของสื่อดิจิทัลและเทคโนโลยีการสื่อสารสมัยใหม่ ประกอบกับกลุ่มผู้สูงอายุส่วนใหญ่ของประเทศเป็นกลุ่มที่มีการศึกษาระดับประถมศึกษา และขาดทักษะทางภาษาอังกฤษ ซึ่งในทางทฤษฎีเรื่องการแพร่กระจายนวัตกรรม จัดให้คนอายุ 60 ปีขึ้นไปอยู่ในกลุ่มล่าช้า หรือ Laggards คนกลุ่มนี้ขาดทักษะในการใช้คอมพิวเตอร์ และทักษะภาษาอังกฤษ ซึ่งเป็นทักษะที่จำเป็นในการใช้อินเทอร์เน็ต นอกจากนี้ยังใช้เวลาานกว่าจะยอมรับเทคโนโลยี อีกทั้งไม่เห็นความจำเป็นต้องใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการทำงาน จึงปฏิเสธการใช้คอมพิวเตอร์และอินเทอร์เน็ต ในขณะที่ ส่วนผู้สูงอายุที่พอจะมีฐานะ กลับขาดความกล้าลองของใหม่ เข้าใจว่าเป็นสิ่งยุ่งยาก ไม่ชิน ไม่จำเป็น ไม่สำคัญ และผู้สูงอายุบางกลุ่มก็ยังมีความกังวลในการใช้สื่อสมัยใหม่

สำหรับผลการศึกษาสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้อำนวยการและครูของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร พบว่า

1. ด้านกายภาพ พบว่ามีสภาพ ปัญหา และความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีผลการประเมินในเรื่องห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวกมากที่สุด มีปัญหาที่มากที่สุดคือ อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก และมีความต้องการมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ฯคน. มีอุปกรณ์

ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนอุปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเพียงพอ มากที่สุด ทั้งนี้ เนื่องจาก ศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานครมีสภาพแวดล้อมทางกายภาพที่ไม่ได้ส่งเสริมการสื่อสารสนเทศให้กับนักศึกษาการศึกษาจากระบบมากนัก เพราะมักเช่าอาคารเป็นสำนักงาน จึงไม่ได้ทำการเพิ่มเติมสื่อหรืออุปกรณ์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ต่างๆ ดังนั้นจึงมีข้อจำกัดในเรื่องของการมีสภาพห้องเรียนและห้องสมุด การมีสภาพของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ตามอาคารที่ตั้งอยู่ ทั้งนี้หลักการสำคัญของการสื่อสารสนเทศ ได้กล่าวถึงการเข้าถึงสารสนเทศว่ามีการเข้าถึงทางกายภาพ ซึ่งหมายถึง การใช้ความสามารถเพื่อเข้าถึงในสื่อรูปแบบต่างๆ เช่น สิ่งพิมพ์ คอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ต โทรทัศน์ เป็นต้น (อาชัญญา รัตนอุบล, 2551) แต่ในยุคปัจจุบันนักศึกษาจากระบบสามารถค้นคว้าหาข้อมูลต่างๆ ได้ด้วยตนเองจากโทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตระบบปฏิบัติการแอนดรอยด์ที่สามารถเชื่อมต่อกับอินเทอร์เน็ตได้ตลอดเวลา สอดคล้องกับ ผลการวิจัยของ ภาพพิมพ์ เชื้อทหาร (2558) เรื่องผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้เทคโนโลยีแบบเคลื่อนที่ที่มีต่อการสื่อสารสนเทศของนักศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ที่ใช้โทรศัพท์เคลื่อนที่สมาร์ตโฟนหรือแท็บเล็ตในการทดลอง ผลการวิจัยพบว่า กิจกรรมสามารถเสริมสร้างการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองและการสื่อสารสนเทศของกลุ่มทดลองให้มีระดับสูงขึ้นกว่าก่อนการทดลองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และมีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้เทคโนโลยีแบบเคลื่อนที่ที่มีต่อการสื่อสารสนเทศอยู่ในระดับมาก

2. ด้านวิชาการ พบว่ามีสภาพและความต้องการการเสริมสร้างการสื่อสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการเสริมสร้างการสื่อสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย โดยมีผลการประเมินในเรื่องมีการส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้มากที่สุด มีปัญหาที่มากที่สุดคือ มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการน้อยมาก และมีความต้องการมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน ทั้งนี้เนื่องจาก ครูของศูนย์การเรียนนอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยใช้การสื่อสารสนเทศแฝงในการจัดการเรียนการสอนอยู่แล้ว เช่น การสนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ การผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ เป็นต้น รวมถึงการที่นักศึกษาจากระบบมีความสามารถในการใช้สารสนเทศอยู่เดิม จึงทำให้สามารถใช้การสื่อสารสนเทศในการเรียนได้ สอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบล (2550) ได้กล่าวถึงการจัดกิจกรรมการสื่อสารสนเทศในการศึกษาจากระบบโรงเรียนดังนี้ การส่งเสริมการใช้แหล่งสารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศ การแนะนำวิธีการสืบค้นสารสนเทศ ให้การสะท้อนความคิดเชิงวิพากษ์ขณะที่ผู้เรียนกำลังดำเนินกิจกรรมการเรียนรู้ สนับสนุนการสร้างสรรค์และการนำเสนอที่มีคุณภาพ โดยการใช้แนวคิดการสื่อสารสนเทศในการศึกษาจากระบบโรงเรียน

3. ด้านการบริหารและการจัดการ พบว่ามีสภาพและความต้องการการเสริมสร้างการสื่อสารสนเทศอยู่ในระดับปานกลาง และปัญหาการเสริมสร้างการสื่อสารสนเทศอยู่ในระดับน้อย โดยมีผลการประเมินในเรื่องมีการ

ส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้มากที่สุด มีปัญหาที่มากที่สุดคือ การส่งเสริมสนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนยังมีน้อยมาก และมีความต้องการมากที่สุดคือ การส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ฯ ทั้งนี้เนื่องจากผู้อำนวยการของศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมองว่ามีการจัดการเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาการศึกษาจากระบบอยู่แล้ว โดยมีนโยบาย การปฏิบัติ และการจัดกิจกรรมสารสนเทศ รวมถึงการส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ สอดคล้องกับหลักการพื้นฐานของการส่งเสริมให้เกิดการรู้สารสนเทศ ที่ อาชัญญา รัตนอุบล (2550) ได้กล่าวถึงดังนี้ การรู้สารสนเทศเป็นกระบวนการแกนหลักในการเรียนรู้ศาสตร์ต่างๆ ดังนั้นความสำเร็จของการส่งเสริมให้คนรู้สารสนเทศจึงจำเป็นต้องบูรณาการกับหลักสูตร การเรียนการสอน และครอบคลุมบริบทต่างๆ ในสังคมทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา นอกจากนี้ ผู้สอนต้องเลือกรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลายจากแหล่งการเรียนรู้ต่างๆ จึงกล่าวได้ว่า ทักษะการรู้สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญในองค์ประกอบต่างๆ ข้างต้น

ผลการศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาจากระบบในกรุงเทพมหานคร พบว่า แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศใช้ในการพัฒนานักศึกษาการศึกษาจากระบบให้รู้สารสนเทศทั้งด้านหลักสูตร/โปรแกรมการศึกษา การจัดการเรียนรู้ การจัดกิจกรรม และการจัดการสภาพสิ่งอำนวยความสะดวก ทั้งในด้านนโยบาย งบประมาณ การส่งเสริมและพัฒนาให้กับศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานครในการนำไปใช้พัฒนานักศึกษา ดังนั้นแนวทางดังกล่าวจึงเกี่ยวข้องกับ 3 กลุ่ม ได้แก่ สำนักงานส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ซึ่งวิธีการพัฒนาและดำเนินงานการจัดการศึกษาสำหรับสำนักงานส่งเสริมการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ศูนย์การศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย และครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยในกรุงเทพมหานคร เพื่อใช้ในการส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาจากระบบ โดยการรู้สารสนเทศเน้นการเพิ่มระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษาจากระบบในกรุงเทพมหานคร ดังกล่าว สอดคล้องกับนักวิชาการส่วนใหญ่ (อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ, 2550 American Library Association, 1989 Doyle, 1992 Webber, 2003) ได้ให้ความหมายและองค์ประกอบของการรู้สารสนเทศ โดยมีฐานของความคิดเห็นที่ตัวบุคคล สรุปได้ดังนี้ สภาพการรู้สารสนเทศ หมายถึง ระดับพฤติกรรมที่แสดงถึงการรู้สารสนเทศซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถ ดังนี้ 1) กำหนดภารกิจ หมายถึง ต้องการรู้อะไร ปัญหาหรือข้อสงสัยคืออะไร 2) ตรงจุดเข้าถึงแหล่ง หมายถึง การหาคำตอบว่าอยู่ที่ไหน มีวิธีเข้าถึง และการใช้แหล่งความรู้ได้อย่างไร 3) ประเมินสารสนเทศ หมายถึง การคัดสรรสารสนเทศอย่างไรให้ตรงกับสิ่งที่ต้องการรู้ และน่าเชื่อถือ 4) บูรณาการวิธีการใช้งาน หมายถึง การมีวิธีใดใช้ในการนำสิ่งที่ค้นพบมาสรุป นำเสนอและสื่อสารกับผู้อื่น ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ใช้อย่างมีจรรยาบรรณและถูกกฎหมาย ซึ่งรูปแบบการรู้สารสนเทศดังกล่าว สอดคล้องกับรูปแบบบิกซิก (Big Siz Model) โดย Eisenberg and Berkowitz (2002) กล่าวถึงขั้นตอนการรู้

สารสนเทศ 6 ขั้นตอน ดังนี้ การนิยามภาระงาน การกำหนดกลยุทธ์ในการแสวงหาสารสนเทศ การกำหนดแหล่งสารสนเทศและการเข้าถึงสารสนเทศ การใช้สารสนเทศ การสังเคราะห์สารสนเทศ และการประเมิน

สำหรับแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครประกอบไปด้วย การจัดการทางกายภาพ การจัดการเรียนรู้ และการบริหารจัดการ สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. การจัดการทางกายภาพ จากการศึกษาพบว่าควรมีมาตรการดำเนินงานดังนี้ คือ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรสนับสนุนโครงสร้างพื้นฐานทางกายภาพที่เอื้อต่อการใช้สารสนเทศในการเรียนรู้ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีระบบเครือข่ายภายในศูนย์ และมีความพร้อมด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี ควรมีสื่อสิ่งพิมพ์หรือควรมีห้องสมุดที่มีสื่อที่มีเนื้อหาสาระหลากหลายและเป็นปัจจุบัน ควรจัดสภาพห้องเรียนและห้องสมุดให้มีบรรยากาศที่ดีในการรู้สารสนเทศ ควรจัดหาทุนส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองทั้งในห้องเรียน ศูนย์การเรียนชุมชน หรือกศน.แขวง ควรพัฒนาห้องสมุดให้เป็นห้องสมุดที่มีชีวิตชีวา ควรสำรวจสภาพแวดล้อมภายในและภายนอกทั้งแหล่งการเรียนรู้ ห้องสมุด หน่วยงานบริการ เทคโนโลยีสารสนเทศ ซึ่งต้องครอบคลุมบุคคลและชุมชนที่เกี่ยวข้อง ควรเตรียมวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ และควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมของชุมชนในกระบวนการการเรียนรู้สารสนเทศ ผลการวิจัย พบว่า การจัดการทางกายภาพเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศเป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากจะส่งผลต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้การจัดการทางกายภาพมีจุดเน้นที่การจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ สอดคล้องกับงานวิจัยของนุริดา จะปะกียา ชูติมา คำแก้ว และซูลฟีออรี มาโซ (2557) ที่เสนอว่าการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ควรมีระบบเครือข่ายภายในสถาบัน และมีจำนวนคอมพิวเตอร์และจุดบริการที่เพียงพอ จัดให้มีความพร้อมทางด้านโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศที่ดี สมบูรณ์ และมีเสถียรภาพ ควรมีบริการ wireless สามารถใช้ คอมพิวเตอร์ได้ทุกจุด มีช่องทางเพื่อการเข้าถึงสารสนเทศได้อย่างหลากหลาย ควรมีสารสนเทศที่เป็น อิเล็กทรอนิกส์ที่สามารถเข้าถึงได้ง่าย ควรนำเทคโนโลยีสารสนเทศไปใช้เพื่อการเรียนการสอน ช่วยให้เรียนรู้และส่งเสริมการเรียนรู้ตลอดชีวิตมากขึ้น และสอดคล้องกับที่เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง (2557) กล่าวถึงการส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษาว่าโครงสร้างพื้นฐานทางเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเป็นสิ่งสำคัญต่อการรู้สารสนเทศ ดังนั้นสถาบันอุดมศึกษาควรจัดเตรียมคอมพิวเตอร์และระบบเครือข่ายอินเทอร์เน็ตความเร็วสูงที่มีคุณภาพและเพียงพอต่อความต้องการใช้ของนักศึกษาโดยเชื่อมต่อทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อให้นักศึกษาใช้ในการสืบค้นสารสนเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพจากสถานที่หรือช่องทางที่จัดให้นักศึกษาได้เข้าถึงสารสนเทศอย่างสะดวกและตลอดเวลาที่ต้องการ นอกจากนี้สถาบันควรจัดสรรงบประมาณสำหรับจัดหาและพัฒนาด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารที่ใช้ในการพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศอย่างเหมาะสม ซึ่งข้อค้นพบจากการวิจัยดังกล่าวนี้สอดคล้องกับแนวคิดการจัดการศึกษาผู้ใหญ่ของ Knowles (1980) ที่กล่าวถึงการจัดบรรยากาศแห่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอก ดังนี้ บรรยากาศภายนอก เช่น ควรจัดแสงสว่างให้เพียงพอ พยายามกำจัดหรือลดเสียงจากภายนอก สถานที่ควรจะมีลักษณะอย่างไรไม่เป็นทางการ เป็นต้น โดยควรขจัดสิ่งที่เป็นอุปสรรคต่อการเรียนรู้ เช่น สภาพแวดล้อมที่จะทำให้ผู้เรียนเรียนอย่างไม่เป็นสุขหรือเคร่งเครียด เช่น ส่งเสียง

ตั้ง ห้องไม่สว่าง ไม่มีเก้าอี้ นั่ง เป็นต้น บรรยากาศภายใน เช่น บรรยากาศความเป็นกันเอง มีการยอมรับ ยกย่อง และให้เกียรติซึ่งกันและกัน โดยควรมีการเสริมแรงและให้กำลังใจแก่ผู้เรียนอย่างสม่ำเสมอ เป็นต้น ทั้งนี้การได้มีส่วนร่วมในทุกขั้นตอนถือเป็นสิ่งสำคัญเพราะจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดความกระตือรือร้นและเพิ่มความสนใจได้เป็นอย่างดี

จะเห็นได้ว่าการจัดการทางกายภาพนั้น ปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การจัดการทางกายภาพไปสู่ความสำเร็จ คือ การปรับงบประมาณสำหรับการจัดสภาพแวดล้อมภายใน ทั้งภายในศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย ห้องสมุด หรือห้องเรียน ให้เอื้อต่อการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกกระบวน เนื่องจากงบประมาณเป็นส่วนสำคัญที่ทำให้การดำเนินการต่างๆ สำเร็จไปสู่วัตถุประสงค์ของหน่วยงาน และส่งผลให้การปฏิบัติงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2. การจัดการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่าควรมีมาตรการดำเนินงานดังนี้ ศูนย์การศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศบูรณาการในหลักสูตรทุกรายวิชาหรือมีรายวิชาการรู้สารสนเทศ ควรพัฒนาหลักสูตรอิเล็กทรอนิกส์ การเรียนแบบโมบายเลิร์นนิ่ง การเรียนทางไกล ที่ครอบคลุมการเรียนรู้พื้นฐานการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ ควรมีการพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้รู้วิธีการค้นหาความรู้และการวิเคราะห์เนื้อหาสารสนเทศ ควรพัฒนาการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนโดยประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เน้นการสืบค้นและการศึกษาข้อมูลด้วยตนเอง ควรสนับสนุนให้มีความร่วมมือกันระหว่างอาจารย์ผู้สอนและบรรณารักษ์ห้องสมุดในการอบรมหลักสูตรระยะสั้นในด้านการรู้สารสนเทศ ควรมีการพัฒนาหลักสูตรการรู้สารสนเทศที่มีการระบุถึงการใช้จริง ครูการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยควรประสานความร่วมมือกับชุมชนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อการผสมผสานแนวคิดการรู้สารสนเทศกับเนื้อหาวิชาทางการศึกษานอกกระบวน ควรใช้การรู้สารสนเทศในการจัดการเรียนการสอนการศึกษานอกกระบวน และควรกำหนดการประเมินการรู้สารสนเทศ และสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนานวัตกรรมหลักสูตรที่ใช้กระบวนการรู้สารสนเทศเป็นฐาน ผลการวิจัย พบว่าการจัดการเรียนรู้เน้นการสอดแทรกกระบวนการรู้สารสนเทศเข้าไปในทุกขั้นตอนตั้งแต่การวางแผนการจัดการเรียนรู้ของครูการศึกษานอกกระบวนและการศึกษาตามอัธยาศัย ไปจนถึงการจัดการเรียนรู้จริงให้กับนักศึกษาการศึกษานอกกระบวน โดยในด้านเนื้อหาและหลักสูตรนั้นสอดคล้องกับที่ American Library Association (1998); CAUL (2001) เสนอว่าการส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการรู้สารสนเทศควรมีการจัดเนื้อหาเกี่ยวกับการรู้สารสนเทศเข้าไปผนวกในหลักสูตรทุกรายวิชาการจัดสอนเป็นรายวิชา และเทอดศักดิ์ ไม่เท่าทอง (2557) เสนอว่าควรบรรจุรายวิชาการรู้สารสนเทศไว้เป็นวิชาหนึ่งในทุกหลักสูตรเพื่อให้นักศึกษาทุกคณะวิชาได้มีโอกาสพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของตนเอง โดยอาจจัดเป็นรายวิชาศึกษาทั่วไปหรือรายวิชาบังคับ และกำหนดให้มีการบูรณาการการรู้สารสนเทศลงในเนื้อหาของรายวิชาต่างๆ ของทุกรายวิชาและทุกหลักสูตร ส่วนการจัดการเรียนการสอนนั้น สอดคล้องกับที่อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ได้กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศในการศึกษานอกกระบวนโรงเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอนว่า ควรมีการสนับสนุนรูปแบบการเรียนการสอนที่หลากหลาย มีการประสานงานกับเทคโนโลยีสารสนเทศและแหล่งการเรียนรู้และสื่อประเภทต่างๆ อย่างเหมาะสม ต้องเป็นกิจกรรมการคิดวิเคราะห์ และการคิดวิพากษ์ สนับสนุนการเรียนรู้ที่ผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง

จัดการเรียนการสอนจากฐานความรู้ความเข้าใจของบุคคล เชื่อมโยงการรู้สารสนเทศกับประสบการณ์ในชีวิตจริง และที่ Rhode (2015) ได้เสนอตัวอย่างการเรียนการสอนเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับผู้ใหญ่ 3 ตัวอย่าง คือ (1) การเรียนการสอนโดยใช้กระบวนการทำวิจัยที่ต้องศึกษาจากรายการอ้างอิงจากฐานข้อมูลดิจิทัล เพื่อให้ผู้เรียนผู้ใหญ่สามารถค้นหาข้อมูลในเครือข่ายดิจิทัลตามที่ตนต้องการได้ (2) การเรียนการสอนแบบเผชิญหน้า โดยใช้วิธีการสอนที่หลากหลาย ประกอบด้วย การบรรยาย การทำกิจกรรมกลุ่ม การสาธิตการค้นหาแหล่งทรัพยากรออนไลน์ การทัศนศึกษาห้องสมุด การเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติจริง และการศึกษาแบบเอกัตศึกษา (3) การเรียนการสอนโดยใช้ระบบออนไลน์ ซึ่งออกแบบโดยใช้ระบบ Blackboard ประกอบด้วย การเรียนรู้ร่วมกัน กลุ่มย่อยบนระบบออนไลน์ประจำสัปดาห์ การสัมมนาออนไลน์ การอ่านเนื้อหาสาระการเรียนรู้บนระบบออนไลน์ และการทำงานตามที่คุณสอนมอบหมาย

จากการศึกษาแนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศให้กับนักศึกษาการศึกษานอกระบบ ปัจจัยที่เป็นหัวใจสำคัญในการพัฒนานักศึกษาการศึกษานอกระบบคือ การพัฒนาครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยให้มีทักษะการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมในรายวิชาต่างๆ โดยบูรณาการกระบวนการส่งเสริมการรู้สารสนเทศ อาทิ การจัดการเรียนรู้โดยใช้วิจัยเป็นฐาน การเรียนรู้ด้วยการนำตนเองผ่านสัญญาณการเรียนรู้ การเรียนรู้ผ่านการทำโครงการ รวมถึงการเรียนรู้ผ่านระบบออนไลน์ เช่น Blackboard และ Courseville ที่ใช้กระบวนการรู้สารสนเทศ เช่น Big 6 เป็นบานในการออกแบบการเรียนรู้ เป็นต้น

3. การบริหารจัดการ มีมาตรการดำเนินงานดังนี้ สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรพัฒนานโยบายระดับมหภาคด้านเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการรู้สารสนเทศ ควรจัดทำแผนยุทธศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับการรู้สารสนเทศและนำไปสู่การปฏิบัติอย่างจริงจังโดยมีการกำหนดนโยบาย แผนงาน โครงการ และจัดสรรงบประมาณรองรับที่เป็นรูปธรรม ควรระบุวิสัยทัศน์หรือค่านิยมของการรู้สารสนเทศให้ชัดเจน ควรสนับสนุนงบประมาณและอัตรากำลังที่เกี่ยวกับด้านการรู้สารสนเทศอย่างชัดเจน ควรใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเป็นกลไกหลักเพื่อพัฒนาให้เกิดศูนย์กลางการเรียนรู้ทางการศึกษาในแต่ละพื้นที่โดยการจัดตั้งศูนย์พัฒนาครูการศึกษาจากระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยมืออาชีพ ควรศึกษาวิจัยเรื่องการรู้สารสนเทศ ควรสร้างตรรกะการรู้สารสนเทศ ควรพัฒนาเครือข่ายแบบบูรณาการโดยใช้หลักการการรู้สารสนเทศ ควรสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้สารสนเทศ ควรพัฒนาการรู้สารสนเทศให้กับบุคลากรการศึกษานอกระบบที่เกี่ยวข้องอย่างทั่วถึง และศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้เกิดวัฒนธรรมองค์กรในด้านการใช้สารสนเทศ ควรส่งเสริมให้บุคลากรทุกคนในศูนย์มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศและมีการนำไปใช้อย่างจริงจังต่อเนื่อง ควรส่งเสริมให้ครูการศึกษานอกระบบได้พัฒนาตนเองในด้านการจัดการสารสนเทศ ส่งเสริมให้ชุมชน องค์กรชุมชน และองค์กรเอกชนในชุมชน เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศ ควรมีการพัฒนาศูนย์ดิจิทัลชุมชนให้เป็นแหล่งเรียนรู้ด้านสารสนเทศที่มีคุณภาพ ผลการวิจัย พบว่า การบริหารจัดการต้องสอดคล้องกันทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ระดับนโยบายมาจนถึงระดับปฏิบัติการ โดยการมีนโยบายระดับมหภาค การมีแผนยุทธศาสตร์ การมีวิสัยทัศน์ แผนงาน โครงการ แนวปฏิบัติที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศ สอดคล้องกับ อาชัญญา รัตนอุบล (2551) ที่กล่าวถึงแนวทางการจัดกิจกรรมการรู้สารสนเทศในการศึกษานอกระบบโรงเรียน ด้านการบริหารและการสนับสนุนของหน่วยงานหรือสถาบัน

การศึกษานอกระบบโรงเรียนและแหล่งการเรียนรู้ที่จัด ดังนี้ ต้องแสดงความชัดเจนในความรับผิดชอบและการเป็นผู้นำทางการรัฐสารสนเทศ บูรณาการการรัฐสารสนเทศในวิสัยทัศน์ แผน นโยบาย และกระบวนการ จัดสรรงบประมาณ เพื่อรองรับการดำเนินการต่างๆ ทั้งในเชิงกายภาพ และการพัฒนาส่งเสริมบุคคล โดยที่ความสำคัญและส่งเสริมความร่วมมือของบุคคลและชุมชน มีการให้รางวัลหรือยกย่องบุคคลและโปรแกรมการรัฐสารสนเทศที่สำเร็จ และสอดคล้องกับ รังสรรค์ สุกันธา (2543) ที่กล่าวถึงข้อเสนอการพัฒนารัฐสารสนเทศ : ยุทธศาสตร์ที่จำเป็นเพื่อพัฒนาคนไทย ดังนี้ การส่งเสริมและการพัฒนารัฐสารสนเทศควรบรรจุอยู่ในแผนและนโยบายระดับชาติ โดยควรเชิญหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมาร่วมกันกำหนด ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน และควรจัดสรรงบประมาณหรือกองทุนเพื่อการศึกษาวิจัยในเรื่องดังกล่าวเป็นการเฉพาะ เพื่อให้เกิดความเข้าใจที่ชัดเจนและลึกซึ้ง รวมทั้งสอดคล้องกับที่ Cox, and VanderPol (2005) กล่าวว่านโยบายของสถาบันอุดมศึกษาควรกำหนดนโยบายการพัฒนาทักษะการรัฐสารสนเทศสำหรับนักศึกษาไว้อย่างชัดเจน โดยกำหนดเป็นพันธกิจ และมีแผนกลยุทธ์ในการส่งเสริมการเรียนการสอนการรัฐสารสนเทศและกำหนดให้นักศึกษาทุกคนได้เรียนรายวิชาการรัฐสารสนเทศ มีการกำหนดนโยบายที่มุ่งส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือจากหน่วยงานและบุคลากรจากหลายฝ่ายที่รับผิดชอบการพัฒนาทักษะการรัฐสารสนเทศของนักศึกษา นอกจากนี้ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาควรเป็นผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาทักษะการรัฐสารสนเทศสำหรับนักศึกษาในมหาวิทยาลัย มีบทบาทในการให้การสนับสนุนเชิงนโยบายที่มุ่งเน้นพัฒนานักศึกษาให้มีทักษะการรัฐสารสนเทศจนนำไปสู่คุณลักษณะของผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต ตลอดจนการสนับสนุนในด้านการบริหารโครงสร้างพื้นฐาน บุคลากร และงบประมาณในการส่งเสริมการรัฐสารสนเทศและการพัฒนาปรับปรุงแหล่งเรียนรู้ต่างๆ ทั้งภายในและภายนอกสถาบัน

จากการศึกษาปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการในการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศ การบริหารจัดการต้องสอดคล้องกันทั้งกระบวนการ ตั้งแต่ระดับนโยบายจนถึงระดับปฏิบัติการ โดยให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจากทุกฝ่าย ทั้งนี้เนื่องจากการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องในการปฏิบัติงาน ไม่ว่าจะเป็ทางตรงหรือทางอ้อมได้มีส่วนร่วมในการรับรู้ ร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตัดสินใจ ตลอดจนประเมินผลให้ทุกฝ่ายได้สำนึกในหน้าที่และความรับผิดชอบร่วมกัน อันนำไปสู่เป้าหมายขององค์กร

ข้อเสนอแนะจากการวิจัย

จากการสรุปและอภิปรายผลที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยขอสรุปข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1. แม้ผลการวิจัยจะพบว่าปัญหาและความต้องการในการเสริมสร้างการรัฐสารสนเทศสำหรับนักศึกษา การศึกษานอกระบบในมุมมองของผู้อำนวยการและครูอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรจัดสรรงบประมาณและพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อส่งเสริมการเรียนรัฐสารสนเทศ รวมทั้งการส่งเสริมให้มีอุปกรณ์ที่ใช้ในการกระจาย

สัญญาณอินเทอร์เน็ตแบบไร้สายในการให้นักศึกษาได้ใช้สัญญาณอินเทอร์เน็ตได้ในการเรียนรู้ตามศูนย์การเรียนรู้
ต่างๆ

2. การที่นักศึกษามีทักษะในการใช้เทคโนโลยีในการค้นคว้า ดังนั้น ในการจัดการเรียนการสอนของครูใน
ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีทักษะการสอนโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เช่น
โทรศัพท์มือถือ ผสมผสานกับการใช้วิธีการสอนหน้าชั้นเรียน

3. ควรมีการพัฒนาบรรณารักษ์ของห้องสมุดกศน. ให้มีความรู้ความสามารถในการให้คำปรึกษาเพื่อการ
เข้าถึงสารสนเทศของนักศึกษา ทั้งในระบบห้องสมุดปกติหรือระบบออนไลน์

4. จากผลการศึกษานานทางด้านต่างๆ ทั้งด้านการจัดการทางกายภาพ การจัดการเรียนรู้ และการ
บริหารจัดการ ศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรส่งเสริมให้ศูนย์การศึกษานอกระบบและ
การศึกษาตามอัธยาศัยมีความพร้อมทางกายภาพ การบริหารจัดการ มีบุคลากรที่มีความสามารถในการใช้
เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อตอบรับการทำงานและการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ โดยมีความ
ร่วมมือกับภาครัฐอื่นๆ และภาคเอกชน

ทั้งนี้ ผู้วิจัยมีข้อเสนอจากการวิจัยแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษา
การศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครที่เป็นข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนาและข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้ง
ต่อไป ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการพัฒนา

1. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยเฉพาะหน่วยงานทางการศึกษาคควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปนำเสนอต่อรัฐบาล
ในการกำหนดเป็นวาระแห่งชาติ และกำหนดเป็นนโยบายสำคัญของหน่วยงานในการขับเคลื่อนการรู้สารสนเทศ
สำหรับผู้เรียนทุกคนอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งเสนอปรับปรุง แก้ไขกฎหมาย ระเบียบ ข้อบังคับที่เกี่ยวข้องเพื่อพัฒนา
คุณภาพการศึกษาของชาติที่นำไปสู่การยกระดับคุณภาพชีวิตของผู้เรียนทุกคน

2. สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยควรมีร่วมมือกับภาคีเครือข่าย เช่น
กระทรวงอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งองค์กรหรือหน่วยงานภาครัฐและภาคเอกชนในพื้นที่ องค์กรเอกชน องค์กร
ธุรกิจ องค์กรวิชาการ และภาคประชาชนในพื้นที่ โดยควรกำหนดแผนการรู้สารสนเทศสำหรับชุมชนที่ขึ้นตาม
ทรัพยากรการเรียนรู้ที่มี โดยการกำหนดกรอบกลยุทธ์การดำเนินงานที่ประกอบด้วย การกำหนดวิสัยทัศน์
ยุทธศาสตร์ และมาตรการที่ชัดเจน พร้อมทั้งกำหนดเป้าหมายและตัวชี้วัดในแต่ละระยะการดำเนินการ รวมทั้ง
การดำเนินงานตามผลการวิจัยที่ได้ระบุไว้

3. ควรนำผลการวิจัยไปประชาสัมพันธ์เผยแพร่และขยายผลให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนางานด้าน
การศึกษา ทั้งหน่วยงานและองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตาม
อัธยาศัย ได้สร้างความเข้าใจที่ตรงกัน รวมถึงการเสริมสร้างความตระหนักในภารกิจหน้าที่ร่วมกัน เพื่อการพัฒนา
การศึกษาโดยการรู้สารสนเทศเป็นหลักการสำคัญ

4. ควรนำผลการวิจัยที่ได้ไปกำหนดเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนาการดำเนินงานการจัดการ
การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยรวมถึงการจัดการศึกษาตลอดชีวิต ทั้งในเชิงนโยบาย กฎหมาย

โครงสร้าง อำนาจหน้าที่ การบริหารจัดการ ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดต่อการรู้สารสนเทศเพื่อพัฒนาการเรียนรู้ของทุกคนอย่างแท้จริง

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรนำแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครที่พัฒนาขึ้นไปปฏิบัติจริงในภาคสนาม โดยแบ่งส่วนการวางแผน การดำเนินการ การกำกับติดตามและประเมินผลตามลำดับ ประกอบกับการดึงการมีส่วนร่วมของชุมชนและภาคีเครือข่ายการเรียนรู้ทั้งจากภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชนร่วมกัน

2. ควรศึกษาวิจัยเปรียบเทียบในเชิงลึกของพื้นที่ ควบคู่กับการใช้วิธีการดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ อาทิ การสัมภาษณ์เจาะลึกผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทั้งผู้เกี่ยวข้องระดับนโยบาย ระดับปฏิบัติการ และประชาชนในชุมชน เพื่อให้สามารถถอดองค์ความรู้ ประสบการณ์ในการดำเนินการ และเห็นผลลัพธ์การดำเนินการการรู้สารสนเทศอย่างเป็นระบบและครบวงจร

3. ควรส่งเสริมให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการรู้สารสนเทศ ดำเนินการวิจัยปฏิบัติการหรือการวิจัยปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม ในการนำแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานครไปใช้จริง

4. ควรใช้วิธีการศึกษาอนาคตหรือมองอนาคตในรูปแบบต่างๆ ทั้งนี้ยังมีผู้สนใจดำเนินการวิจัยน้อยมากในสังคมไทย เนื่องจากปัจจัยหลายอย่าง อาทิ การมีองค์ความรู้ที่ถูกต้องเกี่ยวกับเทคนิคกระบวนการศึกษาอนาคต จึงควรมีการวิจัยศึกษาอนาคตภาพประเด็นทางสังคมใหม่ๆ เช่น การวิจัยอนาคตภาพสถานการณ์การรู้สารสนเทศของหน่วยงานต่างๆ แนวโน้มรูปแบบการดำเนินงานการพัฒนาการรู้สารสนเทศของประเทศไทย ลักษณะความต้องการในการรู้สารสนเทศของกลุ่มเป้าหมายที่หลากหลายในสังคมไทย เป็นต้น โดยการประยุกต์วิธีการมองอนาคตสามารถนำไปใช้ในการประชุมวางแผนระดับนโยบาย หรือการประชุมประชาคมในระดับชุมชนพื้นที่ จึงเป็นประโยชน์ต่อกลุ่มองค์กรและชุมชน ซึ่งการศึกษาอนาคตหรือการมองอนาคตนี้เองสามารถปรับใช้ในมิติต่างๆ ตามความเหมาะสมต่อไป

รายการอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนพัฒนาการศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ ฉบับที่ 12 (พ.ศ. 2560 - 2564)**. กรุงเทพฯ: สำนักนโยบายและยุทธศาสตร์ สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงศึกษาธิการ.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **พระราชบัญญัติส่งเสริมการศึกษาระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย พ.ศ. 2551**. กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- คณาจารย์ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. (2548). **ทักษะการรู้สารสนเทศ**. กรุงเทพฯ : ภาควิชาบรรณารักษศาสตร์และสารนิเทศศาสตร์คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จารุณี สุปินะเจริญ และนัดดาเวตี นุ่มนาค. (2551). **การรู้สารสนเทศของนิสิตชั้นปีที่ 1 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์**. วารสารมนุษยศาสตร์, 17(1) 20-32.
- ชุ่มจิตต์ แซ่ฉั่น และวรสิริ สิริวิพันธ์. (2559). ปัญหาการรู้สารสนเทศและเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารของนักเรียนมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนเอกชนสอนศาสนาอิสลาม ในจังหวัดชายแดนภาคใต้. **วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์** 12, 2 (กรกฎาคม – ธันวาคม) : 71- 109.
- ชุตินา สัจจามันท์. (2560). **การพัฒนาารูปแบบเครือข่ายการรู้สารสนเทศประชาคมอาเซียน**. กรุงเทพฯ : สำนักบรรณสารสนเทศ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี.
- ดวงกมล อุ่นจิตติ. (2545). **รายงานการวิจัยเรื่อง การประเมินการรู้สารสนเทศของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยบูรพา**. ชลบุรี : คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- เทอดศักดิ์ ไม้เท้าทอง. (2557). **การส่งเสริมการรู้สารสนเทศสำหรับการศึกษาระดับอุดมศึกษา**. **วารสารสารสนเทศศาสตร์** 32, 1 (มกราคม – เมษายน 2557) : 120-137.
- นุรีดา จะปะกียา ชุตินา คำแก้ว และซูลฟีเกอร์ มาโซ. (2557). **รายงานวิจัย การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาสถาบันอุดมศึกษาในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้**. ยะลา : มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- บรรเลง สระมูล. (2546). **การประเมินความต้องการเพื่อพัฒนานักศึกษาด้านสมรรถนะสารสนเทศ: การศึกษากลุ่มพหุ**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาวิจัยการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ประวัตรวงศ์ ยางกลาง. (2548). **ผลการเรียนแบบค้นหาสารสนเทศบนเว็บตามกระบวนการ Big 6 ที่มีผลต่อทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาระดับปริญญาตรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาโสตทัศนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ปารีชาต เสารยะวิเศษ. (2552). **การพัฒนาการรู้สารสนเทศของนักเรียนระดับประถมศึกษาในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ปิยะ คักดิ์เจริญ. (2553). **การพัฒนาารูปแบบการฝึกอบรมการศึกษานอกระบบโรงเรียนผ่านเว็บตามแนวคิดการเรียนรู้แบบนำตนเองและแบบใช้ทรัพยากรเป็นฐานเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศและการเรียนรู้**

- แบบนำตนเองของผู้ใช้บริการศูนย์บรรณสารสนเทศทางการศึกษา. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. (2551). **คู่มือการเปลี่ยนผ่านการศึกษาตามหลัก “สัตตศिला”**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- ภาพพิมพ์ เชื้อทหาร. (2558). **ผลของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ด้วยการนำตนเองโดยใช้เทคโนโลยีแบบเคลื่อนที่ที่มีต่อการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ระบบสารสนเทศสำนักงานกศน. **รายงานนักศึกษาหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ.2551 ภาคเรียนที่ 2 / 2 5 6 0**. [Online]. Available From : http://203.172.142.230/mis-dashboard/index.php?_is/1&budgettyp=0 [2017, December 18]
- รังสรรค์ สุกันทา. (2543). **การรู้สารสนเทศ ชีตความสามารถที่จำเป็นเพื่อการเรียนรู้ตลอดชีวิต**. ใน วารสารครุศาสตร์, ปีที่ 28 ฉบับที่ 3 มีนาคม – มิถุนายน 2543.
- วีรี ตันตือนุนานนท์. (2556). **การพัฒนารูปแบบการฝึกอบรมเพื่อเสริมสร้างการรู้สารสนเทศสำหรับแรงงานกลุ่มอุตสาหกรรมการผลิตตามแนวคิดการเรียนรู้แบบร่วมกันและการเรียนรู้เท่าทันเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษานอกระบบโรงเรียน คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา พิทักษ์ศักดิ์ ทิศาภาคย์ และชญญสร อรรณพ ณ อยุธยา. (2561). **การพัฒนาตัวบ่งชี้การเท่าทันสื่อ สารสนเทศ และเทคโนโลยีดิจิทัลเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองในระบอบประชาธิปไตยระดับช่วงวัยผู้สูงอายุ**. กรุงเทพฯ : สถาบันสื่อเด็กและเยาวชน.
- แววตา เตชาทวิวรรณ. (2551). **การบูรณาการการรู้สารสนเทศในระบบจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาคอมพิวเตอร์ศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ.
- ศनिया จิโนวัฒน์. (2547). **การนำเสนอรูปแบบการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารสำหรับโรงเรียนในโครงการพัฒนาการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนต้น**. วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต สาขาวิชาสัตตศิลศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สัจจารีย์ ศิริชัย. (2552). **การพัฒนาทักษะการรู้สารสนเทศของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสารสนเทศศึกษา บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุมาลี สังข์ศรี และวีระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา. (2558). **หน่วยที่ 6 การเรียนรู้ตลอดชีวิตของวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ ใน เอกสารการสอนชุดวิชา พัฒนาการวัยผู้ใหญ่และผู้สูงอายุ หน่วยที่ 1-7. (หน้า 6-1 – 6-39).** นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2561). **นโยบายและจุดเน้นการดำเนินงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ประจำปีงบประมาณ 2561.** กรุงเทพฯ : สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย.

สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย (2555). **หลักสูตรการศึกษานอกระบบระดับ การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.** กรุงเทพฯ: สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและ การศึกษาตามอัธยาศัย.

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2549). **รายงานการวิจัยการพัฒนารูปแบบการรัฐสารสนเทศสำหรับสังคมไทย ระยะที่ 1.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาชัญญา รัตนอุบล และคณะ. (2550). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรัฐสารสนเทศสำหรับสังคมไทย.** กรุงเทพฯ : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อาชัญญา รัตนอุบล อำไพ ตีรณสาร คัคนางค์ มณีศรี กวิสรา รัตนากร ยุรววัฒน์ คล้ายมงคล รับขวัญ ภูเขาแก้ว วี ระเทพ ปทุมเจริญวัฒนา วรรัตน์ อภินันท์กุล. (2547). **การพัฒนารูปแบบการเสริมสร้างการรัฐ สารสนเทศสำหรับสังคมไทย.** กรุงเทพมหานคร : สภาวิจัย.

อาชัญญา รัตนอุบล. (2551). “การใช้แนวคิดการรัฐสารสนเทศในการศึกษานอกระบบโรงเรียน”. ในหนังสือ **แนวคิดและทฤษฎีที่นำสู่ทางการศึกษานอกระบบโรงเรียน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัย.

อุทุมพร ชื่นวิญญา. (2554). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนที่ผสมผสานรูปแบบ INFOHIO DIALOGUE และกระบวนการการเรียนรู้แบบสืบสอบเพื่อเสริมสร้างการรัฐสารสนเทศของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1.** วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชาหลักสูตรและการสอนคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

อุ้นตา นพคุณ จันทรเพ็ญ เชื้อพานิช และปทีป เมธาคุณวุฒิ. (2526). **รายงานการวิจัยคุณลักษณะของ ประชาชนในกรุงเทพมหานครตามเป้าหมายทางการศึกษา: สภาพปัจจุบันและแนวโน้ม.** กรุงเทพมหานคร : คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Alan Bundy Adelaide Australian and New Zealand Institute for Information Literacy, (2004). **Australian and New Zealand Information Literacy Framework principles, standards and practice.** [Online]. Available From : <http://www.caul.edu.au/info-literacy/InfoLiteracyFramework.pdf> [2017, November 20]

American Library Association. (1989). **American Library Association Presidential Committee on Information Literacy. Final Report.** [Online]. Available From : <https://eric.ed.gov/?id=ED315074> [2017, November 20]

- American Library Association. (1998). **A progress report on information literacy: an update on the American Library Association Presidential Committee on Information Literacy: Final Report.** [Online]. Available from:
<http://www.ala.org/acrl/publications/whitepapers/progressreport> [2018, June 6]
- Brown Cecelia M. & Krumholz Lee R. (2002). **Integrating information literacy into the science curriculum.** *College & Research Libraries* 63 (2), 111-123.
- Bundy, A. (2004). **Australian and New Zealand Information literacy framework.** 2nd ed. Adelaide, Australia: ANZIL.
- Council of Australian University Librarians. (2001). **Information Literacy Standard.** Canberra : Councils of Australian University Librarians. Available from:
archive.caul.edu.au/caul-doc/InfoLitStandards2001.doc [2018, June 8]
- Cooke, N. A. (2010). Becoming an andragogical librarian: Using library instruction as a tool to combat library anxiety and empower adult learners. **New Review of Academic Librarianship** 16, 208-227.
- Cox, J. L., & VanderPol, D. (2005). Promoting information literacy: A strategic approach. **Research Strategies**, 20, 69-76.
- Doyle, C.S. (1992). Outcome measures for information literacy within the national education goals of 1990. In **Final report to National Forum on Information Literacy.** Flagstaff, AZ: National Forum on Information Literacy.
- Eisenberg, M. B., & Berkowitz, R. E. (2002). **The Big6 information problem-solving approach.** [Online]. Available From : <http://www.big6.com>. [2017, November 20]
- Gibson, M.R. (2002). **A Qualitative investigation for designing intermediate (Grades 4-6) information literacy instruction: Integrating inquiry, mentoring, and on-line resources.** MI. ProQuest Information and Learning Company
- Knowles, M.S. (1980). **The Modern Practice of Adult Education.** New York : Cambridge, The Adult Education.
- Krejcie, R.V., and Morgan, E.W. (1970). **Educational and psychological measurement.**[Online]. Available from : <http://www.watpon.com/table/mogan.pdf> [2012, October 30]
- Kurbanoglu, S.S. (2003). **Self-efficacy : A concept closely linked to information literacy and lifelong learning.** *Journal of Documentation* 59(6).
- Maughan, P. D. (2001). Assessing information literacy among undergraduate : A discussion of the Literature and the University of California-Berkley assessment experience. **College and Research Libraries** 62, 1 (January): 71-85.

- Minnesota. (2 0 0 9) . **21st Century Skills Minnesota**. [Online] . Available From : <http://www.21stcenturyskillsmn.org/> [2017, November 20]
- Rhoden, L. (2015). Designing information literacy instruction for adult learners. **The Christian Librarian** 58, 1: 25-35. [Online] . Available From : <http://digitalcommons.georgefox.edu/cgi/viewcontent.cgi?article=1347&context=tcl> [2018, June 8]
- Rockman, Ilene F. (2004) . **Integrating Information Literacy into the Higher Education Curriculum**. San Francisco : A Wiley Imprint.
- Singhal A. & Rogers E.M. (1989). “Pro-social television for development in India” I R.E.Rice and C.Atkins, eds., **Public communication campaign**. Newbury Park, CA : Sage.
- Thomas, N.P. (1999) . **Information literacy and Information skills instruction : Applying research to practice in the school library media center**. Englewood: Libraries Unlimited.
- Webber, S., and Johnston, B. (2000) . “Conceptions of information literacy : New perspectives and implications.” **Journal of Information Science** 26, 6: 381-397.
- Webber, Sheila. (2003) . An international information literacy certificate: opportunity or dead-end. In: **World library and information congress : programme and proceedings 69th IFLA general conference and council**, August 1st – 9th 2003, Berlin, German, The Hague: IFLA [Online]. Available From : <http://archive.ifla.org/IV/ifla69/papers/199e-Webber.pdf> [2017, November 20]

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิตรวจเครื่องมือวิจัย

1. รองศาสตราจารย์ ดร.อาชัญญา รัตนอุบล

อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

2. รองศาสตราจารย์ ดร.จินตวีร์ คล้ายสังข์

อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

3. ดร.ปาน กิมปี

อาจารย์พิเศษภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และศึกษานิเทศก์เชี่ยวชาญ
สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

4. ดร.นภมณฑล สิบหมื่นเปี่ยม

หัวหน้ากลุ่มงานวิจัยและพัฒนา สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย

5. อาจารย์ชวันธร มงคลเลิศพล

นักจัดการความรู้อาวุโส อุทยานการเรียนรู้ TK park

ภาคผนวก ข
รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิเข้าร่วมสนทนากลุ่ม

1. ดร.สมบัติ สุวรรณพิทักษ์
อดีตรองปลัดกระทรวง สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ และผู้อำนวยการสำนักบริหารงานการศึกษา
นอกโรงเรียน
2. ดร.วิรุฬห์ นิลโมจน์
อดีตผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านส่งเสริมมาตรฐานการศึกษานอกโรงเรียน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบ
และการศึกษาตามอัธยาศัย
3. ดร.อภิรดี กันเดซ
ผู้อำนวยการกลุ่มแผนงาน สำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย
4. ผอ.วิบูลผล พร้อมมูล
ผู้อำนวยการสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยกรุงเทพมหานคร
5. ดร.กรรณิการ์ อินทราย
ผู้อำนวยการศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชเทวี
6. อาจารย์เนาวรัตน์ ทิพย์ไสยาช
ข้าราชการครูประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชเทวี
7. นายหทัยภัทร พุทธิรักษา
นักศึกษาประจำศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตราชเทวี
8. รองศาสตราจารย์ ดร.ประกอบ กรณีกิจ
อาจารย์ประจำภาควิชาเทคโนโลยีและสื่อสารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุวิจิตา จรุงเกียรติกุล
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาตลอดชีวิต คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะ ศักดิ์เจริญ
อาจารย์ประจำภาควิชาการศึกษาต่อเนื่องและอาชีวศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
11. ดร.ภัทรา วายจตุ
สถาบันรามจิตติ

ภาคผนวก ค
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย



แบบสอบถามเพื่อการวิจัยของนักศึกษาภาค.....
แบบสำรวจพฤติกรรมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะครุศาสตร์ เพื่อจัดทำโครงการ “แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการรัฐสารสนเทศและการจัดการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือให้ท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามฉบับนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรัฐสารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร คำตอบของท่านจะไม่ถูกนำเสนอเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอเป็นภาพรวม ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 2 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม และตอนที่ 2 พฤติกรรมการรัฐสารสนเทศ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือกับการวิจัยครั้งนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความในช่องว่างที่เหมาะสม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับ ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย
4. เชื้อชาติ ไทย จีน มาเลย์ อินเดีย เมียนมาร์ ลาว กัมพูชา
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
5. ศาสนา พุทธ คริสต์ อิสลาม ฮินดู อื่นๆ โปรดระบุ.....
6. นักศึกษามีพี่น้องรวมทั้งตัวเอง 1 คน 2 คน 3 คน 4 คน 5 คน อื่นๆ โปรดระบุ.....
นักศึกษาคือ 1 2 3 4 5 อื่นๆ โปรดระบุ.....
7. อาชีพที่นักศึกษาทำอยู่
 รับราชการ/พนักงานรัฐวิสาหกิจ พนักงานรับค่าจ้างรายวันในสถานประกอบการ/โรงงาน
 พนักงานบริษัทเอกชน ค้าขายเล็กๆ น้อยๆ
 เจ้าของบริษัท/ร้านค้า รับจ้างทั่วไป
 ชาวนา/ชาวไร่/ชาวนสวน ไม่ได้ประกอบอาชีพ
 อื่นๆ โปรดระบุ.....
8. สื่อที่ใช้ในการรับและหาข้อมูลข่าวสารบ่อยที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ เรียงลำดับจาก 1-6 โดย 1 หมายถึงบ่อยที่สุด 6 หมายถึง น้อยที่สุด)
 สื่อบุคคล โปรดระบุ.....
 สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น หนังสือราชการ หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว) โปรดระบุ.....
 สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น คอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์ตั้งโต๊ะ แท็บเล็ตคอมพิวเตอร์ โน้ตบุ๊ก) โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ วิทยุ เทปบันทึกเสียง วิทยุคลื่น วีซีดี ดีวีดี) โปรดระบุ.....
โปรดระบุโปรแกรมที่ใช้ ไลน์(line) เฟสบุ๊ก(facebook) อินสตาแกรม(instagram) ทวิตเตอร์(twitter) อื่นๆ เช่น ลิงก์อิน(Linkedin) พินเทอเรสต์(pinterest) วีแชท(WeChat) ทัมเบลอร์(tumblr) สแนปแชต(snapchat) แฟนเพจ(fanpage) โปรดระบุ.....
 สื่อประเภทสถานที่ (เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ที่ตั้งทางศาสนา) โปรดระบุ.....
 สื่อประเภทรธรรมชาติ (เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า) โปรดระบุ.....
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....
9. ข้อมูลข่าวสารที่ค้นหาบ่อยที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ เรียงลำดับจาก 1-19 โดย 1 หมายถึง บ่อยที่สุด 19 หมายถึง น้อยที่สุด)
 ศาสนา ปัญหาสังคม (ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ) การท่องเที่ยว
 การศึกษา การพัฒนาสังคมและชุมชน บทความแสดงความคิดเห็น
 เศรษฐกิจและการทำมาหากิน สิ่งแวดล้อม บันเทิง
 การเมือง กีฬา ประชาศโชน
 การปกครองท้องถิ่น สุขภาพ กิจกรรมเด็กและเยาวชน
 วิทยาการ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี ต่างประเทศ ผู้หญิง
 อื่นๆ (โปรดระบุ).....

ตอนที่ 2 พฤติกรรมการรู้สารสนเทศ

คำชี้แจง โปรดระบุว่าท่านทำพฤติกรรมเกี่ยวกับการค้นหาข้อมูลต่อไปนี้หรือไม่ หากทำ ท่านทำบ่อยเพียงใด โดยกาเครื่องหมาย X ทับตัวเลขที่ตรงกับพฤติกรรมของท่านมากที่สุด

- ⑤ หมายถึง ท่านทำพฤติกรรมนั้นบ่อยมาก
- ④ หมายถึง ท่านทำพฤติกรรมนั้นค่อนข้างบ่อย
- ③ หมายถึง ท่านทำและไม่ทำพฤติกรรมนั้นพอๆ กัน
- ② หมายถึง ท่านไม่ค่อยทำพฤติกรรมนั้น
- ① หมายถึง ท่านไม่ทำพฤติกรรมนั้นเลย

การกระทำ		ทำ บ่อย มาก	ทำ ค่อนข้าง บ่อย	ทำและ ไม่ทำ พอๆกัน	ไม่ ค่อย ทำ	ไม่ ทำ เลย
		5	4	3	2	1
1	ปรึกษาอาจารย์หรือพูดคุยกับเพื่อนเพื่อระบุหัวข้อรายงานหรือข้อมูลที่ต้องการ	5	4	3	2	1
2	ตั้งคำถามเกี่ยวกับข้อมูลที่ต้องการ	5	4	3	2	1
3	สำรวจแหล่งข้อมูลต่างๆ ไปเพื่อสร้างความคุ้นเคยกับหัวข้อเรื่องที่นักศึกษาสนใจศึกษาหรือทำรายงาน	5	4	3	2	1
4	กำหนดลักษณะของข้อมูลที่ต้องการเพื่อให้ค้นหาได้ง่ายขึ้น	5	4	3	2	1
5	ระบุคำสำคัญหรือคำศัพท์ที่เกี่ยวข้องเพื่อบรรยายถึงข้อมูลที่ต้องการ	5	4	3	2	1
6	แสวงหาข้อมูลที่ต้องการจากหลายๆ แหล่งทั้งที่ศูนย์ กศน.และที่อื่นๆ	5	4	3	2	1
7	ใช้ข้อมูลจากหลายแหล่ง เช่น บุคคล หนังสือพิมพ์ หนังสือ e-book วารสาร พจนานุกรม สารคดี เป็นต้น	5	4	3	2	1
8	พิจารณาว่าข้อมูลมีความเกี่ยวข้องกับหัวข้อที่ศึกษา	5	4	3	2	1
9	พยายามเรียนรู้ทักษะใหม่ๆ เช่น ทักษะคอมพิวเตอร์ ทักษะการใช้โทรศัพท์มือถือ และการใช้ห้องสมุด เพื่อใช้ในการหาข้อมูล	5	4	3	2	1
10	ใช้วิธีการค้นหาข้อมูลหลายอย่าง เช่น ใช้อินเทอร์เน็ต อ่านหนังสือ ดูสารคดี เป็นต้น	5	4	3	2	1
11	ตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูลโดยค้นจากหลายๆ แหล่ง	5	4	3	2	1
12	ระบุคำสำคัญ คำที่มีความหมายเหมือนกัน และคำที่เกี่ยวข้องกับข้อมูลที่ต้องการ เพื่อใช้ในการสืบค้น	5	4	3	2	1
13	เลือกคำที่เฉพาะเจาะจงกับแหล่งข้อมูลที่สืบค้น	5	4	3	2	1
14	ใช้ระบบการสืบค้นข้อมูลหลายรูปแบบ	5	4	3	2	1
15	ค้นหาหนังสือในห้องสมุดโดยดูเลขหมู่หนังสือหรือดัชนีวารสาร	5	4	3	2	1
16	ใช้บริการสืบค้นออนไลน์หรือปรึกษาบรรณารักษ์ของห้องสมุด หรือผู้เชี่ยวชาญในเรื่องนั้นๆ เพื่อสืบค้นข้อมูลที่ต้องการ	5	4	3	2	1
17	เลือกเทคโนโลยีที่เหมาะสมที่สุดเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ต้องการ เช่น เครื่องถ่ายเอกสาร ซอฟต์แวร์ เครื่องสแกน อุปกรณ์โสตทัศนูปกรณ์ เป็นต้น	5	4	3	2	1
18	จับประเด็นหลักหรือใจความสำคัญเมื่ออ่านหนังสือ	5	4	3	2	1

การกระทำ		ทำ บ่อย มาก	ทำ ค่อนข้าง บ่อย	ทำและ ไม่ทำ พอๆกัน	ไม่ ค่อย ทำ	ไม่ ทำ เลย
		5	4	3	2	1
19	ตรวจสอบและเปรียบเทียบข้อมูลจากหลายๆ แหล่งเพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ ความตรง ความแม่นยำ ความเฉพาะทาง ความทันสมัย และมุมมองหรืออคติ	5	4	3	2	1
20	บอกได้ว่าข้อมูลที่ค้นมาได้ตรงกับความต้องการ	5	4	3	2	1
21	รับรู้เมื่อข้อมูลแสดงความลำเอียง บิดเบือน หรือโน้มน้ำหนักให้คล้อยตาม	5	4	3	2	1
22	ทดลองทำเค้าโครงหรือฉบับร่างก่อนลงมือทำจริงเพื่อดูว่าข้อมูลอยู่ในรูปแบบที่เหมาะสมหรือไม่	5	4	3	2	1
23	นำความรู้เดิมและทักษะที่ได้จากประสบการณ์เก่ามาใช้ในการวางแผนและทำงาน	5	4	3	2	1
24	ดัดแปลงข้อมูลเก่ามาใช้ในการแก้ปัญหาหรือทำงานเรื่องอื่นๆ ได้	5	4	3	2	1
25	เลือกสื่อและรูปแบบการเสนอผลงานได้อย่างเหมาะสม เช่น เขียนรายงาน ใช้ แผ่นใส ทำเทปบันทึกเสียง หรือทำวีดิโอ เป็นต้น	5	4	3	2	1
26	เข้าถึงข้อมูลโดยใช้รหัสผ่านที่ได้รับอนุญาต	5	4	3	2	1
27	ปฏิบัติตามระเบียบของศูนย์กศน.ในการเข้าถึงแหล่งข้อมูล	5	4	3	2	1
28	ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลที่นำเสนอ	5	4	3	2	1



แบบสอบถามเพื่อการวิจัยของผอ.กศน.และครูกศน.เขต.....
แบบสอบถามสภาพการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร

ผู้วิจัยได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากเงินทุนเพื่อการวิจัย กองทุนคณะครุศาสตร์ เพื่อจัดทำโครงการ “แนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร” โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพการรู้สารสนเทศและการจัดการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร และเพื่อเสนอแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือให้ท่านตอบคำถามทุกข้อในแบบสอบถามฉบับนี้ คำตอบของท่านมีความสำคัญอย่างยิ่งที่จะช่วยเป็นข้อมูลประกอบการพิจารณาแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร คำตอบของท่านจะไม่ถูกนำเสนอมือเป็นรายบุคคล แต่จะนำเสนอเป็นภาพรวม ดังนั้นจึงขอให้ท่านตอบตามความเป็นจริง

แบบสอบถามฉบับนี้มี 3 ตอน ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ ตอนที่ 3 ปัญหาของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ และตอนที่ 4 ความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

ขอขอบคุณที่ให้ความร่วมมือกับการวิจัยครั้งนี้

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรรัตน์ ปทุมเจริญวัฒนา
 คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 ผู้วิจัย

ตอนที่ 1 ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน หรือเติมข้อความในช่องว่างที่เหมาะสม

1. เพศ ชาย หญิง
2. อายุ ต่ำกว่า 30 ปี 31-40 ปี 41-50 ปี 51-60 ปี 61 ปีขึ้นไป
3. ระดับการศึกษาสูงสุด ต่ำกว่าปริญญาตรี ปริญญาตรี ปริญญาโท ปริญญาเอก
4. ประสบการณ์ในการทำงานณ ศูนย์กคน.นี้ ไม่ถึงปี 1-5 ปี 6-10 ปี 11-15 ปี 16 ปีขึ้นไป
5. สถานภาพ ผู้อำนวยการ ครู (ระดับที่สอน ประถมศึกษา มัธยมศึกษาตอนต้น มัธยมศึกษาตอนปลาย)

6. สื่อที่ใช้ในการรับและหาข้อมูลข่าวสารบ่อยที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ เรียงลำดับจาก 1-6 โดย 1 หมายถึงบ่อยที่สุด 6 หมายถึง น้อยที่สุด)

- สื่อบุคคล โปรดระบุ.....
- สื่อสิ่งพิมพ์ (เช่น หนังสือราชการ หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ วารสาร นิตยสาร จุลสาร ไปสเตอร์ แผ่นพับ ใบปลิว) โปรดระบุ.....
- สื่ออิเล็กทรอนิกส์ (เช่น คอมพิวเตอร์ โทรศัพท์มือถือ โทรทัศน์ วิทยุ เทปบันทึกเสียง วิทยุทัศน์ วีซีดี ดีวีดี) โปรดระบุ.....
- สื่อประเภทสถานที่ (เช่น ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ สวนสาธารณะ สวนสัตว์ สวนพฤกษศาสตร์ ศูนย์วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ศูนย์กีฬาและนันทนาการ ที่ตั้งทางศาสนา) โปรดระบุ.....
- สื่อประเภทรธรรมชาติ (เช่น อุทยานแห่งชาติ วนอุทยาน เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า) โปรดระบุ.....
- อื่นๆ โปรดระบุ.....

7. ข้อมูลข่าวสารที่ค้นหาบ่อยที่สุด (โปรดตอบทุกข้อ เรียงลำดับจาก 1-19 โดย 1 หมายถึง บ่อยที่สุด 19 หมายถึง น้อยที่สุด)

- | | | | |
|--|---|--|--|
| <input type="checkbox"/> ศาสนา | <input type="checkbox"/> วิทยาการ คอมพิวเตอร์ และเทคโนโลยี | <input type="checkbox"/> สุขภาพ | <input type="checkbox"/> ประกาศโฆษณา |
| <input type="checkbox"/> การศึกษา | <input type="checkbox"/> ปัญหาสังคม (ปัญหาอาชญากรรม ยาเสพติด ฯลฯ) | <input type="checkbox"/> ต่างประเทศ | <input type="checkbox"/> กิจกรรมเด็กและเยาวชน |
| <input type="checkbox"/> เศรษฐกิจและการทำมาหากิน | <input type="checkbox"/> การพัฒนาสังคมและชุมชน | <input type="checkbox"/> การท่องเที่ยว | <input type="checkbox"/> ผู้หญิง |
| <input type="checkbox"/> การเมือง | <input type="checkbox"/> สิ่งแวดล้อม | <input type="checkbox"/> บทความแสดงความคิดเห็น | <input type="checkbox"/> อื่นๆ (โปรดระบุ)..... |
| <input type="checkbox"/> การปกครองท้องถิ่น | <input type="checkbox"/> กีฬา | <input type="checkbox"/> บันเทิง | |

ตอนที่ 2 สภาพที่เป็นอยู่ของการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาตัดสินว่าข้อความที่กำหนดไว้ข้างล่างข้อใดที่ตรงกับสภาพที่เป็นอยู่ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยทำเครื่องหมาย “✓” ลงในช่อง โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- | | |
|----------------------|-------------------------------|
| 5 หมายถึง มากที่สุด | หมายความว่า มีสิ่งนั้นมาก |
| 4 หมายถึง มาก | หมายความว่า มีสิ่งนั้นพอสมควร |
| 3 หมายถึง ปานกลาง | หมายความว่า มีสิ่งนั้นปานกลาง |
| 2 หมายถึง น้อย | หมายความว่า มีสิ่งนั้นน้อย |
| 1 หมายถึง น้อยที่สุด | หมายความว่า ไม่มีสิ่งนั้นเลย |

1. **ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ** ครอบคลุมเรื่องการมีแหล่งวิทยากรในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพห้องเรียนและห้องสมุดที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับสภาพการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	มีแหล่งเรียนรู้ในชุมชนที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ กศน. เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ					
2	ภายในศูนย์กศน.มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารอย่างเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ					
3	ภายในศูนย์กศน.มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศอย่างเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ					
4	ภายในศูนย์กศน.มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ต					
5	อุปกรณ์อำนวยความสะดวกในการจัดสารสนเทศได้รับการดูแลซ่อมแซมอย่างสม่ำเสมอ					
6	ศูนย์กศน.มีการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยใช้สื่อหลากหลาย ทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ หรือ สื่อคอมพิวเตอร์					
7	ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนแต่ละที่มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้แก่นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป เทปบันทึกเสียง วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ					
8	ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนแต่ละที่มีเนื้อที่พอเพียงในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ศึกษาอย่างสะดวก					

ข้อ	ข้อความ	ระดับสภาพการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
9	ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีโต๊ะ เก้าอี้ที่สามารถปรับเปลี่ยน เคลื่อนย้ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียน					
10	มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ให้มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา					
11	ห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีการจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
12	ห้องเรียนไม่มีเสียงรบกวนจากภายนอกห้องเรียน ที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศ					
13	ห้องเรียนมีอากาศถ่ายเทสะดวก					
14	ห้องเรียนมีแสงสว่างเพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ					
15	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีปริมาณหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อาทิเช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ให้ค้นคว้าอย่างเพียงพอ					
16	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนอุปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้บริการอย่างพอเพียง					
17	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีบริการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษาและผู้มาใช้บริการอย่างเพียงพอ					
18	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตอย่างเพียงพอ					
19	ภายในห้องสมุดของศูนย์ฯ มีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการอย่างสะดวก					
20	มีโต๊ะเก้าอี้ที่สามารถปรับเปลี่ยนเคลื่อนย้ายให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องสมุด					
21	มีการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงสภาพแวดล้อมในห้องสมุดให้มีชีวิตชีวา สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลา					
22	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีการจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
23	ห้องสมุดของศูนย์ฯ ไม่มีเสียงรบกวนจากภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศ					
24	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีอากาศถ่ายเทสะดวก					
25	ห้องสมุดของศูนย์ฯ มีแสงสว่างเพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ					

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ครอบคลุมเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้เรียน อาทิเช่น การสนับสนุนให้ผู้สอน ผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ การผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับสภาพการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	มีการสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลาย					
2	มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับข้อมูลสารสนเทศอย่างอิสระ					
3	มีการสนับสนุนกิจกรรมค้นหาสารสนเทศ ที่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษา					
4	มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ					
5	มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ					
6	มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ					
7	มีการส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้					
8	มีการส่งเสริมให้มีการประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ					
9	มีการส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน					
10	มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม					
11	มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษา					
12	มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์กศน.					

3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และการจัดการ ครอบคลุมเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับสภาพการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ กศน.					
2	มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ กศน. ของฝ่ายบริหารอย่างชัดเจน					
3	มีการส่งเสริมให้มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์ กศน.					
4	มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน					
5	มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ กศน.อย่างจริงจัง					
6	มีการส่งเสริมให้ผู้สอนมีการประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเอง					
7	มีการส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ					
8	มีการกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม					
9	มีการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ					
10	เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ กศน.					

ตอนที่ 3 ปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาตัดสินว่าข้อความที่กำหนดไว้ข้างล่างข้อใดตรงกับปัญหาที่ท่านกำลังประสบอยู่ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยทำเครื่องหมาย “✓” ลงในช่อง โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด	หมายความว่า มีปัญหานั้นมาก
4 หมายถึง มาก	หมายความว่า มีปัญหานั้นพอสมควร
3 หมายถึง ปานกลาง	หมายความว่า มีปัญหานั้นปานกลาง
2 หมายถึง น้อย	หมายความว่า มีปัญหานั้นน้อย
1 หมายถึง น้อยที่สุด	หมายความว่า ไม่มีปัญหานั้นเลย

1. **ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ** ครอบคลุมเรื่องปัญหาของการมีแหล่งวิทยาการในชุมชนที่ไม่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพห้องเรียนและห้องสมุดที่ไม่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ไม่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	ในเขตที่ศูนย์ กศน. ตั้งอยู่ ขาดแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ กศน. เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ เป็นอย่างมาก					
2	อุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในศูนย์ กศน. เพื่อใช้ในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ ยังไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก					
3	ภายในศูนย์ กศน. มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพชำรุดและไม่เหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก					
4	อุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ มีไม่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก					
5	ระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในศูนย์ กศน. มักขัดข้องเสมอ					
6	ศูนย์ กศน. ประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสาร โดยยังไม่ใช้สื่อที่หลากหลาย ทั้งในรูปแบบสื่อสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์ สื่อคอมพิวเตอร์ (เว็บไซต์ เพจบุ๊ก) เป็นอย่างมาก					
7	ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีนั้น อุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้แก่ นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพชำรุดและไม่เหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก					

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
8	ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่มีเนื้อที่ไม่พอเพียงในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่นักศึกษาอย่างสะดวกเป็นอย่างมาก					
9	ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ไม่สามารถเคลื่อนย้ายโต๊ะและเก้าอี้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียนเป็นอย่างมาก					
10	ห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ไม่สามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้เป็นอย่างมาก					
11	ห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ไม่สามารถจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้					
12	ห้องเรียนมีเสียงรบกวนจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก					
13	การถ่ายเทอากาศในห้องเรียนไม่ดีเป็นอย่างมาก					
14	ห้องเรียนมีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก					
15	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีปริมาณหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อาทิเช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ให้ค้นคว้าได้ง่ายและไม่หลากหลายเป็นอย่างมาก					
16	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนูปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้บริการน้อยมาก					
17	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. ยังมีบริการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษาและผู้มาใช้บริการน้อยมาก					
18	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. ยังมีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตน้อย					
19	ภายในห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีเนื้อที่ไม่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการเป็นอย่างมาก					
20	ในห้องสมุดไม่สามารถจัดหรือปรับเปลี่ยนโต๊ะเก้าอี้ให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศได้เลย					
21	ห้องสมุดขาดบรรยากาศของควมมีชีวิตชีวาเป็นอย่างมาก และไม่สามารถปรับเปลี่ยนสภาพให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้					
22	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองน้อยมาก					
23	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีเสียงรบกวนจากภายในและภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก					
24	ภายในห้องสมุดของศูนย์ กศน. อากาศถ่ายเทไม่สะดวกเป็นอย่างมาก					
25	ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีแสงสว่างไม่เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศเป็นอย่างมาก					

2. **ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ** ครอบคลุมเรื่องกิจกรรมการเรียนการสอนที่ยังไม่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้เรียน อาทิเช่น การขาดการสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การไม่ค่อยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การขาดการนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การขาดการประเมินการใช้สารสนเทศ การขาดการส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การขาดการนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ การขาดการผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	ผู้สอนไม่ส่งเสริมและสนับสนุนให้นักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการ					
2	ผู้สอนไม่ส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ					
3	ผู้สอนไม่ส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ					
4	มีการส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการน้อยมาก					
5	มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศน้อยมาก					
6	มีการส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศน้อยมาก					
7	มีการส่งเสริมเล็กน้อยในการให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการ ของนักศึกษา เป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้					
8	มีการส่งเสริมให้นักศึกษาประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ น้อยมาก					
9	มีการส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบันน้อยมาก					
10	มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม น้อยมาก					
11	มีการสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษาน้อยมาก					
12	มีการส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์ กศน. น้อยมาก					

3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และการจัดการ ครอบคลุมเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมสารสนเทศทางศูนย์กศน. การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับปัญหาการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	ผู้สอนไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ กศน.					
2	ฝ่ายบริหารไม่ชี้แจงให้ผู้สอนมีความเข้าใจนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ กศน. อย่างชัดเจน					
3	ขาดการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน.					
4	ไม่มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน					
5	การดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ กศน. ยังไม่จริงจังและต่อเนื่อง					
6	ขาดการส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
7	การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนยังมีน้อยมาก					
8	การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนยังไม่เสมอภาค และเหมาะสม					
9	ขาดการส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ					
10	ชุมชนยังไม่ได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ กศน.					

ตอนที่ 4 ความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาตัดสินว่าข้อความที่กำหนดไว้ข้างล่างข้อใดที่ตรงกับปัญหาที่ท่านกำลังประสบอยู่ตามความเป็นจริงในปัจจุบัน โดยทำเครื่องหมาย “✓” ลงในช่อง โดยเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งออกเป็น 5 ระดับ ดังนี้

- | | |
|----------------------|-------------------------------------|
| 5 หมายถึง มากที่สุด | หมายความว่า มีความต้องการมาก |
| 4 หมายถึง มาก | หมายความว่า มีความต้องการพอสมควร |
| 3 หมายถึง ปานกลาง | หมายความว่า มีความต้องการปานกลาง |
| 2 หมายถึง น้อย | หมายความว่า มีความต้องการน้อย |
| 1 หมายถึง น้อยที่สุด | หมายความว่า ไม่มีความต้องการนั้นเลย |

1. **ด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ** ครอบคลุมเรื่องของการมีแหล่งวิทยากรในชุมชนที่ไม่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพห้องเรียนและห้องสมุดที่ไม่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ สภาพของวัสดุอุปกรณ์ต่างๆ ที่ไม่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	การเข้าถึงแหล่งเรียนรู้ที่เอื้อต่อการจัดสารสนเทศหรือให้ข้อมูลต่อนักศึกษาในศูนย์ กศน. เช่น ภูมิปัญญา ห้องสมุด พิพิธภัณฑ์ สวนสาธารณะ ฯลฯ ได้สะดวก					
2	การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในศูนย์ กศน. เพื่อใช้ในการจัดสารสนเทศและให้ข้อมูลข่าวสารกับนักศึกษา เช่น กระดาน บอร์ด ฯลฯ ที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษา					
3	การสนับสนุนให้มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ อยู่ในสภาพดี ทันสมัยเหมาะสมกับการใช้งาน					
4	การสนับสนุนให้มีมีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกที่ใช้ไฟฟ้าในการจัดสารสนเทศ เช่น ปลั๊กไฟ เครื่องคอมพิวเตอร์ ฯลฯ ที่เพียงพอกับจำนวนนักศึกษาเป็นอย่างมาก					
5	มีระบบ wifi หรือระบบเชื่อมต่ออินเทอร์เน็ตภายในศูนย์ กศน. ที่เข้าถึงง่ายและรวดเร็ว					
6	มีการสนับสนุนด้านต่างๆ ในการพัฒนาสิ่งพิมพ์ สื่อโสตทัศนูปกรณ์สื่อคอมพิวเตอร์ (เว็บไซต์ เพชบุ๊ก) ในการประชาสัมพันธ์ ให้กับศูนย์ กศน.					
7	สนับสนุนให้ภายในห้องเรียนแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนแต่ละที่มีนั้น มีอุปกรณ์อำนวยความสะดวกทั่วไปในการจัดสารสนเทศให้นักศึกษา เช่น วิทยุ เทป วีดิทัศน์ เครื่องฉายข้ามศีรษะ คอมพิวเตอร์ ฯลฯ ที่อยู่ในสภาพชำรุดและเหมาะสมกับการใช้งานเป็นอย่างมาก					

ข้อ	ข้อความ	ระดับความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
9	การออกแบบโต๊ะและเก้าอี้ภายในห้องเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถเคลื่อนย้ายได้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องเรียน					
10	จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนและศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถจัดสภาพแวดล้อมภายในให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้					
11	จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนในแต่ละห้องหรือศูนย์การเรียนรู้แต่ละที่ที่สามารถจัดมุมการเรียนรู้ด้วยตนเองได้					
12	จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนให้สามารถลดเสียงรบกวนจากภายนอกได้					
13	จัดหาหรือออกแบบห้องเรียนให้สามารถถ่ายเทอากาศได้ดี					
14	จัดหาอุปกรณ์แสงสว่างสำหรับห้องเรียนให้เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ					
15	ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีปริมาณหนังสือ และสื่อสิ่งพิมพ์อื่นๆ อาทิเช่น วารสาร นิตยสาร หนังสือพิมพ์ ตำรา หนังสือ และมีหนังสืออิเล็กทรอนิกส์ ฯลฯ ที่สามารถค้นคว้าได้และหลากหลาย					
16	ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีอุปกรณ์ประเภทสื่ออิเล็กทรอนิกส์ เช่น คอมพิวเตอร์ โสตทัศนอุปกรณ์ ให้นักศึกษาได้ใช้อย่างเพียงพอ					
17	ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีบริการให้ข้อมูลสารสนเทศแก่นักศึกษาและผู้มาใช้บริการได้อย่างเพียงพอ					
18	ส่งเสริมให้ห้องสมุดของศูนย์ กศน. มีการให้บริการการสืบค้นทางอินเทอร์เน็ตได้อย่างรวดเร็ว					
19	ออกแบบภายในห้องสมุดของศูนย์ กศน. ให้มีเนื้อที่เพียงพอในการจัดกิจกรรมสารสนเทศให้แก่ผู้มาใช้บริการ					
20	จัดหาและออกแบบโต๊ะเก้าอี้ที่สามารถให้เหมาะสมกับกิจกรรมสารสนเทศในห้องสมุดได้					
21	ส่งเสริมให้ห้องบรรยากาศของควมมีชีวิตชีวา และสามารถปรับเปลี่ยนสภาพให้สอดคล้องกับสารสนเทศที่มีการเปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้					
22	ออกแบบห้องสมุดของศูนย์ กศน. ให้มีมุมการเรียนรู้ด้วยตนเอง					
23	มีระบบป้องกันเสียงรบกวนจากภายนอกที่มีผลกระทบต่อการเรียนรู้สารสนเทศในห้องสมุด					
24	มีระบบการถ่ายเทอากาศภายในห้องสมุด					
25	จัดหาและทำระบบแสงสว่างในห้องสมุดให้เพียงพอต่อการรับรู้สารสนเทศ					

2. ด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ ครอบคลุมเรื่องความต้องการกิจกรรมการเรียนการสอนที่ส่งเสริมการรู้สารสนเทศของผู้เรียน อาทิเช่น การสนับสนุนให้ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันระบุแหล่งสารสนเทศ/เลือกสารสนเทศที่จะนำมาใช้ การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามปัญหา/วิเคราะห์และวิจารณ์เกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ การนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ การประเมินการใช้สารสนเทศ การส่งเสริมจริยธรรมในการใช้สารสนเทศ การนำแหล่งวิทยาการในชุมชนมาให้ข้อมูลสารสนเทศ การผลิตนวัตกรรมที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนและนักศึกษาระบุแหล่งสารสนเทศที่มีความหลากหลายในขณะที่เรียนหรือทำโครงการงาน					
2	การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามปัญหาและแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสารสนเทศอย่างอิสระ					
3	การส่งเสริมการเรียนรู้ด้วยตนเองของนักศึกษาในการค้นหาสารสนเทศ					
4	การส่งเสริมให้ผู้สอนและนักศึกษาร่วมกันเลือกแหล่งใช้สารสนเทศที่สอดคล้องกับความต้องการ					
5	การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาคิดและทำงานร่วมกันในการวิเคราะห์และจัดลำดับแหล่งสารสนเทศ					
6	การส่งเสริมและเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ร่วมกันวิเคราะห์วิจารณ์เนื้อหาในแหล่งสารสนเทศ					
7	การส่งเสริมให้นักศึกษานำข้อมูลจากแหล่งสารสนเทศไปใช้ประกอบการทำรายงาน/โครงการงาน ของนักศึกษาเป็นรายบุคคลและรายกลุ่ม และสามารถสื่อข้อมูลนั้นๆ ให้ผู้อื่นเข้าใจได้					
8	การส่งเสริมให้นักศึกษาประเมินขั้นตอนในการใช้ข้อมูลสารสนเทศและผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นจากการทำรายงานหรือโครงการนั้นๆ					
9	การส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันนำข้อมูลสารสนเทศไปใช้ได้จริงในสภาพสังคมปัจจุบัน					
10	การสนับสนุนและส่งเสริมให้นักศึกษาร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สารสนเทศอย่างมีจริยธรรม					
11	การสนับสนุนและส่งเสริมให้เชิญวิทยากรและผู้มีภูมิปัญญาในชุมชนมาให้ความรู้สารสนเทศเรื่องต่างๆ แก่นักศึกษา					
12	การส่งเสริมให้นักศึกษาได้ผลิตนวัตกรรมหรือแนวทางใหม่ที่ส่งเสริมการใช้สารสนเทศในห้องเรียนหรือศูนย์ กศน.					

3. ด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหาร และการจัดการ ครอบคลุมเรื่องการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบาย การปฏิบัติ การจัดกิจกรรมสารสนเทศทางศูนย์กศน. การกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบในการจัดกิจกรรมสารสนเทศ การกระจายงานด้านสารสนเทศ การติดตามงานและประเมินผลการปฏิบัติงานด้านสารสนเทศ การส่งเสริมผู้สอนให้มีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศ

ข้อ	ข้อความ	ระดับความต้องการการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ				
		5 มากที่สุด	4 มาก	3 ปานกลาง	2 น้อย	1 น้อยที่สุด
1	การส่งเสริมให้ผู้สอนและบุคลากรมีส่วนร่วมในการกำหนดแนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ กศน.					
2	การมีการชี้แจงให้ผู้สอนมีความเข้าใจในนโยบาย และวัตถุประสงค์ของการจัดกิจกรรมสารสนเทศในศูนย์ กศน. อย่างชัดเจน					
3	มีการประชุม/ประสานงานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมสารสนเทศในหน่วยงานย่อยแต่ละระดับของศูนย์กศน.					
4	มีการกำหนดลักษณะงานและความรับผิดชอบการจัดกิจกรรมสารสนเทศในแต่ละตำแหน่งอย่างชัดเจน					
5	มีการดำเนินงานตามแผนและโครงการการจัดกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ กศน. อย่างจริงจังและต่อเนื่อง					
6	การส่งเสริมให้ผู้สอนประเมินผลการปฏิบัติงานด้านการจัดกิจกรรมสารสนเทศของตนเองอย่างสม่ำเสมอ					
7	การส่งเสริม สนับสนุนด้านงบประมาณ วัสดุอุปกรณ์ในการดำเนินงานด้านสารสนเทศสำหรับผู้สอนอย่างเพียงพอ					
8	การกระจายงานด้านสารสนเทศให้ผู้สอนทุกคนอย่างเสมอภาค และเหมาะสม					
9	การส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้สอนมีโอกาสเพิ่มพูนความรู้ในด้านการจัดการสารสนเทศในรูปแบบต่างๆ					
10	การเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมสารสนเทศของศูนย์ กศน.					

ความต้องการเกี่ยวกับการเสริมสร้างการรู้สารสนเทศ อื่นๆ

คำชี้แจง โปรดตอบคำถามปลายเปิดตามความคิดเห็นที่แท้จริงของท่านอย่างมีอิสระ

1. ความต้องการด้านสภาพแวดล้อมทางกายภาพ
 - 1.1.....
 - 1.2.....
2. ความต้องการด้านสภาพแวดล้อมทางวิชาการ
 - 2.1.....
 - 2.2.....
3. ความต้องการด้านสภาพแวดล้อมทางการบริหารการจัดการ
 - 3.1.....
 - 3.2.....

ภาคผนวก ง
ประมวลภาพการดำเนินการวิจัย



ภาพการจัดเตรียมแบบสอบถามเพื่อจัดส่งผู้บริหาร ครู และนักศึกษา
ของศูนย์การศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยเขตต่างๆ ในกรุงเทพมหานคร ทั้ง 50 เขต



ภาพการเตรียมทีมวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม



ภาพการสนทนากลุ่มเพื่อตรวจสอบแนวทางการจัดการศึกษาเพื่อส่งเสริมการรู้สารสนเทศ
ของนักศึกษาการศึกษานอกระบบในกรุงเทพมหานคร